№ 15 (3858)

25 лютага 2014 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

З НАГОДЫ

Набліжаецца вясна. Прылятаюць алімпійцы...

Учора ў Мінску сустракалі беларускіх алімпійцаў, якія вярнуліся з Сочы.

Традыцыйна не абышлося без паказухі. Як вядома, Лукашэнка аддаў распараджэнне даставіць спартсменаў сваім самалётам (на самай справе яны прыляцелі на ўрадавым ТУ-154) і “на ўзроўні” арганізаваць сустрэчу. Арганізавалі. Таму не было нечаканым, што ля аэрапорта стаялі маладыя людзі з надпісамі “БРСМ” і “Белая Русь” на футболках.

Журналістам наогул патрэбна была акрэдытацыя, у аэрапорт загадалі прыехаць “на інструктаж” у 14.00, хоць планавалася, што самалёт прызямліцца ў 15.40 (а прыляцелі алімпійцы каля 18.00). Больш за тое, яшчэ ніколі такога не было, каб журналістаў падзялілі на тых, каму можна было задаць пытанні Дар’і Домрачавай у зале, і тых, каго адправілі за вароты.

Што тычыцца саміх алімпійцаў, то ім, напэўна, хацелася аднаго — цішыні і спакою.

“Адпачыць і паспаць”, — коратка сказала трохразовая алімпійская чэмпіёнка Дар’я Домрачава і хутка заскочыла ў аўтобус, які ў суправаджэнні машын з мігалкамі павёз яе і іншых алімпійцаў дадому.

Алесь СІВЫ.

ЭКСПЕРТЫЗА

Начальнікі-багацеі

Нарэшце, не трэба прыслухоўвацца да чутак і плётак. Настаў той рэдкі перыяд, калі мы можам абсалютна афіцыйна даведацца, ці на зробленыя грошы “гуляюць” мясцовыя начальнічкі. Бо як толькі выбары — амаль усе яны становяцца абаронцамі інтарэсаў народа і кандыдатамі ў дэпутаты. А ў гэтай якасці абавязаны прадставіць дэкларацыі аб даходах.

“Народная Воля” вывучыла заробкі мясцовай эліты на прыкладзе дэкларацый тых, хто балатуецца ў дэпутаты ў Салігорскім раёне.

Самае вядомае прадпрыемства ў рэгіёне — гэта, зразумела, “Беларуськалій”. Але наш імправізаваны рэйтынг узначаліў прадстаўнік блізкага да калійшчыкаў, але прыватнага прадпрыемства — тэхнічны дырэктар ЗАТ “Салігорскі завод тэхналагічнага абсталявання” **Юрый Траян**. Пра такі завод мала хто чуў, выпускае ён самыя розныя здрабняльнікі, канвееры, змяшальнікі... Здаецца, дробязь усялякую. Але гадавы даход тэхнічнага дырэктара склаў 453 мільёны 816 тысяч 245 беларускіх рублёў, ці амаль 38 мільёнаў рублёў у месяц. З разліку сярэднага курса нашага рубля да долара — больш за 4 тысячы долараў штомесяц. Прама скажам, зусім не дрэнна.

Другое месца заняў начальнік прадпрыемства, якое таксама цяжка западозрыць у вялікіх прыбытках. Ну, здавалася б, што за важнасць такая — мясцовая камунальная аўтабаза?.. Але гадавы даход дырэктара **Міхаіла Казушчыка** сведчыць пра зусім нядрэнны фінансавы стан — больш за 343 мільёны рублёў за год, ці ў сярэднім 28,5 мільёна рублёў на месяц.

І, нарэшце, трэці сюрпрыз. Хто б мог падумаць, што на торфе можна зарабляць большыя грошы, чым на калійных угнаеннях? Аднак гадавы даход **Віктара Анікеенкі** — дырэктара Старобінскага торфабрыкетнага завода склаў 313 мільёнаў 957 тысяч 835 рублёў (больш за 26 мільёнаў у месяц) і дазволіў заняць трэцяе месца ў рэйтынгу “начальнікаў-багацеяў” Салігорскага раёна.

Далей са значным адрывам амаль у 100 мільёнаў рублёў ідзе банкір **Таццяна Курбыка**, якая ўзначальвае мясцовы філіял “Беларусбанка”. Агульная сума яе гадавога дахода 222 мільёны 720 тысяч 786 рублёў. Такім чынам, у сярэднім на месяц у Таццяны Іванаўны атрымліваўся даход у 18,5 мільёна, ці больш за 2 тысячы долараў. Грошы, як кажуць, робяць грошы. Можа, таму працэнтныя стаўкі па крэдытах у “Беларусбанку” такія, што спустошаюць і кашалькі людзей, і банкаўскія рахункі прадпрыемстваў.

Калі сыходзіць з памеру гадавога даходу, недалёка адсталі ад банкіраў гандляры. **Валерый Васілевіч**, дырэктар ААТ “Салігорскгандаль”, у 2012 годзе меў гадавы даход больш за 203 мільёны рублёў, ці амаль 17 мільёнаў у месяц.

Прыблізна на гэтым жа ўзроўні аказаліся даходы намесніцы дырэктара салігорскай птушкафабрыкі **Іны Талкачовай**. Крыху больш за 199 мільёнаў рублёў за год, што ў пераліку на кожны месяц азначае прыблізна 16,6 мільёна. І толькі пасля яе з’яўляецца ў нашым спісе начальства з “Беларуськалія”. **Дзяніс Бялькевіч**, праўда, не такі ўжо высокі начальнік. Усяго толькі старшыня прафкама рудніка 4-га ўпраўлення. Нагадаем, што мінулы год для калійшчыкаў быў не лепшым, аб’яднанне перажывала цяжкія часы, руднікі нават часткова спынялі працу. Тым не менш гадавы даход дробненькага прафсаюзнага “босіка” — без малога 178 мільёнаў рублёў, ці ў сярэднім 14,8 мільёна рублёў у месяц.

(Заканчэнне на 2-й стар.,

ЭКАНОМІКА

Недалічыліся 3,5 трыльёна

У 2013 годзе ААТ “Беларуськалій”, найбуйнейшы падаткаплацельшчык Мінскай вобласці, паменшыў плацяжы ў бюджэт у 4,5 раза ў параўнанні з 2012 годам.

У выніку абласны бюджэт недаатрымаў 3,5 трлн рублёў.

Інфармацыя пра выкананне бюджэту Мінскай вобласці прыводзіцца ў лютаўскім нумары часопіса “Финансы, Учет, Аудит”, які выдаецца Міністэрствам фінансаў.

ДЭМАКРАТЫЯ ПА-БЕЛАРУСКУ

На большасці ўчасткаў выбары безальтэрнатыўныя

Толькі прыблізна на 10% участкаў будуць спаборнічаць некалькі кандыдатаў, адзначае адзін з каардынатараў кампаніі “Праваабаронцы за свабодныя выбары” кіраўнік РГА “Беларускі Хельсінкскі камітэт” **Алег Гулак.**

Паводле яго слоў, традыцыйна палітычная актыўнасць найбольш сканцэнтравана ў сталіцы, дзе конкурс пры вылучэнні ў Мінгарсавет складае 4,7 кандыдата на месца, у той час як у раённыя Саветы конкурс складае 1,29, а ў сельскія Саветы — 1,2. Пры гэтым прадстаўнікі апазіцыйных і праўладных партыйных структур вылучаюцца найперш у Мінску, а сельскія Саветы фарміруюцца практычна без удзелу партыйцаў.

ГУЧНАЯ СПРАВА

Калі будзе суд над былым кіраўніцтвам Белкаапсаюза?

Расследаваннем справы былога кіраўніка Белкаапсаюза **Сяргея Сідзько** і яго падначаленых па-ранейшаму займаецца Камітэт дзяржбяспекі. Таму адказ на гэтае пытанне мы папрасілі даць кіраўніка прэс-службы КДБ **Артура Стрэха.**

— *Калі будуць прыняты нейкія значныя працэсуальныя рашэнні па гэтай справе, мы абавязкова праінфармуем грамадскасць,* — сказаў Артур Віктаравіч. — *Пакуль, прабачце, ніякіх навін і каментарыяў.*

Шчыра кажучы, сітуацыя дзіўная. Калі крымінальную справу яшчэ не спусцілі на тармазах, а тыя, хто спакусіўся на вялікі хабар, яшчэ знаходзяцца за кратамі, то не ясна, чаму следчыя КДБ не паведамляюць грамадскасці хоць нейкую мінімальную інфармацыю пра Сідзько і тых, каго затрымалі разам з ім. Справа ж вельмі рэзанансная, людзі хочуць ведаць падрабязнасці! І не абавязкова раскрываць, як любяць казаць прадстаўнікі праваахоўных органаў, “*таямніцы следства”,* дастаткова нават самай простай інфармацыі: ідзе допыт сведак, некаму з затрыманых змянілі меру стрымання, усе супрацоўнічаюць (альбо не) са следствам, прызнаюць сваю віну (альбо не), і г.д. А так мінула столькі часу, а ў КДБ — ні гуку, толькі фармальныя фразы... У рэшце рэшт, не кожны дзень у Беларусі затрымліваюць тых, хто патрабуе паўмільёна долараў за вырашэнне простых чыноўніцкіх пытанняў.

Можа, і суд (калі да яго дойдзе) будзе закрытым?..

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

АДГУКНІЦЕСЯ!

«Народная Воля» шукае педагога, з якім Аляксандр Лукашэнка гутарыў на плошчы Перамогі

Усё адбывалася, як заўсёды. Спачатку ўрачыстае ўскладанне кветак ля помніка на плошчы Перамогі з нагоды 23 Лютага, а потым “падыход Аляксандра Лукашэнкі да людзей”. Вечарам беларускія тэлеканалы трансліравалі ў запісе некаторыя фрагменты са святочнага мерапрыемства. Было паказана, як Аляксандр Рыгоравіч гутарыць з жанчынай, якая назвалася, здаецца, педагогам.

“Народная Воля” вырашыла сустрэцца з гераіняй тэлевізійнай карцінкі і ўзяць у яе інтэрв’ю. На жаль, нашы пошукі ўчора закончыліся безвынікова. У інтэрнэт-версіях дзяржаўных тэлеканалаў тыя кадры, якія нас зацікавілі, на жаль, чамусьці адсутнічаюць. Тэлефонныя званкі ў шэраг школ не далі плёну.

Шаноўныя чытачы “Народнай Волі”! Магчыма, вы дапаможаце? Калі нехта з вас глядзеў у нядзелю вечарам (пасля закрыцця Алімпіяды) паўторную тэлетрансляцыю фрагментаў з мерапрыемстваў, якія адбываліся днём на плошчы Перамогі, і ведае асабіста тую асобу, з якой гутарыў Аляксандр Лукашэнка, — адгукніцеся. Будзем удзячны і самой гераіні тэлерэпартажу, калі яна выйдзе на сувязь з “Народнай Воляй”.

Рэдакцыя.

ТАМ, В УКРАИНЕ...

Янукович объявлен в розыск

Об этом заявил и.о. главы Министерства внутренних дел Украины Арсен Аваков.

“Информирую на сегодняшнее утро. Возбуждено уголовное дело по массовым убийствам мирных граждан. Янукович и ряд других должностных лиц ОБЪЯВЛЕНЫ В РОЗЫСК”, — говорится в сообщении.

На вчерашний день точное местонахождение бывшего президента Украины было неизвестно.

Янукович и Азаров оставили пустую казну

“То, что оставили нам Янукович с Азаровым (бывший премьер-министр Украины), трудно назвать даже разрухой. На фоне подъема в мировой экономике украинская катится в пропасть и находится в преддефолтном состоянии, — заявил и.о.президента **Александр ТУРЧИНОВ,** — *на государственном казначейском счете отсутствуют средства вообще”.*

ЦИК начала готовиться к досрочным выборам

Члены комиссии и сотрудники секретариата находятся на рабочих местах

В Центральной избирательной комиссии идет работа над подготовкой к проведению внеочередных выборов президента Украины, которые Верховная Рада назначила на 25 мая.

Как сообщили в пресс-службе ЦИК, члены комиссии и сотрудники секретариата находятся на рабочих местах и работают в штатном режиме.

Ушли в отставку...

Главы 11 областных администраций западных и центральных областей Украины сложили свои полномочия. Об этом сообщили пресс-службы обладминистраций.

В отставку подали:

— Олег Сало (Львовская область);
— Валентин Хоптян (Тернопольская область);
— Александр Башкаленко (Волынская область);
— Василий Чуднов (Ивано-Франковская область);
— Сергей Рыжук (Житомирская область);
— Геннадий Николенко (Николаевская область);
— Андрей Николаенко (Кировоградская область);
— Александр Удовиченко (Полтавская область);
— Иван Мовчан (Винницкая область).

Из этого фона выбивается позиция губернатора Харьковской области Михаила Добкина: бежавший было в Россию чиновник вернулся в Харьков в воскресенье, 23 февраля, и отказался сложить полномочия главы Харьковской областной госадминистрации. Хотя вчера появилась информация, что Михаил Добкин не исключает, что напишет заявление об отставке.

Революция народа

Власть Януковича пала!

В четверг утром у президента были два варианта развития событий. Утопить Украину в пучине кровопролитной гражданской войны или сложить с себя полномочия президента. Силовой вариант не прошел. После начала массового убийства граждан на Майдане произошли непредсказуемые события. Начался массовый переход военнослужащих внутренних войск на сторону народа в Киеве, а к вечеру командиры воинских частей внутренних войск и руководители милиции в областных центрах в прямом эфире телевидения начали делать заявления об отказе выполнять приказы министра МВД Захарченко. Из Киева начался массовый исход чиновников и одиозных провластных депутатов. Бросив своих подчиненных на произвол судьбы, на чартерных VIP-рейсах вместе с чиновниками улетали командиры спецподразделения “Беркут” со своими семьями. К вечеру, невзирая на угрозы представителей президента, собралась Верховная Рада. Кворум для принятия решений был. И парламент принял постановление, которым предусматривалось прекращение огня, возвращение силовиков в места дислокации, запрет на использование силовиками оружия против протестующих, прекращение блокирования транспортных коммуникаций и ограничения передвижения транспорта. Побросав имущество и технику, силовики спешно покинули центр города.

На следующий день между оппозицией и властью был достигнут компромисс. Верховная Рада с согласия Януковича вернула Конституцию 2004 года, приняла решение о прекращении преследований протестующих и о декриминализации уголовной статьи, по которой сидела Юлия Тимошенко. Президент согласился в декабре провести досрочные президентские выборы. Оппозиция под давлением западных миротворцев, министров иностранных дел Германии, Франции и Польши согласилась на такие условия. Но на них не согласился Майдан. Народ поставил Януковичу ультиматум до 10 часов утра 22 февраля уйти в отставку.

Янукович со своим близким окружением скоропалительно вылетел в Харьков. В субботу там прошел съезд местных депутатов всех уровней. По информации высокопоставленных источников, на нем планировалось, что Янукович провозгласит новую республику юго-востока и отделении ее от Украины. Гарантом безопасности новой республики должен был выступить российский президент Владимир Путин, который должен был официально поддержать новое государство и ввести ограниченный воинский контингент для ее защиты. Но Путин отказался. И Янукович с когортой высокопоставленных чиновников даже не появился на съезде, а растворился на бескрайних просторах Восточной Украины.

А тем временем в Киеве Верховная Рада выбрала нового спикера — Александра Турчинова. Отправила в отставку президента. Назначила уполномоченных по контролю за МВД, СБУ, прокуратурой и армией. И объявила, что выборы президента Украины состоятся 25 мая.

По Центральной, Восточной и Южной Украине начался ленинопад. За эти дни снесено около ста памятников вождю коммунистов. Начались повальные отставки руководителей областей и самороспуск фракций Партии регионов в областных и районных Радах.

Вечером 22 февраля в Харькове из больницы вывезли в инвалидном кресле Юлию Тимошенко. Под усиленной охраной эскорт дорогих VIP-автомобилей выехал в аэропорт. Удивительно подобострастно по отношению к Тимошенко осветил это мероприятие один из российских каналов. Удивительно потому, что с экранов российских каналов часто льется откровенная ложь, грязь и оскорбления в адрес восставшего против произвола власти народа. Российские СМИ заявили о том, что Юлия Тимошенко выдвигается на пост президента.

Юлия Владимировна, радостная, на самолете своей мечты летела на Майдан. Ее окружение льстиво заверило, что ее там ждут, что все люди только за нее. Что чуть ли не на руках ее внесут в президентский дворец и посадят на “царствование”. Но тот, кто смотрел прямую трансляцию с Майдана, заметил: 50 тысяч присутствовавших на площади без особого ликования восприняли ее спич. Перед Юлией Владимировной уже стояла не привычная для нее экзальтированная толпа. Перед Тимошенко стоял **НАРОД**.

Народ, которой разочаровался во власти и оппозиции. Народ, который не верит ни тем, ни другим. Народ, который кровью выстрадал свою победу в борьбе с коррумпированным режимом. Народ не принял Тимошенко.

Утром в воскресенье в Верховную Раду внесли представление на пост премьер-министра. Там было три фамилии: Юлия Тимошенко, Петр Порошенко и Арсений Яценюк. После известия о том, что Тимошенко собирается вернуться, взорвался негодованием интернет. Известный украинский журналист Сергей Лещенко обратился к Тимошенко с посланием “Юля, хватит!”. В своем обращении он сказал, что у Украины есть уникальный шанс, за который украинский народ заплатил кровью, выстроить новую, не коррумпированную Украину. Он попросил Юлию Тимошенко не возвращаться в большую политику. На самом Майдане прошел небольшой митинг, где люди протестовали против возвращения Тимошенко в большую политику. После этого Верховная Рада взяла перерыв, а Юлия Владимировна дезавуировала сообщение о ее выдвижении на пост премьера.

Партия регионов отмежевалась от своего босса Януковича, осудила его побег и обвинила его в предательстве. Регионалы решительно осудили *“преступные приказы, приведшие к человеческим жертвам, к пустой казне, огромным долгам, позору в глазах украинского народа и всего мира, в результате чего Украина оказалась на краю пропасти, угрозы раскола и потери национального суверенитета”*. Самолет Януковича пограничники не выпустили из страны. И он вынужден сейчас скрываться, по слухам, на территории Крыма. Низложенного президента объявили в розыск. В СМИ демонстрируют шикарные личные особняки Януковича, генпрокурора и других высокопоставленных чиновников.

В России правящая элита в недоумении. План по возвращению Юлии Тимошенко на руководящие посты дает серьезный сбой. Не исключаю, что между Западом и Путиным были кулуарные договоренности о том, что Янукович отстраняется от власти, Украина остается целой и неделимой, но тому на смену приходит Тимошенко. И Запад и Россия приветствовали ее освобождение. Путин слил Януковича в надежде, что теперь он точно получит всю Украину целиком. Но ни Запад, ни Восток не брали в расчет украинский народ, который воспротивился возвращению Тимошенко. Вероятно, Владимир Путин шантажировал Запад, что введет войска в юго-восточную Украину и расчленит ее. Отсюда и предостережение президента США Барака Обамы о недопустимости такого шага.

В Киеве, на западе и в Центральной Украине сейчас относительно спокойно. Магазины, предприятия, школы, детсады и другие госучреждения работают. Восток и юг бурлят. Революция докатилась и до них. Сепаратистский пыл пока заметно убыл. Донецкое руководство заявило о своей приверженности целостности Украины. Премьер-министр Крыма Могилев не поддерживает сепаратистских настроений. И только Севастополь все еще бурлит и хочет отделиться.

Сейчас в стране переломный момент. Кто победит? Революция восставшего народа или ползучий переворот коррумпированной номенклатуры?

Александр ЦЫНКЕВИЧ,
собственный корреспондент “Народной Воли” в Украине.

(Продолжение темы на 5-й стр.)

ЭКСПЕРТЫЗА

Начальнікі-багацеі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Праблемная сфера — ахова здароўя. Пра нізкія даходы ўрачоў, якія неабходна тэрмінова павышаць, гаворыцца ўжо на самым высокім узроўні. Аднак **Аляксандр Лапуста**, галоўны ўрач Салігорскай цэнтральнай раённай бальніцы, прадэманстраваў вельмі нядрэнныя паказчыкі, задэклараваўшы гадавы даход у 170 мільёнаў 75 тысяч 565 беларускіх рублёў. Такім чынам, сярэднямесячны даход спадара Лапусты ў мінулым годзе склаў 14 мільёнаў, што значна больш, чым у сярэднім па галіне.

Не будзем спрачацца, ці справядліва ацэнена праца галоўнага ўрача, а вось што тычыцца даходаў старшыні раённага Савета дэпутатаў, то тут многія зададуцца пытаннем: "За што?" Пасада Лідзіі Клішэвіч, прама скажам, не адказная, не рызыкоўная, а ўсяго толькі намінальная. Тым не менш "грашовая кампенсацыя" за гэта зусім не дрэнная — гадавы даход амаль у 153 мільёны рублёў (12,75 мільёна ў месяц, ці ў сярэднім амаль паўтары тысячы долараў). Нават начальнікі-міліцыянеры зарабляюць крыху менш. Так, **Віталь Сіротка**, намеснік начальніка Салігорскага РАУС, начальнік міліцыі грамадскай бяспекі, меў гадавы даход 148 мільёнаў 383 тысячы 160 рублёў (ці больш за 12 мільёнаў рублёў на месяц).

Нядрэнна быць у Салігорску і журналістам (не апазіцыйным). Так, **Аляксандр Разнярыца** ўзначальвае мясцовы камунальны тэлеканал. Яго гадавы даход аказаўся вышэйшы за 133 мільёны. Гэта нават больш, чым меў **Уладзімір Ефанкоў** — начальнік Салігорскага раённага аддзела па надзвычайных сітуацыях. Яго задэклараваны гадавы даход — 131 мільён 188 тысяч 373 рублі.

Далей у нашым рэйтынгу апынуўся ваенны камісар Салігорскага раёна **Валерый Заінчкоўскі**. Ён меў гадавы даход 125 мільёнаў 435 тысяч 640 рублёў, альбо ў сярэднім 10,5 мільёна рублёў у месяц.

Тое, што заробкі прадстаўнікоў міліцыі, ваенных, кіраўніцтва раённай улады перасягнулі планку ў тысячу долараў, шчыра кажучы, не здзіўляе. Але, аказваецца, не нашмат меншыя заробкі маюць і кіраўнікі школ, хаця размовамі пра мізэрныя заробкі настаўнікаў, здаецца, хутка націраем на языках мазалі. Але вось афіцыйныя дэкларацыі і лічбы з іх. Дырэктар салігорскай школы №2 **Алена Карысташова** мела гадавы даход у 121 мільён 256 тысяч 467 беларускіх рублёў. Лёгка падлічыць, што гэта таксама больш за 1 тысячу долараў у месяц.

Ілона Гражынская, намесніца генеральнага дырэктара па ідэалагічнай працы ААТ "Купалінка", у мінулым годзе мела даход у 119 мільёнаў 566 тысяч 210 рублёў, ці ў сярэднім 9,9 мільёна рублёў у месяц. Пры гэтым Гражынская ўсё ж працуе не ў школе, а ў кіраўніцтве аднаго з буйнейшых прадпрыемстваў канцэрна "Беллегпрам", якое выпускае трыкатаж, вядомы далёка за межамі Беларусі. Як кажуць, ёсць над чым падумаць...

Але падобна на тое, што планка ў тысячу долараў заробку — гэта быў нейкі неафіцыйны мінімум для мясцовых кіраўнікоў. Вось, напрыклад, стратная, бедная, датуемая з бюджэту жыллёва-камунальная гаспадарка. Намеснік дырэктара па ідэалагічнай працы мясцовага прадпрыемства "ЖКГ "Комплекс" **Валянціна Пратасеня** таксама мела даход на ўзроўні амаль тысячы долараў у месяц. Калі больш дакладна — 105 мільёнаў 475 тысяч 322 рублі за год, ці ў разліку на месяц 8,8 мільёна.

Прыблізна такі ж даход меў і **Алег Шчэрбаў**, які ўзначальвае мясцовую дзіцячую школу мастацтваў, і кіраўнік аграпрадпрыемства "Белслуч" **Марат Вайтовіч**, і галоўны ўрач Салігорскага занальнага цэнтра гігіены і эпідэміялогіі **Ала Калеева**, і старшыня сельсавета аграгарадка "Акцябр" **Ірына Бас**, і яе калега з Капацэвіцкага сельсавета **Ларыса Жыбурт**... Усе гэтыя кіраўнікі зараз балатуюцца ў дэпутаты мясцовых Саветаў, прычым, як правіла, выбары па іх акругах пройдуць на безальтэрнатыўнай аснове.

Як сведчыць наш рэйтынг, сфера сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва — найбольш занядбаная. Тут заробкі кіраўнікоў, зразумела, вышэйшыя, чым сярэднія па краіне, але на ўзроўні раённага начальства адны з самых нізкіх.

Так, **Марына Кобер** — дырэктар Салігорскага раённага цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання — мела гадавы даход у 86 мільёнаў 650 тысяч 92 рублі (ці ўдвая менш, чым калежанка-дырэктар звычайнай школы).

Ніна Новікава, таксама кандыдат у дэпутаты, узначальвае ў райвыканкаме ўпраўленне па працы, занятасці і сацыяльнай абароне насельніцтва. Яе гадавы даход 84 мільёны 253 тысячы 500 рублёў. Гэта значыць, у сярэднім 7 мільёнаў на месяц і адно з апошніх месцаў у нашым імправізаваным рэйтынгу.

Юлія Мурына ўзначальвае Салігорскі раённы тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. Агульная сума гадавога даходу — 77 мільёнаў 384 тысячы 18 рублёў (ці прыблізна 6,5 мільёна рублёў у месяц). Калі браць у цэлым па краіне, то гэта вышэй за сярэдні ўзровень. Але калі ўспомніць памер даходаў кіраўніка мясцовай аўтабазы, то Юліі Георгіеўне павінна быць вельмі крыўдна. Розніца ў чатыры разы!

Зрэшты, плакаць кіраўніцам-сацработнікам таксама няма чаго. Возьмем для параўнання не начальства, а кандыдата ў дэпутаты, які займае звычайную сярэднюю пасаду. Вось, напрыклад, **Таццяна Кукрэш**, таксама мясцовы кандыдат у дэпутаты, з'яўляецца загадчыцай аддзела камплектавання, апрацоўкі і арганізацыі адзінага фонду цэнтральнай раённай бібліятэкі. Агульны гадавы даход у яе склаў 374 мільёны 520 тысяч 897 рублёў. На першы погляд цудоўны паказчык. Але, як высветлілася, у гэтай суме больш за 329 мільёнаў рублёў не заробак, а грошы ад прададзенай кватэры. Такім чынам, даход ад заробку склаў 45 мільёнаў за год, ці 3,75 мільёна ў месяц. Калі спадарыня Кукрэш стане дэпутатам і даб'ецца, каб такі заробак быў прызначаны старшыні раённага Савета дэпутатаў, то толькі тады можна спадзявацца, што нешта ў раёне і краіне зменіцца.

Ігар МАРОЗАЎ.

Ад рэдакцыі

Калі кандыдаты ў дэпутаты мелі даход не толькі ад заробку, але і ад продажу кватэры, дома, аўтамабіля і г.д., выбарчая камісія гэта паказвала асобна. Што тычыцца вышэйпералічаных асоб, то па іх спасылак на маёмасныя здзелкі не было.

Фігурантам «Балотнай справы» далі да 4 гадоў калоніі

Замаскварэцкі суд Масквы пакараў семярых фігурантаў "Балотнай справы" зняволеннем на тэрмін ад двух з паловай да чатырох гадоў з адбыццём пакарання ў папраўчай калоніі. Пры гэтым адну з фігурантак справы — **Аляксандру Навумаву** — суд пакараў умоўна.

Максімальны тэрмін — чатыры гады калоніі агульнага рэжыму — атрымаў Сяргей Крываў. Яго абвінавацілі ў тым, што ён схапіў аднаго паліцэйскага і паспрабаваў адабраць у яго дубінку. Апроч таго, Крываў ударыў яшчэ аднаго супрацоўніка паліцыі.

Андрэй Барабанаў, які абвінавачваецца ў тым, што ўдарыў паліцэйскага па галаве і па целе, пакараны на тры гады і сем месяцаў зняволення. **Дзяніс Луцкевіч**, **Сцяпан Зімін** і **Аляксей Паліховіч** атрымалі па тры з паловай гады рэальнага тэрміну. Луцкевіча абвінавацілі ў тым, што ён аднаго паліцэйскага ўдарыў, а ў другога адабраў шлем. Зімін жа, паводле версіі следства, кінуў некалькі камянёў, а Паліховіч перашкаджаў супрацоўнікам паліцыі затрымліваць удзельнікаў шэсця.

Двума з паловай гадамі зняволення суд пакараў **Ярослава Белавусава**, а **Арцёма Савельева** — больш на два месяцы. Першага абвінавацілі ў тым, што ён скандзіраваў лозунгі, другога — што ён схапіў паліцэйскага за руку і за вопратку.

Усе фігуранты былі арыштаваныя ў перыяд з мая па кастрычнік 2012 года. Ні адзін з іх сваёй віны не прызнаў.

Падчас суда паліцыя затрымала каля будынка Замаскварэцкага суда больш за 230 чалавек, якія прыйшлі падтрымаць фігурантаў "Балотнай справы".

Нагадаем: 6 мая 2012 года на Балотнай плошчы адбылося сутыкненні паміж паліцыянтамі і ўдзельнікамі ўзгодненай з уладамі акцыі. У выніку пацярпелі дзясяткі чалавек з абодвух бакоў. Следства кваліфікавала гэта як масавыя беспарадкі. Самі ўдзельнікі шэсця сказалі, што насамрэч сутычкі з паліцыянтамі ўзнікалі з-за агрэсіўных паводзін супрацоўнікаў праваахоўных органаў. На справе прайшлі каля трох дзясяткаў чалавек.

Любоў ЛУНЁВА.

РЭГІЁНЫ

Ні адзін парсюк не пацярпеў

Пенсіянер з Лоева вырашыў забіць парсюка, але шчасце ўсміхнулася жывёле — няўдалы мяснік ледзьве не застаўся без нагі.

Надзвычайнае здарэнне адбылося на прыватным падворку, калі пажылы мужчына і яго сябар-паляўнічы ўзяліся забіць парсюка. Мужчыны вырашылі, што самы гуманны спосаб скончыць жыццё кныра — стрэліць яму ў галаву з двухстволкі. Парсюк, відавочна, планы мяснікоў не ўхваляў і ў самы адказны момант адвярнуў галаву. У выніку дроб зачапіў толькі вуха жывёлы, а асноўны ўдар прыйшоўся ў нагу гаспадара падворка.

Яго жыццю нічога не пагражае, а вось яго сябрук-"снайпер" можа заплаціць штраф і пазбавіцца зброі за стрэлы ў населеным пункце.

Пераехалі з падвала ў бальніцу

Жыхарам дзевяціпавярхоўкі ў Полацку двойчы прыйшлося выклікаць пажарных.

Першы трывожны сігнал паступіў прыблізна ў дзесяць гадзін вечара — загарэўся матрац. Высветлілася, што ў падвале ўжо даволі доўга жыве мужчына без пэўнага месца жыхарства. Пажар пачаўся з-за неасцярожнасці пры курэнні.

Праз тры гадзіны ў МНС паступіў выклік з таго ж дома. Гарэў яшчэ адзін падвал. Пацярпелі двое мужчын, таксама без пэўнага месца жыхарства. Усіх траіх уладкавалі ў бальніцу.

Вельмі есці хацелася...

46-гадоваму беспрацоўнаму пагражае да трох гадоў зняволення за крадзеж двух кумпякоў.

Пачастунак падазроны вынес не з крамы, а з хлява прыватнай гаспадаркі. Уладальніца двух свініных кумпякоў ацаніла шкоду ў 400 тысяч рублёў. На шчасце, зламыснік не паспеў пачаставацца здабычай і скрадзенае было канфіскавана.

Згодна з санкцыямі артыкула, па якім узбуджана крымінальная справа, злодзея можа чакаць да трох гадоў пазбаўлення волі.

Чаго каштуе мак?

За нелегальны гандаль макам адкажуць 5 вулічных гандляроў і дырэктар крамы.

У мінулыя выхадныя праваахоўнікі Гомельшчыны канфіскавалі 22,5 кілаграма маку. Увесь тавар рэалізоўваўся з парушэннямі заканадаўства. У выніку да адміністрацыйнай адказнасці прыцягнуць вулічных гандляроў з Гомеля, вёсак Краснае і Старыя Цярэшкавічы і дырэктара адной з крам.

Вясна не замочыць ногі

Метэаролагі не прагназуюць моцнай паводкі ў Магілёўскай вобласці.

Снегу на палях ужо амаль няма. Пад'ём вады ў рэках — у сярэднім ад 3 да 10 сантыметраў за суткі. На рэках пачаў захоўвацца ледастаў з палонкамі, вада выйшла на лёд. На Сожы каля Слаўгарада і на Проні каля вёскі Ліцяні вада выйшла на пойму.

У цэлым вясновае разводдзе 2014 года чакаюць ніжэй сярэдніх шматгадовых назіранняў.

КОМАНДИРОВКА

Мы выбираем, нас выбирают,

или Какие памятники стоят в Круглом?

(Начало в №14.)

Хороший городок, но ветра нет

Из круглянской командировки я привезла два экземпляра книги "Радасць жыцця" Ладыся Барабанова. В подарок мне и моей коллеге Марине Коктыш от автора, местного писателя и поэта Владимира Тишурова (Барабанов его псевдоним). Познакомились мы с Владимиром в райисполкомовском буфете. Где же еще знакомиться творческим людям?

Я пила чай с вкуснейшим плотным бронзовым медом, прикидывая, что неплохо бы купить баночку такого качественного продукта домой. Мед — продукция Круглянского ПМК-266, у которого, как я писала в первой части моих заметок, есть собственная пасека. И, как оказалось, еще и линия по расфасовке своего меда в пакетики. Предприимчивый начальник ПМК Патрончик на всем умеет делать добрую копейку.

Гражданин поэт подошел к моему столику — узнал по фото в "Народной Воле", газете, которую, признался, выписывает много лет. К слову, наша газета продается в Круглом и в киоске. Продавец прокомментировала: "Только очень быстро разбирают вашу "Волю". Ну, а что ж вы не заказываете больше экземпляров?" Впрочем, этот разговор надо вести в ОАО "Могилевсоюзпечать", где волевым решением как-то просто ограничивают продажу газеты в розницу. Если в Круглом ее могли бы купить в пять раз больше — почему бы не дать? В конце концов, перебросьте из тех точек, где, возможно, по каким-то причинам спрос не такой.

На несколько часов Владимир стал моим гидом по Круглому. Показал мне парк, Троицкую церковь, опять-таки огромную современную усадьбу ПМК-266 за мостом, куда мне предстояло пойти на следующий день.

— Хороший городок, — сказала я искренне.

— Так. Ветра нету, — философски заметил собеседник, пребывая, кажется, на своей волне.

Тонкая натура, свободный художник, он смотрит на жизнь критически, с грустью. Свои книги ему приходится издавать за собственные деньги, даже Николая Васильевича Патрончика не уговорил стать спонсором белорусской литературы. Трудно отделаться от скепсиса, когда элементарно не хватает на жизнь.

— В Круглом три торговых центра, 92 магазина, а чаю, кроме райисполкомовского буфета, выпить негде. Не национальный напиток у нас чай... То ли дело бормотуха, — с упреком в адрес земляков заметил Тишуров.

Спорить с местным жителем мне было не с руки. Тем более что национальный дух — субстанция тонкая. Но что бросилось в глаза, так это очевидное превосходство в Круглянском районе русских исторических памятников над белорусскими, национальными.

В городе есть памятный камень генерал-фельдмаршалу Кутузову. Светлейший князь останавливался в Круглом на несколько дней, когда гнал войска Наполеона на запад. Так как круглянскими землями в разные десятилетия XVIII—XIX веков владели известные русские дворяне (княгиня Дашкова, князья Кропоткин), а также помещики помельче, то и их память тоже увековечена в районе. Например, сохранился дом и могила русского художника-передвижника Николая Неврева — за его преобразование взялся сейчас опять-таки ПМК-266, чтобы сделать привлекательным туристическим объектом, тем более рядом озеро, старинный парк. На Круглянщине родился и умер в своей усадьбе в деревне Тубышки генерал-губернатор российской армии Михаил Григорьевич Черняев, покоритель Туркестана, национальной окраины Российской империи. На его могиле тоже стоит добротный памятник.

Руины Покровской церкви в Дудаковичах.

Короткая память о родине

Белорусская история представлена лишь военными подвигами, в памятниках павшим в Великую Отечественную. Это и мемориальная доска на одной из улиц Круглого, Аллея Героев в парке, экспозиция в местном краеведческом музее, Братская могила на улице Советской. Правда, хочу заметить, что памятник на Братской могиле показался мне несколько помпезным, провинциально вычурным. Много мрамора и мало художественного вкуса, не зря местные жители называют памятник "цыганской кибиткой". Рядом с чистыми, строгими линиями Троицкой церкви — вот пример благородной архитектуры! — памятник, к сожалению, напоминает склеп какого-то нувориша.

Но я хочу привлечь внимание к другому. Да, последняя война — очень горькая и очень благородная, высокая страница нашей истории. Но это же не вся история Беларуси, не единственный ее героический период, который следует почитать с ревением. Что-то происходило на этих землях и до того, как они вошли в состав Российской империи, и до того, как стали они советской социалистической республикой. Или не так?

Домик Неврева.

Я не историк, чтобы давать конкретные советы, но, например, белорусский канал СТВ в проекте "Путешествия дилетанта" рассказывал о стародавней Круглянщине много интересных, захватывающих фактов. Например, об Иване Дуде и его "Дудаковичском княжестве", которое даже обозначено на карте ВКЛ XVI века, о шляхтичах Хрептовиче и Аникее Горностае, о канцлере Льве Сапеге, владевшим этими землями. Что-то же должно остаться, если уж не в мраморе, то хотя бы в современной топонимике города от тех, кто жил здесь во времена Великого Княжества Литовского.

Почему мы соглашаемся на такую короткую память о родине: царизм, большевизм и Отечественная война? Это важно, но мало! А до царизма? До того, как стали называться Северо-Западным краем? До того, как воевали с немцами во время Великой Отечественной? Какая жизнь здесь текла, какие были победы, за что сражались герои? Не мертвая же это зона, не царство теней. Почему западные славяне знают и почитают свою историю с XII века, а мы — всегда лишь с 1917 года и немножко из XIX века про Кастуся Калиновского?..

Конечно, соседку-Россию из богатой мозаики нашей истории не вынуть, как лишний пазл. Нет, я не за механическое отделение своего от "чужого", бескровно это сделать невозможно. Да и не чужие нам россияне, о чем говорить. Тем более, что Круглому теперь недалекое соседство с Россией приносит прямую выгоду, так как немало круглянцев ездят туда на заработки. У многих местных жителей это единственный доступный способ быстро заработать на дом, поднять детей, хозяйство.

Но и россияне с некоторых пор, а именно с тех, как Н.В.Патрончик и его ПМК построили торгово-гостиничный комплекс "Изумруд" с саунами и бассейном, привозят в Круглое свою валюту. Одни приезжают в этот маленький райцентр на каникулы, чтобы принять курс массажа и спа-процедур в оздоровительном центре. Другие едут дальше, в район, они давно, оказывается, освоили охотничий маршрут в лесохозяйстве "Тетеринское", чьи угодья переросли областную славу.

Начальник всегда прав!

Главный охотовед Василий Александрович Воронич рассказал, что и при советской власти в хозяйство туристы приезжали, но охота была не коммерческая, а для развлечения вышестоящего руководства. Теперь все поставлено на коммерческие рельсы, иностранцу — русскому ли, немцу — день проживания на базе и охоты с егерями обходится в среднем под тыщу долларов. И едут, едут в "Тетеринское"! За 2013 год лесохозяйство заработало 2,5 миллиарда рублей.

— Нам реклама не нужна! — строго ответил мне Василий Александрович, когда я попросила подробнее рассказать о хозяйстве. — На 3—4 года вперед у нас охота куплена постоянными клиентами. И вообще, информация для журналистов должна согласовываться.

— С кем? — улыбнулась я, читая плакат на стене: "Перечить вышестоящим дуракам могут только дураки".

Василий Александрович заметил направление моего взгляда и засмеялся:

— Плакат для подчиненных! Начальник всегда прав!

В общем, с такой ироничной ноты и началось наше знакомство.

— Охота — тонкая материя. Неохотники этого не поймут. Это цепочка чувств: выследить, дождаться, выстрелить. И насладиться добычей, мясо домой привезти, — объяснял мне Василий Александрович. — А стрелять кабана просто на убой — как теперь, к сожалению, придется из-за африканской чумы — не то удовольствие. Хотя немец может приехать только ради одного выстрела, с собой немцы забирают только головы как трофеи, мясо здесь оставляют. Но в Германии, кажется, уже принято решение, чтобы не пускать в Беларусь своих охотников, так как африканская чума передается контактным путем, достаточно тушу лишь потрогать руками. Африканскую чуму, считается, можно также перенести на одежде, на сапогах. Как справиться с эпидемией? Никто не знает, вакцина еще не выработана. Это бич.

Но остается, сказал Воронич, охота на лося, оленя, косулю, бобра. Для местных охотников, сказал Воронич, "Тетеринское" тоже продает много путевок, по 200 штук в год.

Он показал мне фотоальбом, где егеря "Тетеринского" и их зарубежные клиенты показывают перед объективом свои трофеи. Один немец, оказывается, три года подряд ездил сюда, чтобы застрелить именно того оленя, которого давно выследил.

А семейная пара из Санкт-Петербурга, продолжал Воронич свои рассказы, приезжала несколько месяцев подряд на выходные, пока жена не добыла оленя. Не скоро у нее это получилось. Кабанчика женщина хорошо стреляла, а как видела оленя — волнение подступало к горлу, нервы сдавали и — промах. Так они, петербуржцы, муж и жена, даже вещи оставляли на базе, чтобы, как выходной, сразу к нам в Круглянский район на охоту.

За окном большими праздничными хлопьями повалил снег, и вдруг показалось, что к нам снова возвращается зима. Но уже на следующий день все дороги были чистыми. В автобусе, который вез меня из Круглого до электрички в Толочин, пассажиры обсуждали Олимпиаду, Домрачева и цены.

— У Лукашенко праздник, — со знанием дела произнесла одна женщина.

— Да, говорят, проезд в транспорте до конца года подорожает еще раз, до 5 тысяч, — ответила ей другая.

— А что ты думаешь, так оно и будет, — спокойно согласилась с ней первая.

И обе уткнулись в свои смартфоны. Новости дня были исчерпаны.

(Продолжение следует.)

Елена МОЛОЧКО.

Круглое—Минск.

ЧУЛІ?

Кожнага восьмага не задавальняюць жыллёвыя ўмовы

Паводле звестак Белстата, каля чвэрці беларускага насельніцтва не задаволены сваімі жыллёвымі ўмовамі. Як паказала выбарачнае абследаванне хатніх гаспадарак па ўзроўні жыцця, на пачатак гэтага года незадаволенымі была амаль чвэрць беларускіх сем'яў — 23,9%.

Прычым, паводле дадзеных статыстыкі, сярод жыхароў сельскай мясцовасці задаволены сваімі жыллёвымі ўмовамі амаль на 5% больш, чым у гарадах: 74,7% супраць 68,7%.

У Бабруйску затрымалі «чорных рыэлтараў»

Следчыя спынілі дзейнасць злачыннай групы, якая за бясцэнак набывала кватэры ў бабруйскіх алкаголікаў. Арганізатарам і каардынатарам групы выступіў 50-гадовы жыхар Бабруйска, якога раней неаднаразова каралі за крадзяжы і рабаванне. Паміж удзельнікамі былі размеркаваны ролі. Кіраўнік групы займаўся пошукам грамадзян, якія маюць жыллё і пакутуюць на алкагольную залежнасць. Ён афармляў здзелкі куплі-продажу, дарэнне, абмену жылля і атрымліваў наяўныя грошы. Яго памочнік працаваў з "кліентамі", даводзячы іх да неабходнага стану.

Схема працавала 5 гадоў. "Кліентамі" махляроў рабіліся людзі, якія мелі жыллё, але не плацілі за яго. Менавіта з імі праводзілася адпаведная "работа", падчас якой уласнікі кватэр падпісвалі даверанасці на права распараджэння іх жыллём. Потым кватэры прадавалі трэцім асобам, а няшчасных алкаголікаў перасялялі ў танныя домікі ці вывозілі ў Глускі раён. Усяго махляры прадалі каля двух дзясяткаў дамоў і кватэр, за якія атрымалі каля 1,6 мільярда рублёў.

Члены злачыннай групы арыштаваны. Ва Упраўленне следчага камітэта па Магілёўскай вобласці пачалі паступаць заявы ад пацярпелых. Арыштаваным за заняцце незаконнай прадпрымальніцкай дзейнасцю без ліцэнзіі пагражае пакаранне зняволеннем ад 2 да 7 гадоў з канфіскацыяй маёмасці.

Любоў ЛУНЁВА.

Наймаць не толькі сваякоў

Індывідуальным прадпрымальнікам могуць дазволіць наймаць працаўнікоў, якія не з'яўляюцца членамі іх сем'яў.

Пра гэта паведамілі журналістам старшыня Беларускага саюза прадпрымальнікаў **Аляксандр Калінін** па выніках праведзенай ва ўрадзе сустрэчы прэм'ер-міністра **Міхаіла Мясніковіча** з прадпрымальнікамі.

ЗДАРЭННІ

Будуць судзіць ВІЧ-інфікаванага

Крымінальная справа была ўзбуджана ў дачыненні да 38-гадовага ВІЧ-інфікаванага жыхара горада Бяроза, які, ведаючы аб сваім дыягназе, уступаў без засцярогі ў палавую сувязь з жанчынамі. Было ўстаноўлена, што падазраваны ў 2013 годзе неадназова займаўся небяспечным сексам з 29-гадовай дзяўчынай і 43-гадовай жанчынай.

Санкцыя крымінальнага артыкула прадугледжвае пакаранне ў выглядзе штрафу або пазбаўлення волі на тэрмін да трох гадоў.

Паводле папярэдняй інфармацыі, жанчыны не заразіліся ад падазронага вірусам імунадэфіцыту чалавека.

Дарэчы, падобны выпадак — не прэцэдэнт. Летам 2011 года ВІЧ-інфікаваная брэстаўчанка са сваімі знаёмымі паехала на адну з баз адпачынку Камянецкага раёна, дзе ў яе адбыўся палавы акт без прэзерватыва з адным з адпачываючых. Праз некаторы час мужчына пайшоў здаваць кроў. Праз некалькі дзён яму перателефанавалі і параілі здаць аналіз на ВІЧ. Вынік аказаўся станоўчым.

Вясной 2012 года суд прызнаў ВІЧ-інфікаваную брэстаўчанку вінаватай і абавязаў выплаціць пацярпеламу кампенсацыю маральнай шкоды ў памеры 30 млн рублёў. Але здароўя неасцярожнаму мужчыну ніякі суд вярнуць не можа.

ЧУЛІ?

Даўжнікоў пакараюць

Аляксандр Лукашэнка распарадзіўся ўзмацніць кантроль за своечасовым паступленнем сродкаў на рахункі дзяржаўнага пазабюджэтнага Фонду сацыяльнай абароны насельніцтва. З гэтага фонду грошы ідуць на выплаты пенсій, дапамог і бальнічных лістоў.

Як аказалася, па выніках мінулага года даўжнікамі па адлічэннях у Фонд сацыяльнай абароны стала 321 арганізацыя. Яны не заплацілі 287,3 мільярда рублёў.

Цяпер у дачыненні да арганізацый, якія затрымліваюць адлічэнні ў Фонд сацыяльнай абароны, будуць прымацца так званыя дысцыплінарныя меры. Згодна з указам, які 21 лютага падпісаў А.Лукашэнка, даўжнікам могуць прыпыняць аперацыі па бягучых банкаўскіх рахунках, а таксама Фонд зможа атрымліваць ад банкаў інфармацыю аб рэштах і руху сродкаў на гэтых рахунках.

Уводзіцца таксама забарона на адкрыццё банкам новых разліковых рахункаў плацельшчыку-даўжніку пры наяўнасці рашэння органаў Фонду аб прыпыненні аперацый па яго разліковых рахунках.

«Маскоўскі» рыхтуецца да знікнення

З 1 сакавіка сталічны аўтавакзал “Маскоўскі” апусцее: апошнія 15 маршрутаў будуць перанесены на дыспетчарскія станцыі “Карастаянавай” і “Уручье-2”. У будынку ДС “Карастаянавай” ужо абсталяваны зала чакання і білетныя касы.

А на пляцоўцы былога аўтавакзала вельмі хутка з’явіцца будаўнічая тэхніка і праз некалькі гадоў на гэтым месцы ў Мінску прапішацца вежа “Газпрома”.

Кірыл БУБНОЎ.

У Беларусі пройдзе чэмпіянат Еўропы па футболе сярод ксяндзоў

Мітрапаліт Мінска-Магілёўскі, арцыбіскуп Рымска-каталіцкай царквы ў Беларусі **Тадэвуш Кандрусевіч** выступіць за беларускую зборную на чэмпіянаце Еўропы па міні-футболе сярод ксяндзоў, які ў гэтым годзе пройдзе ў Лідзе.

“У Ліду прыедуць каля 170 каталіцкіх святароў з 13 краін. Магу сказаць, што ў камандзе Славакіі таксама ёсць біскуп”, — паведаміў журналістам прадстаўнік Гродзенскай каталіцкай епархіі і адзін з арганізатараў чэмпіянату ксёндз **Павел Салабуда.** Ён адзначыў, што беларуская каманда святароў-футбалістаў ужо тройчы брала ўдзел у чэмпіянатах Еўропы па мініфутболе сярод святароў. Так, у мінулым годзе чэмпіянат праходзіў у Славеніі, і Беларусь тады заняла восьмае месца. Усяго ў нашай краіне ёсць чатыры футбольныя каманды ксяндзоў: Гродзенскай, Віцебскай, Пінскай і Мінска-Магілёўскай каталіцкіх дыяцэзій. Лепшыя іх гульцы і складуць у гэтым годзе зборную Беларусі.

Як патлумачыў ксёндз Павел, большасць у сборнай — прадстаўнікі Гродзенскай дыяцэзіі, але ёсць па два святары з Віцебскай і Мінска-Магілёўскай дыяцэзій. Зараз каманда ўзмоцнена трэніруецца пад кіраўніцтвам прафесійнага трэнера.

Восьмы чэмпіянат Еўропы па міні-футболе сярод ксяндзоў пройдзе 24—28 лютага. Удзел у ім прымуць каманды святароў з Аўстрыі, Беларусі, Босніі і Герцагавіны, Венгрыі, Казахстана, Польшчы, Партугаліі, Румыніі, Славакіі, Славеніі, Украіны, Харватыі і Чарнагорыі. Адборачныя гульні ў групах пройдуць 25 лютага. На 26 лютага запланаваны турыстычныя паездкі гасцей у Нясвіж і Мір. 27 лютага адбудуцца фінальныя гульні і розыгрыш прызавых месцаў.

Мітрапаліт Кандрусевіч — чалавек вельмі спартыўны.

СТАЛІЦА

Фантан у 170 бруй

Улетку гэтага года, а канкрэтна да 3 ліпеня, плануецца завяршыць будаўніцтва новага будынка Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, дзе будзе 11 выставачных залаў.

На дадзены момант, як паведамляе “Мінск-Навіны”, здадзена 8 залаў. Агульная плошча музея складае больш за 15 тыс. кв. метраў.

Каля музея закладзена плошча Пераможцаў, на якой знаходзіцца фантан са 170 струменямі вады, якія сімвалізуюць 170 вызваленых ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў населеных пунктаў Беларусі.

Кірыл БУБНОЎ.

ЧАСТНАЯ ЖИЗНЬ

Смотрите, кто уехал...

Больше 60 процентов молодых людей от 18 до 30 лет хотели бы уехать из Беларуси. Такие результаты опросов пару лет назад обнародовал зарегистрированный в Вильнюсе Независимый институт социально-экономических и политических исследований.

Сегодня живут и учатся за границей дети не только многих чиновников, но и деятелей культуры, бизнеса, оппозиции. “Народная Воля” собрала несколько таких историй. Все они разные. Объединяет их только одно: любой родитель, каких бы политических взглядов он ни придерживался, хочет видеть своего ребенка счастливым и успешным. А в какой стране будет жить дитя — как выяснилось, для многих это не так уж и важно. Главное, чтобы там было безопасно.

Впрочем, ничего удивительного в этом нет. Как гласит известная пословица, рыба ищет, где глубже, а человек — где лучше.

Александр ЯРОШУК: «Америка слезам не верит!»

У председателя Белорусского конгресса демократических профсоюзов Александра Ярошука три сына. Два живут в Минске, а третий вместе с женой восемь лет назад перебрался в Нью-Йорк.

— Я никогда даже не думал о том, чтобы отправить сыновей куда-нибудь за рубеж в ближние или дальние страны, не говоря уже о политическом убежище для них! — *рассказал “Народной Воле” Александр Ильич.* — Валерий уехал исключительно по своей инициативе, мое мнение в данном случае не имело решающего значения. Он еще студентом ездил в Штаты по студенческой программе. Работал в лагере, затем — в ресторане. Несколько лет подряд участвовал в розыгрыше Грин-карты. В 2005-м он женился, а в 2006 году — выиграл вид на жительство в США.

Конечно, в первые годы сыну пришлось весьма и весьма не просто. Говорят, что Москва слезам не верит, но на самом деле не верит им Америка! В Штатах невозможно с кем-то по договоренности устроиться на работу. Там надо от начала до конца нести ответственность за все свои действия и поступки, быть готовым к тому, что придется основательно покувыркаться...

Думаю, самые тяжелые времена у сына все-таки уже позади. Сейчас он работает в банке, супруга — в ООН. На самом деле их история как раз подтверждает, что в Америке все возможно. Фактически с улицы трудоустроиться в ООН — задача не из легких, тем не менее у супруги моего сына это получилось. Она несколько раз подавала свое резюме на различные вакансии, в конце концов ее выбрали из 500 других кандидатур. В Минске она окончила Лингвистический университет.

В июне прошлого года у них родилась дочка Милана. Невестка только четыре месяца была в декретном отпуске, а некоторые вообще через три недели после родов выходят на работу. О белорусском трехгодичном декретном отпуске в Америке можно только мечтать! Дети справляются без няни: сейчас им помогает одна из бабушек.

Уезжая в США, сын однозначно и четко заявил: *“Моя родина — Беларусь, и я в любой момент, при первом желании, должен иметь возможность сюда вернуться — хотя бы в отпуск”.* И они на самом деле раз в год обязательно приезжают в Беларусь. Говорят, тянет на родину. Я считаю, это хорошо, когда есть такое обостренное чувство дома и родной страны...

Александр СОСНОВ: «Рекомендую сыну сохранить белорусский паспорт»

Экс-министр труда, социолог Александр Соснов расстроился, когда узнал, что один из его сыновей решил остаться в Филадельфии.

— Я не знал о решении сына уехать, — *признался Александр Викторович.* — Евгений (я его называю Жигимонт) поехал в Штаты по довольно популярной программе обмена, у него была студенческая виза. Мне он вообще не сказал, что уезжает навсегда. Сын сам выбирал, как жить. Кто его знает, может, он и правильно тогда поступил... Я ведь наверняка стал бы уговаривать остаться в Беларуси...

Сейчас у него все нормально. Звезд с неба, конечно, не хватает, но вполне нормально себя чувствует. Он живет в Штатах уже 11 лет, имеет вид на жительство и гражданство. В Беларусь за все это время не приезжал — мы встречались с ним на территории других стран.

Евгений работал и официантом, и строителем, и даже таксистом. Сейчас занимается художественной фотографией. Он не женат, но у него есть подруга. Они вместе снимают в Филадельфии трехкомнатную квартиру. Арендуют машину — по их расчетам, это выгоднее. Регулярно ездят в Нью-Йорк и Вашингтон на различные культурные мероприятия, сейчас вот думают перебраться на западное побережье — там им больше нравится. Одним словом, наслаждаются жизнью!

У нас с сыном очень хорошие отношения. Мы постоянно общаемся в скайпе. Сейчас технологии на таком уровне, что — парадокс! — с родственниками из Гомеля видишься реже, чем разговариваешь с сыном, который живет за океаном!

Ностальгия по родине? По-моему, у сына ее нет. Хотя я настоятельно рекомендую ему сохранить белорусский паспорт...

Откровенно говоря, я не вижу в Беларуси серьезных перспектив для молодых людей. Поэтому, на мой взгляд, радоваться нужно за тех, кто сумел более-менее устроиться за границей.

Валерий МАЗЫНСКИЙ: «Если все уедут, кто здесь перемены делать будет?»

У обоих сыновей известного театрального режиссера, заслуженного деятеля искусств, лауреата Госпремии Беларуси Валерия Мазынского была возможность остаться за границей. Но они вернулись в Минск.

— Их судьба там не сложилась, — *объяснил “Народной Воле” Валерий Евгеньевич.* — Старший учился в Германии, в Мюнстере, его оставляли учиться там и дальше, но Василий отказался. Сказал, что больше никуда не поедет, будет жить и работать в Беларуси. Недавно женился, работает экономистом, знает два языка — немецкий и французский.

А младший сын Евгений ездил покорять Америку. Побыл там немного и тоже вернулся. Хотя уезжал насовсем. Он даже и сам не понимает, почему так случилось. Говорит, что-то внутри перевернулось, и ностальгия была очень сильной. Сейчас работает менеджером. И если старший даже и не заикается о том, чтобы снова попытать счастья за границей, то младший, когда накатят определенные чувства, может в сердцах воскликнуть: *“Нужно уезжать!”*

Сейчас младший строит свой дом, семьи у него пока нет. Иногда говорит: *“Может, продам все и снова поеду!..”* Сейчас, смотрю, стал играть в лотерею с Грин-карт. Ну пусть играет, вдруг на самом деле повезет?..

Знаю, что некоторым легко говорить о чужих детях, которые уехали за границу, обвинять их даже в какой-то непатриотичности. Ерунда все это. Когда свои дети, из кожи вон лезешь, чтобы им было хорошо, чтобы у них было как можно меньше проблем! К сожалению, в нашей стране без проблем не всегда и не у всех получается. Мои сыновья рассуждают примерно так: мол, бизнес нужно открывать на Западе и жить там, а когда в Беларуси что-то поменяется — обязательно возвращаться. Наблюдая, что у нас происходит, я готов с ними согласиться. Только остается вопрос: если все уедут, кто здесь, на родине, переменами заниматься будет?..

Андрей КЛИМОВ: «Я запретил сыну возвращаться!»

У бывшего бизнесмена, депутата Верховного Совета 13-го созыва и политзаключенного Андрея Климова трое детей. Дочь еще недавно была в Австралии, а сын учится и работает в Польше.

— Когда я в последний раз сидел в тюрьме, комитет по защите репрессированных предложил моим детям поехать учиться по Програме Калиновского в Польшу, — *поделился Андрей подробностями личной жизни.* — Сын в то время как раз заканчивал ПТУ, походил немного на курсы польского, и его приняли в Высшую экономическую школу в Варшаве. У него был небольшой перерыв в обучении, но, надеюсь, что в этом году он все же ее закончит.

Я категорически запретил сыну возвращаться в Беларусь. Это было жесткое, но принципиальное решение. Уверен: не дадут ему здесь ни работать нормально, ни карьеру выстроить. А я не хочу, чтобы он здесь нищенствовал.

Станислав парень талантливый, помимо польского знает еще и английский. Сейчас работает на двух или трех работах, сотрудничает с польскими издательствами — пишет рекламные статьи. Я ему сказал: чем больше наберешься опыта, тем больше шансов, что сделаешь там карьеру.

В Польше он находится с 2008 года — уже может получить и вид на жительство. Честно говоря, я очень хочу, чтобы он был гражданином Евросоюза.

Если уж быть совсем откровенным, то сын не хотел уезжать из Беларуси. Я буквально впихнул его в поезд. На вокзале перед самым отъездом он закрылся в туалете, и мне пришлось выламывать дверь, чтобы его оттуда вытащить. Это все было очень тяжело... Я приезжал в Варшаву, общался с ним, поддерживал материально, пока он не стал самостоятельно зарабатывать. Сгодня он пользуется определенным авторитетом в своей среде, и ему в Польше даже нравится. Сын уже считает себя даже больше поляком, чем белорусом. И на мир смотрит по-европейски, переживает за Беларусь. Станислав считает, что наша страна не просто деградирует, а умирает.

Старшая дочь Ксения закончила университет в Праге, работает там в рекламной компании, много ездит по миру. Знает пять иностранных языков. Прошла стажировку в США. Сейчас уехала в командировку в Индию. До этого была в Австралии и в Новой Зеландии — такая у нее интересная работа...

Валерий ЩУКИН: «Внучки уезжали с моего согласия»

Депутат Верховного Совета 13-созыва, военный пенсионер Валерий Щукин считает, что из-за его богатой политической биографии внучкам пришлось бы в Беларуси очень непросто.

— Обе мои внучки уехали в Чехию, — *рассказывает Валерий Алексеевич.* — Евгения, правда, сейчас вернулась в Минск. Она вышла замуж за парня, с которым познакомилась в Чехии, в декабре прошлого года родила дочку. А Дарья живет в Праге, работает в одном из местных отелей. Ей как раз на днях исполнилось 27 лет. Она учится и живет в Чехии полностью за свой счет. Знает три языка — английский, французский и чешский.

Парадокс в том, что здесь девочки дважды не смогли поступить в институт — им каждый раз не хватало полбалла! И они с моей подачи поступили в заграничный вуз. Вначале год учили чешский — экзамены-то надо было сдавать на чужом языке! И прошли! Обе! Вот и думай что хочешь...

Они уезжали, конечно, с моего согласия. Несмотря на то, что сам патриот Беларуси, я прекрасно понимал: из-за моей богатой политической биографии перспектив у внучек здесь будет очень мало. А мне хочется, чтобы они были счастливы, чтобы их жизнь была нормальной.

Дашку в Праге я навещаю очень редко — каждая такая поездка сильно бьет по карману. И она сюда наведывается редко. Недавно хотела приехать, увидеть племянницу, но у нас как раз в это время стояли сильные морозы, а у нее не нашлось теплой одежды. Она же получает там меньше, чем чешки, занимающие такую же должность, поэтому и экономит буквально на всем...

Василий ШАРАНГОВИЧ: «В Беларуси сын не работал ни дня»

Сын народного художника Беларуси Василия Шаранговича работает во всемирно известной Силиконовой долине в Калифорнии, а дочь живет в Минске.

— Я не хотел, чтобы дочка стала художником, хотя она и занималась в художественной студии, — *рассказал Василий Петрович.* — Она всегда хорошо писала сочинения, и я порекомендовал ей поступить на журфак. А сын Владислав с малых лет очень хорошо рисовал: и космос, и битвы какие-то, и портреты. Маленьким я часто брал его с собой в мастерскую. И, видя его успехи, однажды попросил его нарисовать натюрморт. А он ответил: *“Папа, напрасно стараешься, из меня никогда художника не будет. Стану или программистом, или космонавтом”.* Я, конечно, слегка опешил... Но он на самом деле серьезно увлекся компьютерным программированием, побеждал на всех олимпиадах и даже закончил Радиотехнический институт с красным дипломом.

В Беларуси сын не работал ни дня. Сразу после института его пригласили на “Филипс” в Голландию. Он отработал там около пяти лет. И хоть мог получить голландский паспорт, отказался. Не захотел расставаться с белорусским! Каждый раз, приезжая в Минск, говорил: *“Все, больше никуда не поеду! Остаюсь на родине!”* А потом по рекомендации знакомых выполнил пару заказов для какой-то американской фирмы из Силиконовой долины, и через некоторое время его пригласили в Калифорнию. Там ему пока очень нравится: и климат, и люди. Говорит, что голландцы по натуре более закрытые, а в Америке ему в этом плане оказалось гораздо проще, там собралась интернациональная команда специалистов, с которыми ему легко общаться.

Владислав с супругой живет в Калифорнии уже пять лет. Жена тоже закончила наш радиотехнический, инженер. Обзавелись уже собственным домом с садом...

Конечно, когда сын уезжал, я грустил. Но это был его выбор, который я уважаю. И, если честно, не жалею, что он уехал. И мир посмотрел, и реализовался. Отправляясь в Калифорнию, сын говорил: *“Пап, не волнуйся, я на пару лет, не больше. Посмотрю, что там и как, и вернусь”.* Но вот пока задержался... А как дальше будет — не известно...

ЗНАЕТЕ ЛИ ВЫ, ЧТО...

Дочь поэта и политика **Владимира Некляева** Ева уже много лет живет в Финляндии. Она занимается менеджментом в сфере культуры.

Одна из дочерей **Леонида Борщевского** учится в Польше.

Обе дочери экс-кандидата в президенты, политзаключенного **Николая Статкевича** закончили БГУ, но живут в Германии. Старшая, Катерина, закончила магистратуру в Германии и защитила диссертацию, до недавнего времени работала в головном офисе автоконцерна “Ауди”, занималась промышленной логистикой. Анна училась в Германии, сейчас воспитывает сына.

Сыновья лидера белорусского общественного объединения “Движение “За Свободу” **Александра Милинкевича** учились в Польше.

Дочь известного профессора, создателя Независимого института социально-экономических и политических исследований **Олега Манаева** уже давно учится и работает в Америке, в штате Теннесси.

P.S. *В следующих номерах “Народная Воля” расскажет и о том, где учатся и живут дети белорусских чиновников.*

Марина КОКТЫШ.

РЭГІСТРАТУРА

Самі скарачаюць сваё жыццё...

Пры даступнасці і бясплатнасці анкалагічнай дапамогі ў Беларусі амаль 900 чалавек у год адмаўляюцца ад лячэння раку, прычым большасць на ранніх стадыях. Чаму?

У Беларусі ад лячэння анкалагічных захворванняў у 2013 годзе адмовілася 897 чалавек, у большасці з якіх (594) была выяўленая I—II стадыя захворвання. Пра гэта паведаміў галоўны пазаштатны анколаг Міністэрства аховы здароўя, дырэктар Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтра анкалогіі і медыцынскай радыялогіі імя Аляксандрава **Алег Суконка** на рэспубліканскай нарадзе па выніках працы анкалагічнай службы ў 2013 годзе.

“Гэта досыць вялікая колькасць для нашай краіны”, — сказаў спецыяліст. Паводле яго слоў, самая вялікая доля тых, хто адмовіўся ад лячэння, у адносінах да захварэлых — у Гродзенскай вобласці (3,7%, ці 144 чалавекі). Па колькасці тых, хто адмовіўся ад лячэння, лідзіруе Мінская вобласць (160 чалавек).

Многія знаходзяцца ў палоне забабонаў і лічаць, што лячэнне раку бессэнсоўнае, адзначыў у каментарыі ўрач-анколаг адной са сталічных клінік: *“Іх не пераконваюць нашы словы аб спрыяльным прагнозе і нават статыстыка. Цяпер на ўліку ў анкалагічнай службе стаіць больш за 252 тысячы чалавек, а ў 2001 годзе было 157.118 чалавек. Гэтыя людзі жывуць! І будуць жыць, таму што пралячыліся своечасова”.*

Многія, сказаў доктар, баяцца лячэння, асабліва хірургічнага: *“Легенды ходзяць пра “хімію” і апраменьванне”.*

Нярэдка сустракаюцца і чыста бытавыя прычыны: жыхары глыбінкі не гатовы надоўга пакінуць дзяцей, састарэлых бацькоў або гаспадарку і паехаць у горад на лячэнне.

Алена СПАСЮК.

НА ПРОДАЖ!

Ад сэрца адрываем

Беларусь ацаніла кошт Мазырскага нафтаперапрацоўчага завода ў 4 мільярды долараў. Пра гэта паведаміў на прэс-канферэнцыі ў Мінску старшыня Дзяржаўнага камітэта па маёмасці ***Георгій Кузняцоў.***

“Калі будзе дабро, магчыма, мы правядзём конкурс у гэтым годзе. Ацэнку зрабілі, яна нядрэнная, увесь завод — 4 мільярды долараў”, — сказаў Кузняцоў.

Беларускі бок гатовы прадаць сваю долю ў Мазырскім НПЗ, калі інвестар на працягу дзесяці гадоў “загрузіць пад завязку” сыравінай і Мазырскі НПЗ, і Наваполацкі “Нафтан”.

ПАМЯЦЬ

Паболей бы такіх, як Мікалай Мельнікаў

26 лютага яму споўнілася б 90

Вы скажаце: пра каго гэта? Мельнікавых жа ў Беларусі шмат. Гэта так. А гродзенскі Мікалай Аляксандравіч у памяці землякоў адзін. І не таму, што ён зямляк. Ён быў не "як усе". Бо пазіцыя — "змаўчы, прайдзі міма" — не яго пазіцыя... Нават звычайныя працоўныя будні Мікалая Аляксандравіча ішлі ў бясконцай барацьбе з усялякай несправядлівасцю, з рознымі адступленнямі ад агульначалавечых нормаў...

...Жыццё ўжо з самага ранняга дзяцінства не песціла Міколу. Дастаткова ўзгадаць толькі некалькі зусім не ружовых штрыхоў з яго біяграфіі. Ён яшчэ малалеткам стаў вязнем спецлагера на Поўначы, куды разам з бацькамі і ўсёй раднёй быў сасланы падчас раскулачвання. А крывавыя старонкі яго партызанскіх і ваенных гадоў? Пра тое і цяпер нельга чытаць без хвалявання ў яго дакументальных кнігах-успамінах...

Нялёгкімі выдаліся і перыпетыі навукоўца Мельнікава ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце імя Янкі Купалы. Шмат сіл і творчай энергіі ўклаў таленавіты педагог у распрацоўку праблем сучаснай школы, у выхаванне асобы, здольнай неардынарна думаць. Гэты чалавек сам ніколі не баяўся сказаць тое, што думаў, што лічыў патрэбным. Для яго актыўная жыццёвая пазіцыя была асабістай патрэбай, рупнасцю аб лепшым жыцці сёння і заўтра.

Помніцца, калі настаўнікі аднаой з выбарчых акруг абласнога цэнтра вылучалі Мікалая Мельнікава кандыдатам у дэпутаты Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, то ў ягонай праграме былі не дзяжурныя "тэзісы", а пранікнёныя, чалавечыя словы аб тым, як нам ладзіць жыццё па-людску, без страху, гвалту, няўпэўненасці ў будучыні дзяцей і ўнукаў.

Зразумела, маючыя ўладу такога "бунтара" не лашчылі. Толькі гэта яго не спыняла. Ужо на пенсіі ён уключыўся ў дзейнасць Гродзенскага гарадскога грамадскага аб'яднання ветэранаў вайны, працы і ўзброеных сіл, якое ўзначальваў да апошніх дзён жыцця.

У 2003 годзе, пасля таго як не стала Васіля Быкава, Мікалай Мельнікаў разам з сябрамі-ветэранамі стварылі пры нашым аб'яднанні музей праслаўленага народнага пісьменніка-воіна. Сярод каштоўных экспанатаў у музеі сабраны яго яркія артыкулы, кнігі з аўтографамі аўтара, дакументы...

Пад партрэтам вялікага пісьменніка, чый 90-гадовы юбілей мы будзем адзначаць у чэрвені, змешчаны верш Мікалая Мельнікава ў гонар В.Быкава, для якога заўсёды было.

Вышэй за ўсіх найвысокае
самае Званне —
Быць на Зямлі Чалавекам!

Гэтым кіраваўся ён сам, Мікалай Аляксандравіч, ваяр за праўду і справядлівасць. Калі б у нашым жыцці такіх Мельнікавых было больш, мы хутчэй бы ўбачылі святло ў канцы тунэля.

Аляксей ДЗЕМІДОВІЧ.

Гродна.

Ад рэдакцыі

Шаноўны спадар Дземідовіч, дзякуй за сардэчны ўспамін пра цудоўнага чалавека-змагара Мікалая Аляксандравіча Мельнікава! Але дазвольце не пагадзіцца з меркаваннем, што, акрамя гродзенцаў, гэтае імя нікому нічога не гаворыць. Не так гэта, на шчасце, не так!

Мы ў калектыве рэдакцыі "Народнай Волі" ведалі і шанавалі нашага добрага сябра і актыўнага аўтара, чые неардынарныя публікацыі глыбока кранаді чытачоў у розных кутках Беларусі, выклікалі іх нераўнадушныя водгукі. І цяпер помняцца многім яго аповеды-былі аб недзіцячых жахах у ГУЛАГу ці трагічнай старонцы ў партызанскай эпапеі юнага Мікалая — расстрэле сваімі ж, па загадзе камандзіра, каханай дзяўчыны байца Мельнікава — смяротным пакаранні без усялякай віны… Ведаюць многія і пра высілкі ветэранаў вайны і працы пры стварэнні Быкаўскага музея, якому, на жаль, дагэтуль не спрыяюць мясцовыя ўлады.

Убачыцца ці хаця б пагаварыць па тэлефоне з Мікалаем Аляксандравічам — надзвычай добразычлівым, чуллівым, інтэлігентным — было радасцю. Хацелася б спадзявацца, што Вы, шаноўны спадар Дземідовіч, разам з сябрамі прадоўжыце высакародную справу, якой прысвяціў сябе Мікалай Мельнікаў.

Добрага вам здароўя і поспехаў ва ўсім!

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Права на ланцуг

Паводле вынікаў незалежнага апытання, беларусы лічаць, што сітуацыя з правамі чалавека ў нашай краіне нават лепшая, чым у Еўропе і ЗША.

Гэта, пэўна, знае ўсякі —
Ад дзядка да хлапчука:
Шмат агульнага ў сабакі
І суродзіча-ваўка.
Хоць дуэт сабача-воўчы
Варагуе з даўніх пор,
Ды аднойчы
Сярод ночы
З лесу воўк прыбег у двор.
Завітаў ён з інтарэсам:
Спакусіць хацеў "радню"
Незалежным, вольным лесам,
У сваю забраць гайню.
Як ваўка сабака ўбачыў,
Дык згарнулася душа.
"Вось ён, мой канец сабачы, —
Думка бліснула спярша. —
Гаўкай тут або не гаўкай,
На кавалачкі парве.
Шкура зробіцца караўкай,
Косці лягуць на траве..."
Акрыяў жа небарака,
Калі мірна мовіў воўк:
— Ты чаго дрыжыш, сабака,
І чаго знямеў-прымоўк?
На твае рабрыны-косці
Я не выскаліў клыкі,
Бо зусім не маю злосці,
Як астатнія ваўкі.
Так што косці не раструшчу...
А прыбег я ў гэты двор,
Каб цябе пазваць у пушчу,
Дзе і воля, і прастор.
Хоць і здасца жорсткай ява
(Там жыццё — у барацьбе),
Ды затое мецьмеш права
Жыць, як хочацца табе.
Я магу, напрыклад, есці
Толькі тое, што ўспадоб:
Вепрука падужаў дзесьці,
Дзесьці зайца ў лапы згроб.
А ў цябе, на сэнс здаровы,
Выбар маецца які?
Побач з будкаю — каровы,
Індыкі ды парсюкі.
Толькі іх табе, сабаку,
Паспрабуй парві-ўкусі.
Гаспадар жа дасць пад ср...ку,
Як сарвеш пяро з гусі.
Я эмоцый маю ўволю:
Як падкажа мне настрой,
Дык, бывае, паскуголю,
Ці павыць магу парой.
Ты ж не з радасці ці злосці
"Гаўкі" гыркаеш свае,
А таму, што на кагосьці
Гаспадар цябе цкуе.
Я пабегчы маю права
Напрасткі ці наўскасяк,
Ці налева, ці направа,
Ці ў балота, ці ў хмызняк.
А ў цябе якая воля?
Каб зрабіць хоць крок з двара,
Каб падацца ў лес ці ў поле,
Трэ дазвол гаспадара.
Лічыць ён цябе за смецце,
Парушае ўсе правы.
Існуеш на гэтым свеце,
Быццам камень нежывы...
Ты глухі і невідушчы.
Гэты двор — не цэлы свет,
Дык пабеглі, брат, да пушчы,
Там ты будзеш жыць як след!
Ён, Барбос, не чуў ніколі
Слоў, якіх напляцкаў воўк:
Наплявузгаў штосьь аб волі,
Аб правах у клёк натоўк.
— Мне, сабаку, нецікава, —
Ён сваё прамовіў "гаў", —
Што пра волю і пра права
Ты мне, дружа воўк, звягаў.
Воля шчасця не прыносіць
(У мяне на гэта нюх),
І таму мне права досыць
На ашыйнік і ланцуг.
Так што лёс мой адмысловы...
Гаспадар жа да вясны
Мне ланцуг пачэпіць новы —
Не жалезны, а стальны.

У праваслаўных вернікаў з панядзелка, 24 лютага, пачаўся масленічны тыдзень (Масленіца). У гэты час ідзе падрыхтоўка да пачатку Вялікага посту. Таксама гэта свята з даўніх часоў сімвалізуе развітанне з зімой і сустрэчу вясны. У Брэсце Масленіцу адкрылі 23 лютага.

СЛОВА БЛАГОДАРНОСТИ

С днем рождения, любимый доктор!

Более 20 лет я живу в поселке Гатово, что под Минском. Нередко приходится обращаться в местную поликлинику. И каждый раз я думаю: какое счастье, что нашей поликлиникой руководит Ромуальда Вацлавовна Шидловская.

Заведующей она работает очень давно. Однако Ромуальда Вацлавовна — не только прекрасный администратор (хотя в Гатово все уверены: именно благодаря ей в поселке появилось новое здание поликлиники), она — прекрасный доктор, настоящий профессионал. Не ошибусь, если скажу, что многие жители поселка хотят попасть на прием именно к ней, потому что знают: Шидловская внимательно выслушает, назначит грамотное лечение. Из-за невысоких зарплат в нашей поликлинике, как и по всей стране, наблюдается текучка кадров. Но основной костяк на протяжении последних десяти лет работает под руководством Ромуальды Вацлавовны. И прежде всего ее правая рука — медсестра Галина Степановна, которая уже давно на пенсии, перенесла инфаркт, но все равно не уходит из поликлиники и заслуженно пользуется авторитетом и уважением среди коллег и пациентов.

23 января Ромуальде Вацлововне Шидловской исполнилось 55 лет. От всей души поздравляю ее с этой красивой датой! Желаю оставаться такой же красивой, молодой, энергичной. Хочется верить, что Ромуальда Вацлавовна еще долго будет в строю, хотя и подготовила хорошую смену: ее дочь и сын тоже стали врачами.

С уважением —

Ванда Владимировна КУРЛОВИЧ.

пос.Гатово.

ПРОШУ СЛОВА!

Кому жить стало лучше, веселее?

Под финиш прошлого года государственные СМИ, как бы подводя итоги "исторических совершений на нашем особом пути развития", неистово вколачивали в мозги граждан Республики Беларусь мысли о том, что всем нам в "сильной и процветающей" жить стало лучше, жить стало веселее... А наш всегда бодрый, деятельный и оптимистичный Александр Григорьевич в своем новогоднем поздравлении белорусскому народу подчеркнул, что "в уходящем году мы стали богаче и в простом человеческом счастье... поэтому наша страна уверенно входит в число 50 государств — лидеров по индексу человеческого развития в мировом рейтинге Организации Объединенных Наций".

А я вот не знал, когда, как и кем именно этот самый рейтинг отслеживался и определялся, а также какие именно наши социально-экономические показатели вписываются в понятие этого самого человеческого развития. Однако добрые люди помогли прояснить непонятную мне ситуацию. В самом первом номере "Народной Воли" за 2014 год мой "коллега" пенсионер из Минска П.В.Рогач в определенной мере опровергает, мягко говоря, излишний оптимизм главы государства. В своей заметке "Дзе наша дасканалая сістэма дае збой?" он приводит в качестве иллюстрации к своим аргументам таблицу из справочника "Статистика СНГ (статистический бюллетень)" №9 за 2013 год, где дается динамика роста потребительских цен в странах мира. Из этой "картины маслом" получается для нашей Синеокой весьма неутешительный вывод: "Если в целом по странам СНГ потребительские цены выросли за 2000—2012 годы на 363%, то в Республике Беларусь... стр-р-рашно сказать... аж на 1520 процентов! В то время как в России и Казахстане, которые, как известно, являются нашими друзьями и партнерами по Таможенному союзу, рост цен на аналогичный период составил соответственно 370% и 259%. То есть в четыре раза меньше, чем в нашей ненаглядной Синеокой.

Ввиду чрезвычайной важности вопроса, затронутого Рогачом, процитирую и далее его весьма любопытную, интересную заметку. Наименьший рост цен наблюдается в Армении — всего на 170%. У наших ближайших соседей дела обстоят получше (привожу рост в процентах): Украина - 313%, Литва - 144% (в десять с лишним раз меньше, чем у нас!), Латвия - 180%, Эстония - 164%. Наименьшие проценты роста в Европе: Швейцария - 108%, Германия и Швеция - 121%. США имеют 133%.

При этих шокирующих показателях я нигде не слышал и не читал, чтобы в отмеченных странах раздавались вопли о том, что там "жить стало лучше, жить стало веселее". Что они стали богаче в простом человеческом счастье! Что реальные доходы граждан растут из года в год и потому-де можно, нужно, необходимо поднимать цены не только на потребительские товары, но и на услуги ЖКХ, за проезд в общественном транспорте, на бензин и дизтопливо, на лекарства и медикаменты, цены на проезд в железнодорожном транспорте, плату за высшее образование и так далее.

А в Беларуси нет такой отрасли, чтобы в ней цены были остановлены... И при этом нам твердят, что мы, белорусы, богатеем на горе всем буржуям не по дням, а по часам.

В середине ноября еще 2011 года А.Лукашенко посетил Борисовский комбинат хлебопродуктов и его филиал — макаронную фабрику "Боримак". (У меня сохранилась вырезка с заметкой из "Советской Белоруссии", номер от 16 ноября 2011 года, корреспондента В.Волянюка под весьма многозначительным заголовком "Цены зарвались". Вот несколько строк из нее: *"Покидая фабрику, президент сделал несколько важных заявлений... Александр Лукашенко вернулся и к росту цен.*

— Стратегия такова: к декабрю все это надо погасить. Я не буду больше терпеть роста цен. Давайте потихонечку выруливать, хватит издеваться над людьми и наклонять их. (Замечу попутно, что дело было в канун президентских выборов. — **А.О.**)

Чтобы заморозить цены, государство, как я понял, будет усиливать антимонопольный контроль. Эта мера, кстати, считается рыночной. Благотворно на уровень жизни людей должны повлиять и новые условия поставок нефти и газа. Президент ожидает, что в ЕЭП они станут лучше, чем сейчас.

— Об этом мы скажем с Дмитрием Анатольевичем Медведевым в ближайшее время".

В этой дежурной заметке главной госгазеты сокрыта незамысловатая разгадка того феномена, что цены у нас, в Беларуси, уже давным-давно неподконтрольны ни главе государства, ни правительству. Поняв, очевидно, что эту "напасть" невозможно в принципе обуздать при избранном особом пути развития Беларуси и не сумев изобрести иную модель, президент, ничтоже сумняшеся, с первых дней правления начал искать спонсора и кредитора. А именно — набирающую силу и мощь все ту же имперскую Россию, которую хлебом не корми — дай только возможность подмять под себя кого-нибудь. Так до сих пор и живем за счет спонсоров.

Александр Лукашенко хотя и считается в цивилизованном мире невыездным, за последнее время тем не менее облетал чуть ли не пол-Земли. Страны, страшно далекие от Беларуси. За чем? Конечно же, за деньгами. А что толку? Где практическая, а не словесная отдача от всех этих цветасто разукрашенных и воспетых нашим находчивым БТ визитов, контактов, встреч, переговоров, заявлений?.. Скажу, что думаю по этому поводу, как на духу. На выходе мы, то есть граждане Беларуси, получили, можно сказать, полный ноль. Ноль целых и столько же десятых! Особенно если иметь в виду прежде всего достаток людей, которые уже не могут никуда поехать за длинным рублем. Им повысили недавно пенсии... на пять с хвостиком процентов... Это ли не издевательство над народом?! Что у нас, эпидемия чумы или тифа, климатическая или техногенная катастрофа? Ведь только за прошлый год цены на продукты выросли в среднем на 13,4 процента. В том числе на муку, яйца, макароны, овощи, хлеб, масло сливочное, рыбные консервы. Шокируют в этом плане и следующие показатели "роста" нашего человеческого счастья: ценник на электричество вырос более чем в два раза (на 114%), газоснабжение подорожало почти на 53%, бензин — на 26,5%. Городской транспорт подорожал в среднем на 88,4%, проезд межрегионального сообщения — на 83%, а пригородные автобусы на 56%. Годовая же инфляция составила 16,5%... И от 2014 года ничего хорошего ждать не приходится: судя по отчетам правительства, грядет новый рост цен, тарифов на основные продукты питания, услуги ЖКХ, лекарства, на проезд в городском и железнодорожном транспорте. И то ли еще будет!

***

За прошедшие 20 лет мир существенно изменился к лучшему, а Республика Беларусь, развиваясь собственным путем, повторяя худшие образцы советского периода, по многим показателям откатилась назад. Мы умудрились безвозвратно потерять не только эти два десятилетия, но и будущие годы, которые, по моим ощущениям, незаменимый "батька" мечтает прожить и просидеть в своих царственных апартаментах по ул.К.Маркса. Давайте, уважаемые читатели, предположим, что А.Г. сумеет продержаться на капитанском мостике еще годков эдак 15. Значит, общие наши потери в годах уже составляют 35 лет (20+15). Еще в советской школе, помнится, нас учили, что многое из сделанного народом, страной, совершенного, достигнутого и построенного, выплавленного, собранного, сконструированного и надоенного измеряется в человеко-днях.

На сегодняшний день в Беларуси числится, если память мне не изменяет, где-то порядка четырех миллионов человек трудоспособного населения. А это значит, что мы потеряли, пропили, пропели и протанцевали... 4.000.000 х 35 = 140 миллионов человеко-лет. Для нашей, скажем так, не очень большой по территории страны это хоть и непродолжительная по историческим меркам, но все же значительная, целая геологическая эпоха!

Да, кое-кому жить и в самом деле стало лучше, веселее. Но не простым людям, которые едва сводят концы с концами.

Александр ОЛЬХОВОЙ,
ветеран Вооруженных сил.

ВАС ЦІКАВІЦЬ

Якія машыны выбіраюць беларусы?

Прачытаў у "Народнай Волі", што ў мінулым годзе колькасць прададзеных у аўтасалонах Беларусі аўтамабіляў узрасла аж на 38% адносна 2012 года. Няўжо беларусы так часта сталі купляць машыны? Колькі гэта — 38% — у лічбах? І якія маркі выбіраюць беларусы?

Аляксандр КУЛЬБІЦКІ, Мінск.

Новыя машыны беларусы сапраўды сталі купляць часцей. У мінулым годзе, паводле дадзеных Беларускай аўтамабільнай асацыяцыі, у краіне прададзена больш за 25 тысяч легкавых і камерцыйных аўтамабіляў, усяго - 25.684 новыя аўто. У лідарах — нямецкі Volkswagen. Беларусы купілі 3913 аўтамабіляў гэтага канцэрна. Часцей набывалі недарагія Volkswagen Polo — 2029 машын.

Таксама ў лідарах продаж — Renault (прададзена 3577 аўто) і "Лада" (2709). Renault дасягае высокіх продаж дзякуючы недарагім і таму папулярным хэтчбеку Sandero і красоверу Duster. У мінулым годзе беларусы набылі ў салонах 1434 Sandero і 1375 Duster.

Але ці захаваюцца такія продажы новых аўто ў гэтым годзе? Прадстаўнікі БАА асцерагаюцца, што кошты на новыя аўто падрастуць і беларусы паедуць за новымі машынамі ў Расію. На цэнах адаб'ецца ўтылізацыйны збор, а таксама, як адзначае старшыня праўлення БАА **Сяргей Міхневіч**, тое, што ў гэтым годзе ў аўтадылераў заканчваецца ліцэнзія, якая дазваляе прадаваць машыны за валюту.

— Беларусы сёння прыходзяць у аўтацэнтр, і дылер фарміруе цану на машыну ў валюце, — патлумачыў Сяргей Міхневіч. — Кліент без усялякіх курсавых страт купляе машыну. Калі дзеянне ліцэнзіі скончыцца, мы вымушаны будзем фарміраваць цэны на машыны ў рублях. Зыходзячы з гэтага, дылер, са свайго боку, вымушаны будзе закладваць у кошт машыны страты па канвертацыі валюты ў долях працэнта, а таксама банк, прымаючы валюту ад кліента, будзе здымаць камісійны збор за свае паслугі. У выніку пакупнік страціць 1—1,5 % ад кошту аўтамабіля проста на канвертацыі.

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

З НАТУРЫ

«Страляюць пісталеты...»

Гэтую сівавалосую жанчыну ў выцвілым карычневым берэце прадаўцы невялікага ўнівермага пачалі заўважаць у апошнія дні. Раней універмаг называўся "Любімы". Але нейкі жартаўнік пусціў пагалоску: "Які ж ён любімы, калі, каб рассекчы прывезены бохан хлеба, трэба браць з сабой добра наточаную сякеру? Амаль заўсёды тут усё чэрствае... Так бы і называлі магазін..."

З-за тых слоў ці па іншай прычыне, але над уваходам у памяшканне цяпер вісела простая назва "Універсам". Дарэчы, поруч з ім у гэтым жа будынку месцілася яшчэ і аптэка.

Першай не ўзлюбіла пажылую пакупніцу касірка, якую ўзялі на працу, лічы, які тыдзень таму.

— Нешта, галубка, не падабаюцца мне пончыкі, якія я ў вас набыла ўчора, — сказала жанчына ў берэце касірцы.

— А навошта купляглі? — адрэзала тая. — Не я ж іх выпякала.

— А чаго вы, даражэнькая, ускіпелі? — утаропілася на касірку жанчына. — Ці ж я вас пакрыўдзіла?

— Не затрымлівайце людзей! — агрызнулася дзяўчына, схіліўшыся над касавым апаратам. — Мне трэба працаваць.

І хоць за спінаю пенсіянеркі ў пацёртым футры стаяў толькі адзін мужчына, незадаволеная пакупніца паціху патупала да выхаду.

З таго дня пачалося, як тут кажуць, патаемная вайна паміж работніцамі ўніверсама і надакучлівай наведвальніцай.

Жыла яна непадалёку ад гэтага магазіна. Таму часта, абапіраючыся на кульбу, прыходзіла ў аптэку, а заадно заглядвала і ва ўніверсам. Дарэчы, адна з новых прадаўшчыц — а на дзвярах універсама амаль не знікала наклееная аб'ява "Патрабуецца на работу прадавец" — разнесла сяброўкам навіну:

— Дзевачкі, дазналася я, што тая худзюшчая, як таранка, кабета — ці то былая блакадніца, ці малалетняя партызанка. Неяк на лаўцы каля нашага дома сяброўка па пад'ездзе расказвала пра нейкага бацьку Міная. Быццам у вайну ў яго немцы ўсю сям'ю расстралялі — у заложнікі бралі...

— Помню, — раптам устрала ў размову маладзенькая Тоня. — Я ў школе вучыла на памяць "Баладу аб чатырох заложніках". Куляшоў напісаў.

— Ну, і што? — нахмурылася касірка. — Будзе яна тут свае парадкі ўстанаўліваць...

Некалькі дзён пакупніцы ў берэце не было. І на яе ва ўніверсаме нават забыліся. Сваіх клопатаў, як кажуць, было вышэй за галаву. Чамусьці работнікі тут не затрымліваліся. І абвестка, што ў магазін патрабуецца на працу работнік, не знікала з уваходных дзвярэй.

І раптам, калі ў чарговы раз работніца Юля (яна з адзнакай скончыла гандлёвы тэхнікум) шчоўкала ля прылаўка "пісталетам" — выбівала новыя цэны — парог памяшкання пераступіла "партызанка" (так яе між сабою ахрысцілі прадаўшчыцы).

— Што ж гэта ты так шчыруеш? — падышла старая да Юлі. — Можа, цэны зніжаны?

— Зніжаны, чакайце! — буркнула тая. — Раскашэльвайцеся на сваю пенсію.

"Партызанка" прыставіла кій да сцяны. Азірнула нешматлікіх людзей, што на той час былі ў магазіне.

— Гэта ж, даражэнькія, — пачала яна, гледзячы ў Юліну спіну (тая аўтаматычна шчоўкала сваім "пісталетам"), — некалі чула я, як расказваў акцёр Мікалай Рыбнікаў... Можа, бачыў хто карціну "Вясна на Зарэчнай вуліцы"? Рыбнікаў тады вучыўся ў інстытуце кінематаграфіі. А цэны, як і цяпер, увесь час раслі. Дык у інтэрнаце гэты Рыбнікаў падрабляў голас пад Левітана. І на ўвесь калідор паведамляў: "На хлебабулачныя вырабы цэны зніжаны на 20 працэнтаў..." Хацелі небараку з камсамола выключыць... Можа, і ты, нябога, ніжэйшыя цэны прыклейваеш?

— Адчапіцеся ад мяне, цётачка, — адмахнулася Юля. — Не да вас.

...Працуе, як і раней, універсам — хоць ужо і не "Любімы". Ды не заходзіць больш сюды "партызанка". Відаць, адышла ў лепшы свет — дзе цэны пастаянныя. Аднойчы ўспомніла яе маладзенькая Тоня:

— А ўсё ж сумна неяк без яе, "партызанкі"...

Міхась ДАНІЛЕНКА.

НУ И НУ!

Горький вкус меда...

Уважаемая редакция!

Недавно я писала, что считаю неуместным проведение ярмарки меда во Дворце искусства, так как у этого здания другое предназначение.

Но каково было мое возмущение, когда я услышала рекламу о продаже меда... в Музее Великой Отечественной войны! Это ли не кощунство? И до какого цинизма дошли те, кто эту акцию там проводит, и те, кто за немалые деньги дает эту рекламу?

Возможно, они решили таким образом как-то подсластить жизнь ветеранов войны? Но тогда надо бы эту акцию делать для них бесплатной. Однако очевидно, что ничего подобного ветеранам не предлагают. И такой мед будет иметь для них горький вкус...

Розалия РУБИНЧИК,
пенсионерка.

Минск.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
25 ЛЮТАГА 2014 г.

Что там, в Украине?

Кэтрин Эштон в Киеве

Вчера Верховный представитель ЕС по внешней политике **Кэтрин Эштон** прибыла с визитом в Киев для обсуждения с лидерами Украины вопросов по урегулированию политического кризиса, стабилизации экономики страны.

Мэр Севастополя подал в отставку

Владимир Яцуба объяснил свое решение тем, что *"руководителей, которые его назначили, нет" (Яцубу главой администрации Севастополя назначил в 2011 году президент Виктор Янукович, которого оппозиция недавно отстранила от власти. — **Прим. Ленты.Ру**)* и выполнять свои обязанности он больше не имеет права. Яцуба также написал заявление о выходе из Партии регионов.

23 февраля в Севастополе прошел митинг "Народной воли против фашизма в Украине", в котором участвовали около 30 тысяч человек. Они высказали свое недоверие администрации города и общим голосованием избрали нового мэра — российского предпринимателя Алексея Чалого. Его призвали сформировать новый исполком и отряд по охране правопорядка.

Александр ТУРЧИНОВ: «Курс на евроинтеграцию, сохранение связей с Россией»

Спикер Рады Александр Турчинов, назначенный депутатами временно исполняющим обязанности главы государства, заявил: *"Один из наших приоритетов — возвращение к курсу на евроинтеграцию, с этого началась борьба за Майдан. Мы должны вернуться к семье европейских стран. Мы также понимаем важность связей с Российской Федерацией"*.

«Майдановцы» — в составе коалиционного правительства

В состав коалиционного правительства должны войти представители Майдана (участники оппозиционной кампании в поддержку евроинтеграции и за отставку действующей власти). Об этом заявил лидер парламентской фракции "Батькивщина" **Арсений Яценюк.**

Олег Тягнибок объявил об угрозе российского вторжения

Лидер националистической партии "Свобода" **Олег Тягнибок** опасается военного вторжения России в Севастополь. Об этом, как передает "РБК-Украина", он заявил вчера в Верховной Раде.

Тягнибок также сообщил, что, по последним данным, объявленный новыми властями в розыск президент Виктор Янукович находится в Севастополе. *"Поэтому такое вторжение РФ может быть осуществлено с целью поддержки Януковича. Но это может быть началом войны с Россией"*, — резюмировал депутат.

НА РАЗНЫХ ПОЛЮСАХ

Медведев назвал ситуацию в Украине опасной для России

Премьер-министр РФ **Дмитрий Медведев** назвал сложившуюся в Украине ситуацию опасной для национальных интересов России.

Он сказал, что не видит сейчас легитимных партнеров в Украине, с которыми можно было бы наладить диалог. *"Если считать правительством людей, которые в черных масках и с автоматами Калашникова рассекают по Киеву, то с таким правительством нам работать будет сложно"*, — добавил Медведев.

Признание легитимности созданных депутатами Верховной Рады в последние дни органов другими странами премьер назвал *"аберрацией сознания"*, сообщает РИА "Новости". Москва, по словам Медведева, будет готова к возобновлению отношений с Украиной, если там появится *"нормальная современная власть, основанная на законах и Конституции"*.

Еврокомиссия признала отстранение Януковича

Еврокомиссия признала законным отстранение от власти президента Украины Виктора Януковича. С соответствующим заявлением выступил официальный представитель ЕК **Оливье Байи.**

Отвечая на вопрос, считают ли Януковича в Евросоюзе президентом Украины, Байи, по информации РИА "Новости", заявил следующее: *"Что касается статуса Януковича — институт, гарант демократической законности, принял решение на выходных* (вероятно, имеется в виду Верховная Рада, недавно перешедшая под контроль оппонентов Януковича. — **Прим.ред.**). *Мы уважаем решения, принятые украинским парламентом"*.

Он также подчеркнул, что Еврокомиссия уважает процедуру, в результате которой временным президентом Украины был назначен оппозиционер Александр Турчинов.

ИЗ ПЕРВЫХ УСТ

Как известно, вечером 22 февраля Юлия Тимошенко после постановления Верховной Рады вышла на свободу. Покинув больницу в Харькове, где она находилась с марта 2012 года, Тимошенко отправилась в Киев, где примерно в 21.30 появилась на Майдане Незалежности и со сцены выступила перед протестующими с речью.

Поскольку ни один белорусский телеканал не транслировал это необычное выступление Ю.Тимошенко, а лишь появлялись заангажированные комментарии, "Народная Воля" решила дать полный вариант речи известного всему миру политика (перевод с украинского языка).

Вы — герои! Вы — лучшее, что есть у Украины!

Речь Юлии Тимошенко на Майдане после освобождения

Слава Украине!

Родные мои! Я мечтала увидеть ваши глаза, я мечтала почувствовать ту силу, которая все изменила. Я мечтала дотронуться до каждого из вас, чтобы поддержать в эту сложную минуту. Вы — герои! Вы — лучшее, что есть у Украины. Слава Украине!

Родные мои! Когда я приехала в Киев, я Киев не узнала. Сожженные машины, баррикады, цветы... Но это другая Украина. Украина свободных людей. И вы подарили каждому из нас, каждому, кто живет сегодня, кто будет жить завтра, — вы подарили страну. Поэтому люди, которые были на Майдане, которые погибли на Майдане, — герои на века. Наши освободители.

Когда я приехала в Киев, первое, что я хотела сделать, — я хотела заехать на баррикады на улицу Грушевского. И просто дотронуться до этих камней, до этих мешков, почувствовать, как наши парни и девушки, которые стояли впервые там, на Грушевского, — как они готовы были отдать свою жизнь без сомнений за Украину. И отдавали. Это святые места. Они всегда будут нашим вдохновением и нашей энергией.

Когда я подъехала к Майдану, мы не просто ждали. Мы ждали, пока весь Майдан и вся Украина провожали наших героев в последний путь. Но я хочу вам сказать, что герои не умирают. Они всегда с нами. И они всегда будут нашим вдохновением, нашей ответственностью. За каждый шаг, который мы будем делать с вами дальше. Герои не умирают!

Я убеждена: когда снайперы пускали свои пули в сердца наших хлопцев, — эта пуля была пущена в сердце каждого из нас. И эта пуля останется в каждом из нас навсегда. И если те, кто это организовал, кто это сделал, не будут наказаны наихудшим, самым суровым судом, мы ничего не будем стоить, если дадим уйти им от ответственности. Если простим тех, кто пустил пулю в сердце нашим героям, — будет позор на века!

Я хочу, чтоб вы также знали, что каждую минуту, когда вы стояли на баррикадах и когда падали люди замертво, я казнила себя за то, что я не с вами, что эта решетка не дает мне возможности стоять с вами, чтобы не допустить этого. Я убеждена, что мы имели возможность сделать все мирным путем и добиться того же результата. Но ребята полегли. За то, чтобы мы могли покончить с эрой диктатуры раз и навсегда. Чтобы мы знали... Когда каждый чиновник и каждый политик только подумает предать вас — чтобы эти парни были перед глазами у каждого. Потому что тогда предать смогут лишь нелюди.

И поэтому сегодня у нас с вами есть несколько очень важных задач. Во-первых, ни в коем случае вы не имеете права, пока не закончится все, что вы запланировали сделать в стране, уйти с Майдана. Вы — гарантия. Вы — та сила, которая не даст никому отступить назад. Если вам кто-то скажет, что вы уже выполнили свою работу и можете ехать по домам, а тут все сделают за вас хорошо и красиво — не верьте ни одному слову. Пока вы не закончите это дело — до конца, до последнего шага, никто из вас не имеет права отойти. Потому что это вы все изменили, не политики, не дипломаты, не мир. Никто не в силах был это сделать. То, что случилось в стране, то, как разрослась эта раковая опухоль, — никто не смог бы это сделать, кроме вас.

И когда вы стояли на баррикадах с вот этими деревянными щитами против пуль снайперов, против "калашникова", когда наши парни прикрывали себя этими щитами и шли вперед, понимая, что идут на гибель, — это нация, которую нельзя будет покорить. Народ, который никто никогда не поставит на колени и не вычеркнет из жизни. Больше никто не будет строить Межигорье, пока вы собираете копейки на лечение детей и на нормальную жизнь. Никто больше этого не сделает, потому что вы не позволите. Потому что ваша сила непобедима.

И когда я увидела, как упал первый наш герой за этим деревянным щитом, и когда вроде бы все остальные пошли назад, но увидели, что он упал; и когда наши парни, абсолютно ничем не вооруженные, возвращались на линию огня, чтоб забрать своего побратима с поля боя, — я плакала и молилась за то, что мы все родились на этой земле.

Я молилась, что я часть вас. И что у меня есть гордость за тех людей, которые на это способны. Когда наши медики, которые под пулями, которые под дубинками, которые практически ничем не были защищены, объединились и построили операционные, чтобы защитить наших людей, когда их из больниц полуживыми вытягивали, я сидела и думала, что нет большего счастья, чем родиться среди вас и жить среди вас, потому что вы — лучшие.

И дальше мы с вами обязаны сделать несколько важных вещей. Первое. Мы обязаны Януковича и всю его шваль, которая вокруг него собралась, привести на Майдан. И я хочу, чтоб вы свою силу ощущали до последнего. Чтобы вы знали: если вы смогли изменить Украину, вы можете все.

Вам не по душе подписанное мировое соглашение. Оно было не по душе всем, я убеждена, и лидерам оппозиции. Но вы захотели сделать так, чтоб оно не работало — и оно не заработало. Это ваше достижение.

Родные мои! Когда я видела наш "Автомайдан" побитый, сожженные машины, которые до сих пор в Киеве, — я поняла, что мы непобедимы. Все эти машины, все будет, безусловно, восстановлено. Но Украина, которую вы создали, уже будет вашей. И после того, как каждый ответит за свое преступление, как вернет каждую копейку, которую отнял у вас, после того, как вы увидите, что могут быть восстановлены мир и покой, тогда наша с вами обязанность — сделать так, чтоб миллионы украинцев не боялись. Потому что, поверьте, им сегодня страшно.

Я была в больнице в Харькове. Вы знаете, что Харьков — сложный город. Возле меня были простые врачи, медсестрички, реабилитологи. Им страшно. Не каждый имеет силы пойти на Майдан и отдать свою жизнь. Им страшно. И они от вас ожидают защиты. Не от политиков, не от людей, которые займут какие-то должности. Они от вас ожидают защиты, они на вас полагаются, чтобы объединить страну и перевязать ей раны.

У Украины открытые раны. И сегодня, кроме вас, их никто не залечит. Нам нужно ощутить эту ответственность.

Нам нужно взять Украину как дорогой огонь, который сегодня горит духовностью, моральностью, силой. И защитить его от страха людей, от их отчаяния, от их страха за будущее, от страха за их детей. Нам сегодня открыт путь построить Украину так, как вы хотите. Но важно, что доверия у вас к политикам и чиновникам нет. И поэтому вы должны стоять до тех пор, пока не увидите, что избран честно человек, которому вы верите. Что сформированы кабинеты не из кулуарных политиков — с кулуарной политикой мы должны покончить. Вы заслужили своим мужеством, пролитой кровью, своим героизмом и патриотизмом право управлять своей страной. И если правительство, парламент (и что там еще будет формироваться) будут сформированы без вас — это будет недопустимо, будет аморально. И не будет воспринято никем, кто стоял на Майдане.

Когда начались настоящие бои — сколько стояло на Майдане? Скажите мне. Десять тысяч, пять тысяч, а может, меньше. Они шли, зная, что могут не вернуться. И эти пять тысяч, которые стояли под пулями, — они закрыли все 46 миллионов.

И сегодня все имеют право принимать участие в строительстве новой, сильной, европейской по-настоящему, наконец, страны. Я верю в то, что с этого момента страны, которой вы не хотите, больше не будет. И я хочу сейчас сказать вам, что я для вас стану гарантом в первую очередь того, что вас никто не предаст, никто больше не пойдет по пути, к которому привыкли политики. Вы знаете: к сожалению, политика иногда бывает большим театром. Я буду гарантом того, что вы будете знать, что за кулисами. Потому что театр — это ненастоящее. Настоящее — то, что делается там. Я, как один из политиков, не просто каюсь. Я прошу у вас, низко кланяясь, прощения.

Я хочу сейчас извиниться перед вами за всех политиков. Не имеет значения, в каких они партиях. Не имеет значения, какие у них посты, когда они их занимали — раньше или сейчас. Я хочу сказать вам, что политики до сегодняшнего дня были вас недостойны. Они не были достойны ни одной капли крови, которую вы пролили за Украину. И я хочу сделать все, чтоб вы увидели других — других политиков, должностных лиц, чиновников. Чтобы вы были неотъемлемой частью строительства новой Украины. Чтоб ваши идеи, ваша сила, ваша способность работать, ваш патриотизм, ваша моральность и ваша честь были залогом честности нового управления страной. И мы это сделаем, поверьте мне.

И еще. Я думаю, мы сейчас должны позаботиться — вы в первую очередь, ведь никому не верят, кроме вас, вам сегодня верит вся страна. Где бы ни жили и ни находились люди, они хотят от вас гарантий, что наша страна не распадется на куски, что наша страна не будет политиками из-за рубежа растащена на отдельные губернии. Вы можете выступить гарантами этого. И это единственная гарантия, которую сегодня воспримут и которой поверят все остальные. Родные мои! Не только Украина сегодня имеет возможность строить свою жизнь.

tvrain.ru

РОЗДУМ

Пётра САДОЎСКІ

Зямля тутэйшых

Чым цяжэй становіцца жыць, тым часцей чалавек думае, як змяніць справы да лепшага. Беднасць спараджае жабракоў, зладзеяў, "эканамічных" дысідэнтаў-крытыкаў, ахвярных сацыяльна актыўных грамадзян. Цярплівая "нармальная" большасць пачынае проста эканоміць, шукаць дадатковы заробак (легальна і не) у сябе дома ці на чужыне, дзе часам застаецца назаўсёды, калі дома нічога не мяняецца да лепшага. Так робяць маладзейшыя і рызыканты сярэдняга веку. Хто застаецца дома, прыглядаецца да новых наезджых. На нашай зямлі, што зведала нямала гвалту і руіны, невыпадкова нарадзіліся словы: прышлыя, наездцы, прыхадні, навалач, налле, наўе, набрыдзь, чужынцы (чужнік — нечаканы госць, можа, нават прыемны, якому на стол паставяць "што лепшае"). Некаторыя з гэтых слоў "актуалізаваў" у сваім "Вушацкім словазборы" Рыгор Барадулін. Калі Янка Купала пісаў у 1913 годзе "Не шукай ты шчасця, долі на чужым, далёкім полі...", думка пра маральнасць аселага жыцця знаходзіла шырокі водгук у сэрцах тады яшчэ не ўрбанізаваных беларусаў.

Сёння жыццё памянялася. Сацыяльна-дэмаграфічная мабільнасць і страта нацыянальна-каштоўнасных асаблівасцяў становяцца як бы неаспрэчнымі атрыбутамі сучаснасці, прыметай непазбежнага "прагрэсу". Аднак прыгледзімся: што застанецца пасля нас нашым дзецям і ўнукам?

Як тое некалі было...

Большасць жыхароў нашых гарадоў — гараджане ў першым і другім пакаленнях, учорашнія вяскоўцы. Па-старому кажучы, іх гаспадарча-жыццёвы "інтэрас" месціцца пакуль што не толькі ў горадзе. Шмат у каго ў вёсцы яшчэ стаяць дзедаўскія і бацькоўскія хаты. Кадастравыя калгасныя 25—60 сотак, на якіх "новыя месцічы" наездамі садзяць бульбу ды сеюць ячмень на асыпку для парсючкоў і дзе летам нярэдка пасвяцца іх гарадскія дзеткі, — гэта апошняя пупавіна, што звязвае іх з першарадзімай.

Калі б у нас сёння існавала нешта накшталт спадчынна-звычаёвага права, то гэтыя новыя гараджане, прыпісаныя (зараз проста "зарэгістраваныя") паводле пашпарта да горада, павінны былі б мець абсалютнае прыярытэтнае права на пакупку і арэнду зямлі там, на малой радзіме іх продкаў. Іх прашчуры ў свой час даводзілі там зямлю да ладу (узгадайце назвы "Ляды", "Расцяроб", "Пагарышча", "Паметы" і да т.п.). Гадоў сто таму нехта з сваякоў быў на заробках за акіянам, паставіў дома млын, купіў ладную дзялку зямлі, а ў новы час, у калектывізацыю, не толькі страціў той млын і зямлю, але і вывеў "добраахвотна" з сваіх цёплых хлявоў у халодныя калгасныя адрыны кароў, коней, авечак. Абагульніліся калёсы, сані, хамуты, плугі, ільночасалкі. Хто ўпарціўся, нават сплачваючы "твердый продналог", паехаў траляваць лес у сібірную тайгу на гістарычных будоўлях сацыялізму. Пасля вайны, так званай Вялікай Айчыннай, беларускія ўдовы працавалі на калгасных палёх (тады казалі менавіта так!) за пустыя працадні-"палачкі". Аралі на выбракаваных вайсковых конях, на каровах, на сабе, упрогшыся па чацвёра ў шлеі, прымацаваныя да доўгай "стальвагі" ў выглядзе жэрдкі. Вёдрамі цягалі на ферму ваду з рэчкі. Станавіліся інвалідкамі (двухбаковая грыжа, сплюшчанне хрыбта, артроз суставаў...). Ніякай пенсіі не атрымлівалі, выехаць з вёскі не маглі: вяскоўцам не давалі пашпартоў.

Пра чэкі «Зямля» забыліся...

Якія ж правы (можа, прыярытэтныя?) на зямлю маюць дзеці ды ўнукі тых, чыя зямля была адабрана, хто дзесяцігоддзямі цягнуў на сваім гарбе калгасы, чые землі пачынаюць у нашы дні пастунова прадавацца (здавацца ў арэнду) наезджым багаценькім дзядзькам?

На пачатку 1990-х гадоў усе мы атрымалі чэкі "Маёмасць" і "Жыллё", якія давалі фармальнае права на атрыманне пэўнай долі каштоўных папер пры будучай перабудове сістэмы ўласнасці на прамысловых прадпрыемствах і прыватызацыі фактычна ўжо колькі разоў аплачаных (праз мізэрныя заробкі) яшчэ пры савецкай уладзе "дзяржаўных" кватэр. Тэма прыватызацыі жылля патрабуе асобнага разгляду. Узгадаем толькі, што большасць уласнікаў некалі больш-менш беспраблемна і за памяркоўныя сумы прыватызаваных кватэр да гэтага часу не могуць у сістэме ўнітарных дзяржаўных ЖЭСаў разабрацца толкам з коштамі электраэнергіі, падагрэву вады ў залежнасці ад якасці паслугі, адлічэння на капітальны рамонт, так званага тэхабслугоўвання і да т. п. Шукаючы сродкі для затыкання бюджэтных дзірак ды пабудовы лядовых палацаў, у апошні год дзяржава абрабавала грамадзян, што паводле розных прычын не афармілі ў свой час прыватызацыю кватэр. Цяпер яны мусяць выплаціць за "запозненую прыватызацыю", напрыклад, трохпакаёвай кватэры на працягу гэтага года ад 1,5 да 2 тысяч долараў, каб не трапіць у лік арандатараў свайго ўласнага жытла. Сярод гэтых небарак нямала тых, хто адпрацаваў рознарабочым больш за тысячу гадзін на будоўлі "свайго" дома, які ўзводзіўся за кошт дзяржаўнага прадпрыемства так званым гаспадарчым способам.

У Вярхоўным Савеце 12-га склікання наменклатурнай камуністычнай большасцю праект закона пра зямлю, напісаны дэпутатамі БНФ, які ў перспектыве прадугледжваў ільготы для грамадзян Беларусі (не толькі рэпрэсаваных) пры арганізацыі фермерскіх гаспадарак у выглядзе льготных крэдытаў, зніжак на падаткі, выбару зямельных участкаў і г.д. у параўнанні з уласнікамі прышлага капіталу, выклікаў моцны супраціў. Выглядае на тое, што тыя, хто супрацiўляўся тады, карыстаючыся заканадаўствам, распрацаваным пазней пад так званую Саюзную дзяржаву, пачынаюць цяпер цішком, з выкарыстаннем "братняга" расійскага алігархічнага капіталу скупляць беларускую зямлю. Лукашэнка самачынна робіць гэта публічна: сечыным, керымавым ды кітайцам прапаноўвае то гектары пад будаўніцтва шахты, то вёскі ля Белавежскай пушчы, то пляц пад тэхнапарк. Пачытайце ў інтэрнэце "ўзорную" перапіску беларускіх рыэлтараў з расійскімі грамадзянамі, набраўшы ключавыя словы "Купить земельный участок в Беларуси"! Аж галава награваецца ад "гасціннасці" нашага зямельнага заканадаўства...

Ходзяць чуткі, што з падачы расійскіх алігархаў у нашых ўладных кабінетах пачалі вывучаць досвед Маскоўскай вобласці, дзе прылеглыя землі дачнікаў у радыусе 20—30 кіламетраў ад горада раптам падаражэлі, і шмат хто з іх уласнікаў за ноч стаў рублёвым мільянерам. Але мільянерскімі сталі і падаткі на зямлю. Пенсіянеры пачалі выстаўляць свае "шпакоўні" на продаж разам з быццам бы дарагой зямлёй, але груганы з тоўстымі кашалькамі чакаюць, пакуль не складзецца спрыяльны "рынкавы кошт", каб скупіць (ці пакуль арандаваць) за бясцэнак зямлю з гатовай інфраструктурай, аплачанай мазалём ужо цяперашніх пенсіянераў: водаправодам, лініямі электраперадач, апрацаванай зямлёй. Вось і ў нас час ад часу чытаеш аб немалых сумах, выкладзеных на тэндары за зямельныя ўчасткі пад Мінскам. І ці ўсё выстаўляецца на тэндар? Хто ж такія гэтыя купцы, што шчыравалі і шчыруюць у Мінску ў раёне вуліцы Ціміразева, у завулках з імёнамі расійскіх мастакоў і генералаў, у Зялёным Лузе ля Севастопальскага парку, у Гатаве, па дарозе ў аэрапорт і яшчэ шмат дзе? Пацікаўцеся, колькі заяў на атрыманне зямельных участкаў падаецца штогод у Мінскім раёне. Параўнайце, колькі даецца станоўчых рашэнняў. Задавальняецца прыблізна толькі дзясятая частка заяў. Гэта паводле ўскосных падлікаў. Хто тыя шчаслiўчыкі? Афіцыйна падрабязнай інфармацыі аб "крэдытных гісторыях" некаторых новых купцоў не атрымаеце.

Новы Зямельны кодэкс — які ён?

Капіталізм яшчэ не прышчаміў нашых людзей як след. Не чытаюць беларусы законы, якія прымаюць нашы "парламентарыі". Новы кодэкс уступіў у сілу ў 2010 годзе. Я б і сам не чытаў, калі б не пачуў гісторыю ад аднаго свайго знаёмага дачніка, які, прыватызаваўшы зямельны ўчастак, захацеў выйсці з садовага кааператыва, бо быў незадаволены тым, як працуе праўленне, як рамантуецца водаправод, па якіх коштах рамантавалі падстанцыю і мянялі слупы ЛЭП і правады. Хацеў далучыцца да сельсавецкай тэрыторыі, што знаходзілася цераз дарогу. Аказалася, што гэта немагчыма. Пры выхадзе з кааператыва ён губляў права ўласнасці на свае пяць сотак. Але ён гатовы быў застацца тут, не прэтэндуючы на пераход у сельсавецкую тэрыторыю. Ён гатовы быў прасвідраваць сабе скважыну, паставіць новую ЛЭП, далучыўшыся да вёскі, плаціць індывідуальны падатак, аплаціць падключэнне да газавай ніткі, адмовіцца ад невялікіх ільгот, што яму давала членства ў кааператыве і г.д. Таксама было нельга. Ягоны лёс быў прапісаны ў раздзеле "Страта права ўласнасці на зямлю": уласнасць толькі ў межах кааператыва. Такога права ён мог быць таксама пазбаўлены, калі б яго агульны сход з ініцыятывы праўлення выключыў з ліку членаў кааператыва, напрыклад, за тое, што ён нібыта пасля неаднаразовых папярэджанняў выкідаў смецце не там, дзе трэба. Канешне, скажа дасведчаны: ёсць жа розныя тыпы зямель — у веданні сельскіх Саветаў, гарадскіх адміністрацый, дзяржаўныя, атрыманыя па спадчыннай арэндзе і г. д. Але ж дзе застаецца святое права прыватнай уласнасці? І чым тады дачнік, што прыватызаваў свае соткі, адрозніваецца ад таго, хто гэтага не зрабіў?

Або вазьміце іншы прыклад (пераказваю гісторыю свайго земляка). Два пакаленні адной сям'і за 70—80 гадоў аддалі ў калгас і маёмасць, і здароўе. Дзеці пераехалі ў горад. Там зарэгістраваны і працуюць. Бацькі памерлі. Дзеці ды ўнукі глядзелі іх да апошняга дня, на зіму бралі да сябе ў горад. Адзін з сыноў перад пенсіяй (пайшоў раней, працуючы на шкоднай вытворчасці) захацеў стаць пчаляром на бацькавых 60 сотках ды ўзяць хаця б адзін гектар у арэнду для пасеву меданосаў. Паводле цяперашняга кодэкса ён мае права толькі на 25 сотак (астатнія 35 проста зарастаюць быллём), ды і то калі захавалася дагледжаная нерухомасць — хата. Фактычна проста так арандаваць зямлю, нават не гаворачы пра пакупку, калі няма там на бацькоўскай зямлі ніякай будыніны, унук ці сын калгасніка не мае ніякага права. Закласці новы фундамент, узвесці сцены ды дах (як умова для пакупкі ўчастка) — складае непад'ёмную суму для пенсіянера. Кожную дробязь пры расшырэнні гаспадаркі на гэтых 25 сотках ён павінен узгадняць з мясцовым начальствам. Пры ўзнікненні гаспадарчых спрэчак (напрыклад, навязаў авечку з ягнятамі на выгане, а не на сваіх сотках, за што яго могуць аштрафаваць) ён мае мала шанцаў знайсці сваю праўду. Які адвакат возьмецца за "малую" справу? Пра грамадскі суд зараз і гаворка не ідзе. У той жа час нейкі багаты дзядзька з Сібіру (нібыта з вельмі выгадным для дзяржавы бізнес-планам) арандуе на доўгатэрміновай аснове побач дзялянкі гектараў дробнага лесу, няўдобіцы, пакосу разам з добрай ворнай зямлёй. Унук раскулачанага ці сын калгасніка, што пайшоў хадзіць за баронамі з 13 гадоў, паводле новага Зямельнага кодэкса не мае ніякага прыярытэтнага спадчыннага права на зямлю, якую амаль задарма апрацоўвалі ягоныя родныя на працягу двух пакаленняў.

(Заканчэнне на 6-й стар.)

Дасье «Народнай Волі»

Пётра Вікенцьевіч Садоўскі (нарадзіўся ў 1939 г.) — кандыдат філалагічных навук, германіст. Працаваў у Лінгвістычным універсітэце, на Мінскім мотавелазаводзе, у Акадэміі навук, у педінстытуце імя Максіма Танка. Першы пасол РБ у ФРГ (1992—1995 гг.). Дэпутат ВС 12-га склікання, член Прэзідыума ВС, старшыня Камісіі па замежных справах, член Апазіцыі БНФ, удзельнік дэпутацкай галадоўкі (красавік 1995 г.) супраць антыканстытуцыйнага рэферэндуму. Аўтар шматлікіх публікацый па гуманістыцы, член рэдкалегіі часопіса WOSTOK (Берлін), аўтар кнігі "Мой Шыбалет" (серыя "Бібліятэка Свабоды"), складальнік "Чытанкі для дзіцячых садкоў" (першае выданне 1990 г.) і "Праграмы дашкольнага выхавання" для беларускіх дзяцей (сумесна з В.Вячоркам).

РОЗДУМ

Пётра САДОЎСКІ

Зямля тутэйшых

(Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.)

Для яго не прадугледжваюцца ў прыярытэтным парадку ніякія банкаўскія пазыкі, ні пераважнае права выбару зямельнага ўчастка. Банкі ўсё больш робяцца транснацыянальнымі.

Так беларус, народжаны ў калгаснай вёсцы, у канцы жыцця знаходзіць сябе чужым на зямлі сваіх продкаў.

У горадзе: працавалі-будавалі, сталі «мінарытарыямі»

Паглядзім, што маюць цяперашнія “месцічы”, колішнія вяскоўцы, у індустрыяльных паселішчах, бо падобна, што зямельная гісторыя ў вёсцы пойдзе па тым жа сцэнарыі, што і фабрычна-заводская ў горадзе.

Слова “мінарытарны” многія з беларусаў ужо ведаюць з юрыдычнага тэрміну “мінарытарныя акцыянеры” — тыя, што маюць зусім маленькую долю акцый, звычайна сотую долю працэнта. Побач з імі — нераўнавагавыя “калегі” з найбольшай доляй. Гэта так званыя мажарытары. У нас у Беларусі — звычайна дзяржава і нейкі таямнічы багаты дзядзька, свой або аднекуль здалёку. Мінарытарнымі акцыянерамі ўжо пабылі многія шараговыя беларусы: працавалі гадамі за сціплую зарплату на дзяржаўным прадпрыемстве, якое на пачатку 1990-х стала арэндным, потым калектыўным, потым напрыканцы 1990-х — адкрытым акцыянерным... Атрымаўшы чэкі “Маёмасць”, уклалі гэтыя паперкі ў якасці свайго ўзносу ў агульны фонд. Потым на працягу некалькі гадоў, спрыяючы “Фонду развіцця” ўжо роднenькага завода (“тут жа і мая доля ёсць!”) патроху ўкладалі і свае мазольныя рублі: адмаўляліся “добраахвотна” ад прэмій, працавалі на суботніках, а то і арганізавана паводле ініцыятывы прафсаюзных кіраўнікоў ды адміністрацыі па некалькі разоў уносілі ў эквіваленце па сотні долараў на “інавацыйныя праекты”...

Пішучы гэтыя радкі, маю перад вачыма Мінскі мотавелазавод, дзе я некалі адпрацаваў каля пяці гадоў інжынерам-патэнтаведам. На маё знацццё, гэта адзін з “пілотных праектаў” у Беларусі, дзе, фігуральна кажучы, адпрацоўваўся “алгарытм” абкрадання працоўнага калектыву і сталення новага класа дзяржаўна-алігархічнага капіталу сярэдніх памераў.

У сярэдзіне дзевяностых завод пачаў працаваць у форме акцыянернага таварыства. Ішоў час, беглі дні, месяцы, гады. Першыя дывідэнды не радавалі: за два-тры гады “мінарытарыі” атрымалі сваю долю — на кілаграмаў пяць варанай каўбасы. За гэты час з’явіліся новыя невядомыя дзядзькі-акцыянеры, некалькі разоў мяняўся статут акцыянернага таварыства, без ведама мінарытарыяў (бо з малой доляй капіталу не мелі права голасу ў радзе акцыянераў) праводзілася пераацэнка асноўных фондаў, часта яшчэ не зношаная маёмасць праз “добразычлівасць” чыноўнікаў з Бюро тэхнічнай інвентарызацыі (БТІ) ацэньвалася паводле “амартызаванага рэшткавага кошту”. Абсталяванне, будынкі, зямельная тэрыторыя, сыравіна, пад’язныя чыгуначныя дарогі, металалом (сапраўдны і ўяўны) пераходзілі “законна” ў рукі новых гаспадароў за сімвалічны кошт.

У выніку за гадоў пяць-сем такога гаспадарання пачалася “структурная аптымізацыя”. Скарацілі больш за тысячу рабочых месцаў, сярод іх і высокакваліфікаваных інжынераў і рабочых, бо завод пачаў мяняць профіль: пераходзіць ад уласных распрацовак на зборку з імпартаваных запчастак. Завод падзялілі на шэсць філіялаў (на адной кампактнай тэрыторыі), “звязалі” са шклозаводам у Елізаве... Працоўны калектыў памятае прызначэнне “знешняга” антыкрызіснага кіравання ў асобе Мінгарвыканкама з “залатой акцыяй” (100% акцый мінарытарыяў ператварыліся ў 0,28%!) і рашэнне Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта (жнівень 2005 г.) “*Аб рашэнні агульнага сходу акцыянераў ААТ Мотавела*”, дзе паміж іншым гаварылася і пра зніжэнне намінальнага кошту акцыі з 10.000 да 500 руб. (“*оформление в виде собственного решения в бесспорном порядке*”). Памятаю прыблізныя лічбы: ветэраны працы са стажам 30—40 гадоў, якія мелі каля паўсотні звычайных акцый, замест належных (у эквіваленце) 7—8 тысяч долараў атрымалі ў выглядзе кампенсацыі па 35—50 тысяч беларускіх рублёў. Як такіх акцый ніхто ніколі ў руках не трымаў. Давалі толькі “іменные сертификаты”. Акцыі быццам захоўваліся на дэпазітах. Хто там мог даказаць ці аспрэчыць памеры так званых рынкавых коштаў? (Адзінкавыя выпадкі нармальных выплат за акцыі прыблізна за два гады да масавых звальненняў мелі месца.)

Што перашкаджае самаарганізацыі?

Спроба актыву падманутых акцыянераў зарэгістраваць у Мінску пры гарвыканкаме няўрадавую арганізацыю “Гарадское таварыства мінарытарных акцыянераў”, якое магло б у судовым парадку аспрэчыць факт незаконных дзеянняў адміністрацыі, поспеху не мела. Шмат каму з падпісантаў пагражалі звальненнем сваякоў з завода, некаторых узялі на часовую працу, некаторыя актывісты, што спрабавалі скантактавацца з незалежнымі прафсаюзамі, па розных прычынах далі “задні ход”. Я не ўпэўнены: ці ведаюць зараз шараговыя працаўнікі прадпрыемстваў (не толькі мотавелазавода) і грамадскія актывісты “сумарнае” заканадаўства акцыянерных юрыдычных асоб з улікам законаў, пастаноў урада, статутаў савета акцыянераў ды прэзідэнцкіх указаў? МВФ раіць нам цяпер акрамя скарачэння заробкаў і прыватызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў “рэалізацыю мінарытарных пакетаў акцый”. Цікава, як гэта будзе зроблена?

У гісторыі паражэнняў падманутых акцыянераў і адсутнасці сувязі з дэмакратычнай грамадскасцю цяжка шукаць аднаго вінаватага. Ведаю гэта з уласнай практыкі. Яшчэ будучы актыўным членам “старога” БНФ і старшынёй партыйнай камісіі па знешніх сувязях (зараз я не з’яўляюся членам БНФ), я спрабаваў разам з экспертамі-эканамістамі наладжваць сустрэчы з прадстаўнікамі прадпрыемстваў такіх абкрадзеных мінарытарыяў і знаёміць іх з досведам стварэння ў краінах — новых членах ЕС лакальных няўрадавых арганізацый з ліку дробных акцыянераў на базе прадпрыемстваў, стварэння “калектыўных пакетаў акцый”, сістэмы льготнага крэдытавання для пакупкі акцый і г.д. Спрабавалі мы наладжваць кантакты з заводам “Зеніт” у Вілейцы, з ужо згаданым мотавелазаводам у Мінску, на “Віцязі” ў Віцебску, на “Лаўсанбудзе” ў Магілёве, з актывістамі, што займаліся мясцовым самакіраваннем з мэтай “муніцыпалізацыі” грамадскай дзейнасці. Значных поспехаў не ўдалося дасягнуць. Не ўзгадваючы асоб у цывільным побач з штатнымі заводскімі ахоўнікамі ды агентурнае інфармаванне кіраўніцтва завода пра магчымую сустрэчу з апазіцыянерамі, назаву некаторыя агульныя прычыны.

Адчужанасць цяперашніх працоўных калектываў (не толькі дзяржаўных прадпрыемстваў) ад незалежных грамадскіх рухаў за апошні час узмацнілася пад уплывам шматлікіх фактараў. Гэта вядомая дзяржаўна-манапольная інфармацыйная прапаганда, індывідуальныя працоўныя кантракты з адміністрацыяй, залежнасць сям’і сваякоў ад галоўнага карміцеля (карміцелькі) пад пільным вокам мясцовых спецслужбаў і атмасфера страху страціць той мінімум для выжывання, які забяспечыў рэжым “палітычнымі” выплатамі за кошт крэдытаў і расійскіх як бы сяброўскіх падачак. Ёсць яшчэ адна акалічнасць, пра якую незалежныя эксперты (самі даволі маладыя!) не надта задумваюцца або не хочуць гаварыць услых. Большасць цяперашніх зарэгістраваных і незарэгістраваных супраціўленцаў — пенсіянеры або не вельмі старыя людзі: гадоў па 30—35, а то і 20-гадовыя. Рэжым стаіць ужо два дзесяцігоддзі. Палічыце. Значная частка з іх — у тым ліку і партыйцаў — нідзе толкам пасля школы і ВНУ не працавалі. Фактычна — змалку “прафесійныя апазіцыянеры”. Калі пра выбары, свабоду слова і правы на дэманстрацыі яны яшчэ могуць гаварыць перад пэўнай аўдыторыяй, то ў асяродку працоўнага люду яны адчуваюць сябе некамфортна. Ды і спецыфічных ведаў не хапае: не ведаюць дзейныя законы, пастановы, інструкцыі, слаба арыентуюцца ў сучаснай вытворчасці. Уся апазіцыйная растлумачальная праца вядзецца фактычна сярод сваіх аднадумцаў. Атрымліваецца замкнёнае кола.

Давялося мне гады тры таму выступаць перад маладымі актывістамі, што займаліся мясцовым самакіраваннем і бытавымі праблемамі падчас выбараў у мясцовыя Саветы. Было гэта не ў Мінску. З прысутных чатырох дзясяткаў чалавек толькі двое ведалі, колькі літраў вады ў кубічным метры. Колькі каштуе падагрэў аднаго куба вады — ведала адна дзяўчына. Якую юрыдычную форму мае цяперашняя ЖЭС, якія правы яна мае, як фарміруецца яе прэміяльны фонд — не ведаў ніхто. Ніхто не арыентаваўся ў простых бытавых фінансава-банкаўскіх рэчах: як без падману аформіць крэдыт, як структурыруюцца дэпазіты, што такое ўласны капітал банкаў (як выбіраць банк, на што ўплывае гэты паказчык), як заключаць дагавор на рамонт памяшкання, што ўваходзіць у так званае тэхнічнае абслугоўванне дома. І гэтак далей.

На пачатку 1990-х, калі была пара рамантычнага ўздыму і чаканняў (я гавару пра БНФ “першага прызыву”), сярод нас былі і рабочыя, і вучоныя, і студэнты, і пенсіянеры. Тады, праўда, на прахадных не стаялі аўтаматчыкі. І мы ішлі ў гушчу народу, на прадпрыемствы. Я вылучаўся дэпутатам у Вярхоўны Савет у 1990 годзе на прадпрыемстве “Гранат” (так званы завод робатаў). З паўгода сустракаўся з калектывам. Выступаў з лекцыямі не толькі гуманістычнага кшталту, але і расказваў дэталёва пра рэструктурызацыю прадпрыемстваў у былой ГДР. Маім сапернікам на заводзе быў галоўны эканаміст. Наш бізнес-праект далейшага існавання завода, падрыхтаваны пры падтрымцы заводскіх інжынераў (членаў БНФ) і эканамістаў з АН БССР, перамог у вусным паядынку з галоўным эканамістам на сходзе прадстаўнікоў шасці цэхаў (330 чалавек). Я быў вылучаны кандыдатам у дэпутаты ў Фрунзенскім раёне, дзе перамог пяць сапернікаў, у тым ліку Аляксандра Мядзведзя, шматразовага алімпійскага чэмпіёна.

А што ж цяпер? Трэба інтэлектуалам-экспертам ісці насустрач не толькі тым, хто проста выжывае, але і ўдачлівым, хто сябе такім лічыць. Трэба самім вучыцца. Сталець. Калі знаходзіцца якая капейка, рыхтаваць сапраўдных экспертаў. Не толькі агульнага “дэмакратычнага” кшталту, але і тых, хто ведае законы, вытворчасць, азы бізнесу, мае адвакацкую практыку. Рыхтаваць і атрымліваць перамогу ў асобных кропках. Не спяшацца ісці на вуліцу. Лепш да асобных людзей. Гэта лепшая “фокусная група”. Тут кропка росту. Так, дарэчы, працуе большасць еўрапейскіх партый і грамадскіх арганізацый: на “вялікія” ідэі — 5—10% дзейнасці, на малыя лакальныя — галоўныя высілкі. Пра гэта, пэўна, трэба думаць, ідучы (ці не ідучы) на выбары.

***

P.S. Незваротнага ў грамадстве, у адрозненне ад прыроды, не так і шмат. І наша эканамічная “мінарытарнасць” мінецца, калі будзем разам. Канешне, без грошай нічога не зробіш. Але грошы могуць быць не абавязкова алігархічныя з блізкага ўсходняга замежжа. Пры непразрыстасці практыкі гаспадарання мы паступова пачынаем нагадваць Кубу часоў дыктатара Батысты: абдымаемся з багатымі авантурыстамі, падбіраем цёмны транснацыянальны капітал, будуем казіно, забаўляльныя цэнтры, распрадаём нерухомасць, зямлю... Аднак цяпер становіцца відавочным, што “сацыяльны кантракт лаяльнасці” беларускіх працаўнікоў з уладай за кошт расійскіх падачак не можа трываць вечна. Нягледзячы на ўсе нашы пазыкі і дысбалансы, доля зарплаты складае ўжо больш за палову ВУП. Чыста лічбавыя параўнанні з эканамічна развітымі краінамі будуць тут некарэктныя.

Пры нармальных празрыстых законах знойдуцца празрыстыя грошы і з Захаду. Акрамя таго, на руках (на дэпазітах, у нерухомасці, у кішэнях, у рухомых аперацыях) у нашых шараговых грамадзян не адзін мільярд долараў назбіраецца. Усё ж каля 250.000 індывідуальных прадпрымальнікаў маем. Ім не салодка. Аднак пакуль яны не пераадолеюць свой “снабізм дзелавых” (“я ў палітыку не лезу!”) адносна “інтэлектуалаў-пралетарыяў”, ніякага агульнага фронту не атрымаецца. Мы пакуль не страцілі нашу працавітасць. Калі мець адпаведныя законы, што развяжуць ініцыятыву “тутэйшых” з улікам іх гістарычнага спадчыннага маёмаснага права перш за ўсё на зямлю, якое зарабілі іхнія прадзеды, дзяды і бацькі на працягу апошняга стагоддзя, жыццё павернецца да лепшага. У нас яшчэ ёсць агульны не да канца расцярушаны скарб — гісторыя, мова, культура. Гэта база для яднання, для разумення, што некалі трэба рабіць гістарычны выбар. Часу ў нас — прыблізна на паўпакалення. Яшчэ адно дзесяцігоддзе сяброўства ў “Саюзнай дзяржаве” з нашым суседам — і свайго ў нас амаль нічога не застанецца. Бацькоўская зямля становіцца чужой. Тутэйшасць пагражае стаць вечнай прыкметай нашай нацыянальнай ідэнтычнасці і ў гаспадарчым жыцці.

ЧУЛІ?

Шакуцін клапоціцца пра былых чыноўнікаў

Былы намеснік старшыні Мінскага гарвыканкама **Сяргей Радаман** нядаўна заняў пасаду намесніка генеральнага дырэктара холдынга “Амкадор”. Радаману даручана курыраваць пытанні будаўніцтва. За гэтую сферу ён адказваў і будучы ў 2010—2012 гадах віцэ-мэрам Мінска.

Як вядома, адзін з буйнейшых акцыянераў “Амкадора” Аляксандр Шакуцін запрасіў на працу ў холдынг або афіляваныя структуры даволі шмат выхадцаў з дзяржструктур. Сёння там працуюць былы памочнік прэзідэнта **Сяргей Ткачоў,** былы кіраўнік БРСМ **Аляксандр Нахаенка,** экс-дырэктар адной са структур МАЗа Мікалай Косцень, экс-міністр транспарту **Іван Шчэрба.**

ПА-ЗА СЦЭНАЙ

Нарасхват

Сёння самыя дарагія тэатральныя квіткі на драматычныя спектаклі горада — на прэм’еры Нацыянальнага Купалаўскага тэатра. Месцы ў партэры на “Пана Тадэвуша” каштуюць ад 125 да 165 тысяч рублёў. На балконе — ад 50 да 70 тысяч рублёў. На пачатку лютага білеты паступілі ў продаж і праляжалі ў касе... толькі два дні!

Але 165 тысяч, аказваецца, не мяжа для глядацкіх кашалькоў. На чарговую прэм’еру Купалаўскага тэатра спектакль “Дон Жуан” 22, 23 і 25 сакавіка самыя дарагія квіткі каштуюць 180 тысяч рублёў.

Іх у касах горада таксама даўно ўжо няма.

Альбіна КАРОТКАЯ.

ЁСЦЬ ІДЭЯ!

Хочаце пакаштаваць бабраціну?

Мінлясгас прапануе рабіць з баброў каўбасу і просіць распрацаваць тэхнічныя ўмовы на мяса бабра.

Пра гэта паведаміў начальнік аддзела паляўнічай гаспадаркі Міністэрства лясной гаспадаркі **Сяргей Шастакоў.** Як растлумачыў чыноўнік, Мінлясгас ужо звярнуўся з адпаведнай прапановай у Нацыянальную акадэмію навук Беларусі.

Распрацоўка тэхнічных умоў дазволіць наладзіць прадпрыемствам прамысловую перапрацоўку мяса бабра.

ДАРЭЧЫ

Паляўнічыя сцвярджаюць, што мяса бабра вельмі і вельмі смачнае, і запэўніваюць, што, раз пакаштаваўшы, абавязкова робішся яго прыхільнікам. Паводле іх слоў, гэта мяса незвычайна далікатнае за кошт таго, што тлушч у бабра пранізвае тонкімі прожылкамі ўсе тканіны, а не толькі назапашваецца пад скурай. Прычым гэты тлушч лёгка плавіцца, таму пры гатаванні страў раствараецца цалкам, робячы мяса лёгкім і сакавітым.

ИЗ ЖУРНАЛИСТСКОГО БЛОКНОТА

Кровавая дорога

О трагических судьбах тысяч наших соотечественников

Еще вчера

...Работаю в архиве НКВД г. Томска, передо мной объемные стеллажи и тысячи картонных папок с делами “врагов народа”. Сюда, в ТомЛАГ, в 1920-е, 1930-е и 1940-е годы высылали белорусов, литовцев, поляков, эстонцев. Часто вместе с семьями. В пожелтевших от времени папках такие же пожелтевшие фотографии — учителей, священников, литераторов, рабочих, колхозников, военных, госслужащих, спортсменов, врачей...

Это давит на психику — ведь на каждого был написан донос.

Как советским идеологам и правящей коммунистической “элите” за короткое время удалось превратить огромную страну в государство сексотов, стукачей? И разделить страну на два социальных лагеря: тех, кто следит, арестовывает, истязает, сажает и охраняет; и тех, кого преследуют, репрессируют, сажают, а потом — сразу или по истечении нескольких лет — расстреливают. Управляла процессом небольшая номенклатурная советско-партийная верхушка. Эти смутные и страшные времена пережили наши деды и родители. Вместе с пожарами Великой Отечественной войны, после которой, кстати, по стране-победительнице прокатилась новая волна политических репрессий. Людей отправляли в лагеря “за саботаж”, “за выпуск некачественной продукции”, повидавших Европу недавних фронтовиков — “за восхваление иностранной техники”, за критику сталинского режима. И снова доносы, доносы, доносы...

— Вы разрешаете знакомиться с делами репрессированных их родным и близким? Они могут узнать имена тех, кто доносил?

Я включил “репортер”, мой собеседник — майор тогдашнего КГБ Владимир Уйманов. Это он помогает мне находить в архиве дела репрессированных уроженцев Беларуси.

— Да, разрешаем без проблем. И копии фотографий своих родных люди делают. Вот только страницы с доносами перед просмотром изымаем. Были случаи, когда люди мстили уже престарелым доносчикам, устраивали самосуд. Страницы с приговором тоже изымаем, где фамилии и подписи судей, то есть членов “двоек” и “троек”.

— Вы пересмотрели тысячи дел, которые связаны с пресловутой 58-й политической статьей УК того времени. Что впечатлило больше всего?

— То, что жизнь человека ничего не стоила. Не разбираясь, исходя из содержания доноса, давали большие сроки, приговаривали к расстрелу. Время было такое, работала система...

— Но ведь эту кровавую систему создали люди! Из зависти, из чувства страха, из-за понимания своей ничтожности, из-за желания выслужиться и сохранить собственную шкуру...

Здесь мы с майором сцепились, разговаривая эмоционально, но искренне. У каждого из нас была своя правда. Я настаивал на том, что имена доносчиков и судей-палачей нужно придать огласке. Чтобы не вернулось, как пел Владимир Высоцкий, “наследие мрачных времен”. Я говорил о том, что в городах и весях бывшего Союза необходимо создать мемориалы памяти жертв политических репрессий. И тут же, поодаль, поставить камни позора — с именами тех, кто выносил и утверждал лживые обвинения, отправляя невинных людей в советские концлагеря.

— А детям этих самых, как вы говорите, доносчиков и палачей как после этого жить?! — не унимался майор.

— Дети за родителей не в ответе, — парировал я. — Конечно, будет стыдно за поступки своих пращуров. Кому-то, наверное, придется сменить место жительства, кому-то — даже фамилию. Это будет жестко, но справедливо...

Переубедить друг друга нам так и не удалось.

Вместе с тем я искренне благодарен сотруднику госбезопасности Владимиру Уйманову за помощь и возможность поработать в “тайных” архивах. Это мужественный человек со своими убеждениями и принципами, у которого есть совесть и офицерская честь. Это он, по собственной инициативе, пересмотрел десятки тысяч дел репрессированных и составил книгу “Боль людская”, три тома которой он мне подарил. Четвертый том, над которым шла работа, обещал выслать. Но я четвертую книгу так и не получил.

Дослужился ли молодой в то время майор до полковника, я не знаю. Знаю только, что, часами работая в архивах, он сильно посадил зрение. Помогала ему всего одна секретарша. Но составленная офицером книга позволила тысячам людей узнать правду о судьбе своих родных и близких, чью жизнь сначала искалечил, а потом забрал сталинский режим.

Сибирский Белосток

Начало 1990-х, полный “разгул демократии”, благодаря чему я и попал в ранее закрытые архивы. Но еще больший, необузданный разгул бандитизма.

У тогдашнего собкора “Радио Россия” по Томской области Андрея Мурашова было две служебные машины. “Жигули” бандиты недавно украли, а черную “Волгу” в гараже почему-то оставили.

— Наверное, “правильные” пацаны были, не беспредельщики, — смеется Андрей. — Садись в “Волгу” и езжай на встречу с земляками.

Дорога бежит вглубь тайги, где в 120 км от областного центра спрятался поселок Белосток. В начале прошлого века в рамках столыпинской реформы приехали сюда переселенцы из западных областей Беларуси, преимущественно этнические поляки. На деньги, которые выделила царская казна, построили добротные дома, обзавелись хозяйством, раскорчевали землю под огороды и поля. Вместе с хатами срубили костел, увенчанный высоким крестом. Кто мог подумать, что через какой-то десяток лет, после большевистского переворота 1917 г., придут уездные активисты и сломают крест, а костел отберут под клуб?

Белосток стоит на небольшой равнине. Если смотреть перед собой — настоящая белорусская деревня: во дворах порядок, грядки ухоженные, из сараев подает голос разная живность. А поднимешь глаза — вокруг поселка плотным кольцом стоят сибирские сопки, густая тайга. Вот так жили да не тужили наши земляки-переселенцы в трудах праведных. До января 1938 г., пока в один из морозных дней не нагрянула беда вместе с отрядом вооруженных красноармейцев во главе с чекистами...

Разговариваем в доме Ханевичей, куда, узнав о том, что приехал журналист из Беларуси, пришли и соседи. Моим собеседникам, преимущественно женщинам преклонного возраста, я подарил значки и небольшие сувенирные флажки с вернувшейся из глубины веков и утвержденной Верховным Советом исторической символикой — гербом Погоня. Рассказываю о переменах в теперь уже суверенной Беларуси, о ее возрождении и добрых надеждах. Разговариваю исключительно на белорусском. Меня внимательно слушают, улыбаются, а потом начинают плакать.

— Мы родной мовы не помним, ушла она вместе с нашими дедами и отцами по этапу. Только песни в нашей памяти остались на белорусском языке. Но все, о чем вы говорите, понимаем... Вы рассказывайте...

Мы беседуем за щедро накрытым хозяйским столом, на котором стоят бутылка добротного самогона, горячая картошка, сало, домашняя колбаса, грибы да прочие приготовленные по-белорусски сибирские соленья.

Слушаю и записываю рассказ о том, как в один миг их селенье опустело. Тогда, в 1938-м, чекисты собрали в Белостоке всех мужчин, начиная от 15-летних подростков и до глубоких стариков, кто мог самостоятельно передвигаться. Их погнали в глухую и морозную ночь. И вздрогнула Матушка-Сибирь от громкого женского плача и стенаний. И содрогалась еще сотни, тысячи раз, глядя на колонны изможденных людей с детьми, которых гнали по этапу.

Молодые замужние женщины овдовели, их дети осиротели. Как мне рассказали, никто из репрессированных мужчин домой так и не вернулся. Позже до Белостока докатились слухи, что баржу, в трюмы которой загрузили “контрреволюционный элемент”, затопили в Оби вместе с людьми.

На вопрос, как же так случилось, за что убили столько односельчан, услышал:

— Да ни за что! Просто какая-то сволочь написала донос, что наши мужики сожгли мост. На самом деле никакого моста отродясь не было...

И это правда, которую позже подтвердили свидетели и архивная карта того времени. Моста никогда не было!

Но были полуграмотные “чекисты” районного масштаба, которые работали по разнарядке “сверху”. Сегодня доподлинно известно, что каждой области, району доводили план — какое количество граждан из конкретных социальных категорий нужно репрессировать. И придумывали службисты с “холодным умом и горячим сердцем” разные небылицы про “контрреволюционный саботаж”, подрывную деятельность “польских и немецких шпионов”. А потом писали бойкие отчеты “по обезвреживанию”. Раздувать образ внутреннего и внешнего врага им помогали пропагандисты, которые работали в партийных газетах (тогда вся пресса была партийная). Шпиономания захлестнула советскую империю. И плакали осиротевшие дети в опустевших городских квартирах, и причитали навзрыд овдовевшие женщины в глухих поселках и селеньях. А созданная пропагандистами “светлого будущего” система работала и требовала новых жертвоприношений.

И появились “дело врачей” в Ленинграде, дело о “заговоре” командиров Красной Армии, дело об антисоветской деятельности “гнилой интеллигенции” в Минске, когда в 1937-м за один день арестовали, а вскоре и расстреляли более 100 человек, среди которых было много литераторов и журналистов.

Все это в прошлом? Но почему нынешние учебники истории о временах сталинского геноцида практически ничего не рассказывают? Ответов много. Один из них заключается в том, что современная параллель может повернуть взгляд людей в совсем недалекое прошлое. И они начнут думать, сравнивать и могут воспротивиться. А любая власть, как известно, больше всего боится бунта душ людских, даже если этот бунт самый праведный. Но чего, собственно, бояться, ведь все — в прошлом?

Владимир ДЗЮБА
(“Абажур”).

ХОБІ

Замкі Ігара Адасіка

Вы можаце пабудаваць замак, царкву? Не? А вось інжынеру Ігару Адасіку гэта па сіле. Ён ужо стварыў копіі васьмі знакамітых беларускіх будынкаў. Усе мадэлі — з паперы.

Ігар Адасік захапляецца мадэліраваннем з дзяцінства. Магчыма, таму і выбраў прафесію інжынера, каб у дарослым жыцці не прыйшлося адмаўляцца ад юнацкага хобі.

Спачатку канструяваў тэхніку, зброю часоў Вялікай Айчыннай вайны. Пасля давялося дапамагаць жонцы, якая выкладае ў Гродзенскім універсітэце, аздабляць музейны пакой. Менавіта для навучання студэнтаў-гісторыкаў Ігара і папрасілі распрацаваць мадэль старадаўняга гродзенскага Старога замка. Аказалася, што стварыць макет гістарычнага будынка даволі складана. Некалькі месяцаў інжынеру прыйшлося прысвяціць вывучэнню спецыяльнай літаратуры, распрацоўцы “прататыпу” ды дыспутам з выкладчыкамі ўніверсітэта. Справа ў тым, што выглядаць знакаміты будынак павінен быў, як у часы праўлення легендарнага Вітаўта. А адбывалася гэта больш за шэсць стагоддзяў таму! Так што без гістарычных кансультацый было не абысціся. У выніку праз чатыры месяцы Ігар Адасік стварыў свой першы макет замка, які дагэтуль служыць навуковым дапаможнікам для будучых гісторыкаў.

Сёння разам з паплечнікамі Ігар стварае цэлую серыю папяровых мадэляў знакамітых гістарычных комплексаў. Своеасаблівы канструктар трэба выразаць з паперы і склейваць. Замкі — а менавіта яны складаюць аснову серыі — спецыяльна разлічаны на школьнікаў, і нават сямігадовае дзіця за некалькі гадзін зможа самастойна стварыць уласны гістарычны аб’ект.

— *Мы ствараем мадэлі нават тых замкаў, якіх сёння ўжо няма на картах*, — распавёў “Народнай Волі” Ігар Адасік. — *Усе яны вельмі цікавыя, і ў Беларусі пакуль не існуе аналагаў нашага праекта.*

Сёння мы заканчваем працу над мадэллю Камянецкай вежы. Паводле дадзеных археалагічных раскопак, калісьці яна размяшчалася на выспе пасярод вады. Побач на такой жа выспе было паселішча. Зараз, як вядома, вежа стаіць на ўскрайку горада. Мы зрабілі мадэль, абапіраючыся на вобраз XII стагоддзя. Мадэль Мураванкаўскай царквы-крэпасці мае сённяшні выгляд, але ў нашых планах зрабіць і макет старадаўняй царквы XVI стагоддзя з класічнай замкавай брамай і металічнымі кратамі, без аздобы, якая з'явілася толькі напрыканцы XIX стагоддзя.

Мадэлі ад гродзенскай каманды інжынераў ды гісторыкаў прадаюцца не толькі ў кніжных крамах абласнога цэнтра. Макеты замкаў можна знайсці ў Мінску ў галерэі “Ў” ці на кніжнай ярмарцы ў комплексе “Белэкспа”. Пры жаданні ёсць магчымасць замовіць мадэлі непасрэдна на фірме. Дарэчы, кошт папяровых замкаў не засмуціць бацькоў юных дойлідаў — адзін замак абыдзецца прыкладна ў 30—40 тысяч рублёў.

— *Мадэлі выклікаюць цікавасць у тым ліку і ў турыстаў, між тым пакуль наша праца прыносіць у асноўным маральнае задавальненне*, — адзначыў спадар Адасік. — *Зараз мы шукаем людзей, якія дапамогуць з рэалізацыяй прадукцыі. Магчыма, адміністрацыя гістарычных аб’ектаў, тых жа замкаў, захоча мець у сваіх сувенірных лаўках нашы мадэлі. Мы з задавальненнем пойдзем на такое супрацоўніцтва.*

У бліжэйшых планах Ігара пашырыць калекцыю мінімум да 15 замкаў. Потым, магчыма, пяройдуць на стварэнне іншых цікавых мадэляў.

Марыя МАЛЕВІЧ.

СІТУАЦЫЯ

Бяздомных выганяюць з вясковага прытулку...

Прытулку для бяздомных людзей у вёсцы Аляксандраўка Шчучынскага раёна пагражае знішчэнне. Вернікі не могуць зразумець: чаму ўлады замест падзякі чалавеку, які ўзяў на сябе клопат па аказанні дапамогі беспрытульным інвалідам, патрабуюць ад яго адмовіцца ад сваёй дабрачыннай дзейнасці?

Гэтая гісторыя пачалася яшчэ 1 снежня 2011 года, калі каталік Аляксей Шчадроў набыў за 500 долараў дом у вёсцы Аляксандраўка. Вёска налічвае пару дзясяткаў хат, больш за палову з іх пустуюць.

Сам Аляксей з дзяцінства свайго кута не меў — гадаваўся ў Наваполацкім сіроцкім інтэрнаце. Пэўную разнастайнасць у жыццё ўносілі паездкі разам з іншымі сіротамі на ўсё лета ў Італію, дзе дзеці жылі ў тамтэйшых сем'ях. Але пасля таго, як там аднойчы загінула дзіця, кіраўнік краіны забараніў паездкі ў Італію. Так што сіротам давялося надоўга застацца ў сценах інтэрната. Потым Аляксей паступіў у медыцынскае вучылішча, пасля яго заканчэння працаваў фельчарам на "хуткай дапамозе"...

Калі ўжо дарослым Аляксей наведаў Італію, то пазнаёміўся з ордэнам братоў Маці Тэрэзы з Калькуты. Імя гэтай манашкі-албанкі вядома ўсяму свету. Папа Рымскі Ян Павел ІІ нават зацвердзіў статут гэтага ордэна. Вось, згодна з ім, Шчадроў і распачаў служэнне на радзіме, і прытулак назваў Домам Марыі Міласэрнасці. У Італіі Аляксея клічуць "брат Луіджы". Цяпер гэтае імя вядома і ўсім вяскоўцам.

Усё было б добра, але ад самага пачатку свайго існавання прытулак прыйшоўся не даспадобы мясцовым уладам. Летась супраць Шчадрова нават распачалі крымінальную справу па артыкуле 193 (дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі). Калі ж гэтая сітуацыя прыцягнула ўвагу журналістаў і юрыстаў, то ўлады адступілі, а прытулак нават атрымаў рэгістрацыю. Усё змянілася сёлета на пачатку лютага. Ад Аляксея запатрабавалі, каб ён адклікаў рэгістрацыю, і патлумачылі, што іншага выйсця ў яго няма. І сапраўды... Аляксей распавёў "Народнай Волі":

— Цягам двух тыдняў да нас двойчы прыязджала санстанцыя, потым — пажарныя. Санстанцыя першы раз аштрафавала нас на 390 тысяч рублёў за тое, што ў нас у пакоі было 5 ложкаў, а гэта з'яўляецца парушэннем санітарных нормаў. А другі раз — за тое, што ў нас калодзеж ад хлява на адлегласці менш як 30 метраў і менш як 15 метраў ад хаты. Хаця ў вяскоўцаў такая карціна ва ўсіх дварах. Пажарным не спадабалася тое, што труба над дахам летняй кухні не абкладзена цэглай, і за гэта мы заплацілі 280 тысяч. Карацей, я зразумеў, што мы цяпер будзем плаціць і плаціць. Таму пайшоў ды скасаваў рэгістрацыю. Нам пагражаюць, што падгоняць аўтазакі, пагрузяць туды інвалідаў і вывезуць далей адсюль. Старшыня сельсавета Тамара Зубрыцкая ўвесь час казала, што не супраць маёй дзейнасці, але не на тэрыторыі свайго раёна.

— Ці можна гэтых людзей уладкаваць у Дом інвалідаў?

— Іх туды не бяруць. Там умова, каб іх пенсія была не менш за 3 мільёны. А ў іх у каго ніякай няма, а ў іншых — самая мізэрная. Таму ў іх адна дарога — на вакзал, на вуліцу, у падвал.

У Дом Марыі Міласэрнасці з Першамайска прыязджае **ксёндз Юрый Грыцко**. Ён дапамагае чым можа. Святар кажа:

— Спачатку мясцовыя жыхары насцярожана ставіліся да новых суседзяў. Для іх было дзіўна, што тыя не маюць ні дома, ні грошай, ні нават пашпартоў. Але цяпер людзі прыносяць і сала, і бульбу. Не ўсё яшчэ страчана ў грамадстве. Гэтыя бяздомныя людзі, канешне, з няпростымі лёсамі. Але ж яны людзі, і ставіцца да іх трэба па-чалавечы.

Аляксей Шчадроў прыгадаў, як мянялася стаўленне да яго справы.

— Спачатку мясцовыя жыхары, як даведаліся, хто тут жыве, то пачалі зачыняць свае хлявы, стрэхі, дзверы. А потым пагляддзелі, што ніхто нічога не крадзе, супакоіліся, і цяпер прайдзіцеся па вёсцы і паглядзіце — усё адчынена. Нават ключы вісяць на суседніх хатах, і ніхто іх не хавае. А вось мясцовыя ўлады нават забаранілі працаўладкоўваць людзей з Аляксандраўкі ў калгасы. І гэта пры тым, што не хапае працоўных рук.

Зразумела, што ў краіне, дзе існуе пашпартны рэжым, супрацоўнікі міліцыі не ў захапленні ад таго, што ў вёсцы час ад часу знаходзяцца людзі без дакументаў. Зразумела, што вяскоўцы таксама не будуць вельмі радавацца таму, што ў вёску прывозяць незнаёмых людзей, якія па розных прычынах апынуліся на вуліцы, і прычыны гэтыя не самыя лепшыя. Вось толькі за час існавання прытулку праз яго прайшлі больш сотні чалавек, і дагэтуль не здарылася ніякага злачынства. Дык чаму ж тады ўлады так рэагуюць на дабрачынную справу?

Пытаннем на пытанне адказаў сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі "Беларуская хрысціянская дэмакратыя" Павел Севярынец: "А чаму ў Мінску разганяюцца акцыі "Ежа замест бомбаў"?" І дадаў: "Чалавек рупіцца пра тое, пра што не рупіцца ні дзяржава, ні грамадства. Ён апякуецца гэтымі людзьмі, мые, лечыць, корміць, чытае з імі Біблію. Усе гэтыя людзі разам, не бадзяюцца па вуліцах. Улады павінны Шчадрову ўсяляк спрыяць, падтрымліваць гэтае пачынанне і рукі цалаваць за тое, што ён робіць, што ён стварыў гэты дом, які зараз называецца Домам Марыі Міласэрнасці. Каму гэта пашкодзіць?.."

Любоў ЛУНЁВА.

Аляксей Шчадроў ратуе абяздоленых людзей, а на галаву сыпяцца шышкі...

ПО-НАШЕНСКИ

Ни бизнеса, ни денег

Как частник потерял 500 миллионов рублей

В Лидском районе для строительства гостиничного комплекса с охраняемой автостоянкой в ноябре 2010 года было зарегистрировано общество с ограниченной ответственностью. Его участники планировали инвестировать в проект ***около 3 миллионов долларов собственных средств***. Компания изначально планировала строительство объекта рядом с АЗС в районе деревни Кенти, однако этот земельный участок облисполком не согласовал. Взамен обществу предложили строиться на 157-м километре автодороги Минск—Гродно: в лесу, на неудобице, в отдалении от придорожной полосы. Окончательно согласован данный участок был лишь в марте 2011 года, спустя четыре месяца после подачи заявления. В дальнейшем выяснилось, что участок... не может быть использован по назначению и требуется перенос объекта на 60 метров. В результате затянувшиеся процедуры привели к тому, что потенциальный инвестор в прошлом году отказался от реализации проекта без компенсации ***более 500 миллионов рублей понесенных затрат!***

Аналогичная ситуация при строительстве объекта придорожного сервиса сложилась у индивидуального предпринимателя в Ивье.

А сколько таких примеров можно найти в других областях Беларуси?

Вера ВИР.

МЕДДАВЕДКА

Паслугі ЭКА пашыраццa

У Мінску плануецца адкрыць яшчэ адзін дзяржаўны гарадскі цэнтр ЭКА (экстракарпаральнага апладнення).

— Улічваючы высокую патрэбнасць насельніцтва Мінска ў рэпрадуктыўных тэхналогіях, у прыватнасці ў метадах ЭКА, у цяперашні час набываецца абсталяванне (за кошт сродкаў спонсараў) для арганізацыі гарадскога цэнтра ЭКА, — заявіў старшыня камітэта па ахове здароўя Мінгарвыканкама **Віктар Сірэнка** на пасяджэнні калегіі гэтага ведамства.

Як мяркуецца, новы цэнтр ЭКА адчыняць у 2-м раддоме сталіцы. Зараз там існуе Гарадскі цэнтр планавання сям'і, дзе забяспечаны поўны цыкл абследаванняў і лячэння сямейных пар, якія пакутуюць на бясплоддзе.

Дарэчы, сёння ў Беларусі працэдуру ЭКА выконваюць у чатырох медыцынскіх цэнтрах, два з іх дзяржаўныя. Штогод у сярэднім праводзіцца каля 2 тысяч цыклаў ЭКА (нараджаюцца 500—600 дзяцей). Паводле статыстыкі, у Беларусі 15—17% сямейных пар не могуць зачаць дзіця натуральным спосабам.

МУДРЫЕ МЫСЛИ

Забытые советы преподобного Серафима Саровского

Пей там, где конь пьет: конь плохой воды не будет пить никогда.

Стели постель там, где кошка укладывается.

Ешь фрукт, которого червяк коснулся.

Смело бери грибы, на которые мошкара садится.

Сади дерево там, где крот роет.

Дом строй на том месте, где змея греется.

Колодец копай там, где птицы гнездятся в жару.

Ложись и вставай с курами — будешь иметь золотое зерно дня.

Ешь больше зеленого — и будешь иметь сильные ноги и выносливое сердце, как у зверя.

Плавай чаще — и будешь себя чувствовать на земле как рыба в воде.

Чаще смотри на небо, а не под ноги — и будут твои мысли ясные и легкие.

Больше молчи, чем говори, — и в душе твоей поселится тишина, а дух будет мирным и спокойным.

ЗА КАДРАМ

Панегірык спецслужбам за два мільёны долараў

Фільм "Авель", які рыхтуецца ў якасці "нацыянальнага праекта", даў свае "пабочныя эфекты": выраз "Нешта не так!", які стваральнікі стужкі вырашылі скарыстаць замест "Жыве Беларусь!", ужо паспеў зрабіцца нефармальным брэндам дзяржавы ў яе цяперашнім стане. Прынамсі, для людзей, якія досыць актыўна карыстаюцца інтэрнэтам.

Гэта натхніла творчых асоб на размову: а ці патрэбны Беларусі наогул нейкія нацыянальныя праекты?

«Рэжым робіць кальку з Саюза»

Кінарэжысёр **Юрый Хашчавацкі** лічыць: цяга да глабальных праектаў тлумачыцца тым, што "*лукашэнкаўскі рэжым робіць кальку з Савецкага Саюза, не ўлічваючы розніцы ў рэсурсах і маштабах*".

Драматург і рэжысёр **Андрэй Курэйчык** бачыць прычыну ў іншым: "*Рэсурсы і маштабы тут не галоўнае: асноўная прычына — у цэнтралізацыі дзяржавы; чым яна больш цэнтралізаваная, тым болей схільная да пампезных глабальных праектаў. Паўночная Карэя таксама невялікая і не багатая на рэсурсы. А вось у дэцэнтралізаванай Швейцарыі "нацыянальныя праекты" наўрад ці магчымы: там кожны кантон самастойны*".

Насамрэч, зрэшты, гэта была не спрэчка: рэжысёры хутчэй дапаўнялі адно аднаго — як збольшага і іншыя ўдзельнікі сустрэчы.

Усе сышліся на тым, што нацыянальныя праекты накшталт касмічнага спадарожніка "БелКА" нашай краіне не патрэбны.

"*Але чаму не лічыць нацыянальным праектам падтрымку развіцця культуры, беларускай мовы? Гэткія нацыянальныя праекты вельмі патрэбныя. Брытанцы ставяць фільмы, прысвечаныя гісторыі іх дзяржавы, жыццю знакавых для іх асоб, а ў Беларусі чамусьці абмяжоўваюцца пераважна Другой сусветнай вайной*", — заўважыў Курэйчык.

Усе пагадзіліся з тым, што гэта было б цалкам прыдатным і пажаданым — гэтаксама як і на тым, што за цяперашняй уладай нічога падобнага чакаць не выпадае. "*Кіроўнаму рэжыму патрэбны выканаўцы, а не думаючыя творчыя асобы*", — зазначыў Хашчавацкі.

«Галоўнае — выхаванне свабоднай асобы»

Былы мастацкі кіраўнік і стваральнік тэатра "Вольная сцэна" **Валерый Мазынскі,** адзначыўшы, што "*ў Беларусі адбыўся рэзкі злом пакаленняў*", выказаўся, што ў якасці нацыянальнага праекта бачыць найперш работу з моладдзю, якой перадусім трэба не замінаць свабодна развівацца, і, урэшце, "*выхаванне свабоднай асобы*". Ізноў жа — хто б спрачаўся!

"Круглы стол" зладзіла на сваім офісе Аб'яднаная грамадзянская партыя, аднак прычынай таго, што дзеячы культуры вялікую ўвагу надавалі палітычнаму складніку, было не гэта. А той факт, які канстатавала публіцыст і былая палітзняволеная **Ірына Халіп**: "*Усе мы разумеем, што без змены палітычнай сістэмы нічога тут не будзе*".

«Нешта не так», бо «Нехта не той»

А што гэты "Авель", якому больш пасавала б назва "Каін", які стаўся інфармацыйнай нагодай для сустрэчы? Думаецца, наўрад ці ёсць сэнс на ім засяроджвацца: чытачы, бадай, і без таго здагадваюцца, менавіта што маглі сказаць пра гэты фільмік удзельнікі "круглага стала". Яны і казалі — прытым нярэдка ў даволі моцных выразах. *"Агітка ўлады", "брудная хлусня", "панегірык спецслужбам за 2 мільёны долараў беларускіх падаткаплацельшчыкаў"* — гэта найбольш мяккае з таго, што гучала.

Калі хто не ведае — сцісла: фільм "у мастацкай форме" хлусіць пра падзеі на Плошчы 19 снежня 2010 года. Аўтары падкрэсліваюць, што ён не дакументальны, быццам бы ад гэтага хлусня перастае быць хлуснёю. У прыватнасці, замест "Жыве Беларусь!" і "Ганьба!" на адрас улад дэманстранты ў фільме выкрыкваюць лозунг *"Нешта не так!"*.

Юрый Хашчавацкі, узгадваючы гэты трапны слоган, патлумачыў: *"Сапраўды ж нешта не так — з прычыны, што нехта не той мае ўсю ўладу".*

Што «цягне» на нацыянальны праект?

З пытаннем пра нацыянальныя праекты — ужо незалежна ад "Каіна" — мы звярнуліся і да іншых экспертаў.

Вацлаў Арэшка, культуролаг і мастацтвазнаўца:

— Нацыянальныя праекты павінны быць творчымі і наватарскімі — гэта найперш. І чыста маё — падкрэсліваю — меркаванне наконт крытэрыяў. Гэта моўнасць — рускамоўны беларускі праект, на маю думку, нонсэнс. А ў ідэалагічным сэнсе гэта павінен быць незалежніцкі і празаходні падыход — хоць я хутчэй назваў бы гэта не ідэалагічным, а цывілізацыйным падыходам. Ва ўсім астатнім — вялікая свабода, без якой плёну не будзе.

Сямён Букчын, журналіст, літаратуразнаўца, спецыяліст па беларуска-польскіх сувязях:

— Мне падаецца, што ў сітуацыі, у якой мы існуем, усе "нацыянальныя праекты" могуць быць толькі шкоднымі. А калі яна зменіцца... увогуле павінна быць дзяржаўная падтрымка літаратуры і мастацтва, але я лічыў бы за лепшае пазбегнуць гучных словазлучэнняў кшталту "нацыянальныя праекты", паколькі і ў іншай улады можа быць спакуса скарыстаць гэта ў якасці падтрымкі сваіх структур.

Уладзімір Арлоў, гісторык і пісьменнік:

— Нацыянальным праектам мог бы стацца фільм па класіку беларускай літаратуры Уладзіміру Караткевічу "Каласы пад сярпом тваім". І іншыя творы, якія паказваюць беларускі народ як народ еўрапейскі, як частку еўрапейскай цывілізацыі. Якім ён насамрэч і з'яўляецца.

Святлана Курс, пісьменніца і журналістка:

— Нацыянальны праект — гэта, напрыклад, "Народны альбом". Ён ствараецца сіламі групы вольных, творчых і свабодных людзей і спажываецца такімі ж людзьмі. І нацыянальныя праекты могуць быць толькі такога кшталту, бо, калі за справу бярэцца любая дзяржава, замест нацыянальнага праекта атрымліваецца збольшага пафаснае г... Дзяржаўная падтрымка ў выглядзе грантаў не павінна вызначацца толькі чыноўнікамі — хіба камісіямі, якія складаюцца і з недзяржаўных, і з дзяржаўных экспертаў.

Вадзім КАЗНАЧЭЕЎ.

ПРЭЗЕНТАЦЫЯ

«Новая зямля» з ілюстрацыямі Васіля Шаранговіча

27 лютага а 16-й гадзіне ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа адбудзецца прэзентацыя выдання паэмы Якуба Коласа "Новая зямля" з ілюстрацыямі народнага мастака Беларусі Васіля Пятровіча Шаранговіча, а таксама адкрыццё выстаўкі "Малюнкі родныя і з'явы..." з фондаў музея Якуба Коласа.

Энцыклапедыя сялянскага жыцця Якуба Коласа — паэма "Новая зямля" — можа пахваліцца колькасцю сваіх перавыданняў і перакладаў на іншыя мовы свету. Да 75-годдзя народнага мастака Беларусі ў выдавецтве "Мастацкая літаратура" пабачыла свет новае выданне паэмы з ілюстрацыямі Васіля Пятровіча Шаранговіча. Выбраная ім тэхніка класічнай акварэлі не самая лёгкая ў выкананні, не дапускае паправак і патрабуе працы смелай і напрацаванай рукі. Але, са слоў мастака, *"Якуб Колас прымушае знайсці мастакоўскі ход: як паказаць спалучанасць чалавека і прыроды, як апець зямлю, а над ёй неба і зоркі, пра што так любіць развважаць паэт, і вялікую цягу чалавека да прасторы і ў той жа час да сокаў зямлі, якія даюць права чалавеку на існаванне".*

На прэзентацыю запрошаны вядомыя мастацтвазнаўцы, літаратары, беларускія пісьменнікі і паэты.

ТАЯМНІЧЫ ПРАЕКТ

Беларускія вучоныя-гісторыкі на расійскай службе

Трымаю ў руках фаліянт пад назвай "Русский сборник: исследования по истории России. Том XV. Польское восстание 1863 г.". Кніга свежая, месца выдання — Масква, але ўкладзена яна ў Мінску прафесарам філіяла Расійскага дзяржаўнага сацыяльнага ўніверсітэта Кірылам Шаўчэнкам. Сярод аўтараў не толькі расіяне, але і шэраг гісторыкаў, выкладчыкаў дзяржаўных навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь.

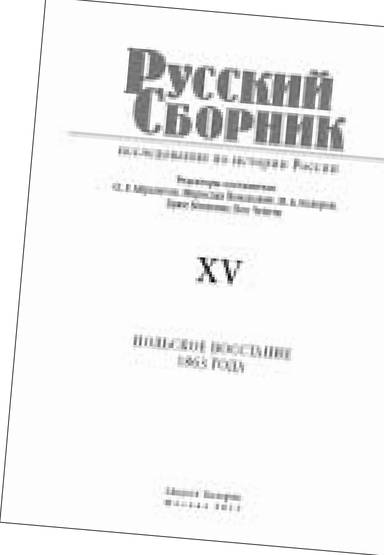

Пэўна, навуковец мае права надрукавацца дзе заўгодна. І ў гэтым зборніку маюцца моцныя артыкулы (як, скажам, дацэнта Ваеннай акадэміі Рэспублікі Беларусь А.Кісялёва пра рэформу паліцыі ў час паўстання). Аляксандр Аляксандравіч цытуе службовую запіску Мураўёва, які патрабаваў, каб на тэрыторыі сучаснай Беларусі **"все служебные должности по всем ведомствам, а также все места, имеющие прикосновение с народом, заместить русскими чиновниками, прочие же должности заменить русскими постепенно".** Што тычыцца чыноўнікаў-каталікоў, то іх служба была магчымай толькі пасля праверкі *"личного состава штатных чиновников польского происхождения",* пры гэтым чыноўнікі павінны былі засведчыць палітычную добранадзейнасць і адданасць ураду не на словах, а на справе. Вельмі актуальна, Аляксандр Аляксандравіч! Ці ж мы не маем такі падыход да кадраў сёння, ці ж не дыскрымінуюць у нас за ўдзел у палітычных акцыях, за "Карту паляка" і г.д.?

Але навукова шчыры артыкул Кісялёва ў гэтай кнізе, бадай, выключэнне. Тут што ні слова, то цагліна ў падмурак самадзяржаўя, апраўданне палітыкі царскай Расіі ў адносінах да беларусаў. Няма неабходнасці згадваць усе артыкулы, але на адным засяроджу ўвагу.

Алег Айрапетаў, кандыдат навук, дацэнт гістфака Маскоўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, захапляючыся дзейнасцю ката беларускага народа Міхаіла Мураўёва, згадаў верш Мікалая Някрасава, які той прачытаў у час уганаравання вешальніка ў Санкт-Пецярбургу ў 1865 годзе:

Бокал заздравный поднимая,
Еще раз выпить нам пора
Здоровье миротворца края...
Так много ж лет ему... Ура!
Пускай клеймит тебя позором
Надменный Запад и враги;
Ты мощен Руси приговором,
Ее ты славу береги...

Я не ведаю, ці ўключаны гэты верш у беларускія школьныя падручнікі. Але не выключаю, што калі пакуль не ўключаны, то гэта справа бліжэйшай будучыні. Нішто не перашкаджае чыноўнікам ад адукацыі вызначыць у Някрасава менавіта гэтыя радкі і трактаваць іх у пацвярджэнне "геніяльнасці" паэта. А нешта ж падобнае ёсць яшчэ ў Цютчава, Аксакава і г.д. Сам жа спадар Айрапетаў, падсумоўваючы, адзначае, што падаўленне паўстання было вельмі дабратворным для Расіі. І ні слова пра трагедыю беларускага народа!

Не адстае ад калегі па МДУ галоўны рэдактар часопіса "Родина" Юрый Барысёнак. Ён шчыра даводзіць, што публікацыю яму замовіў Расійскі гуманітарны навуковы фонд (праект №11-21-16001а/Bel3). Спасылаючыся на працу беларускага даследчыка Я.Янушкевіча аб тым, што Каліноўскі быў палякам і быў хрышчоны ў касцёле, ён прыводзіць словы гісторыка А.Ф.Смаленчука, што *"беларускасць Каліноўскага была толькі тактычным сродкам дзейнасці польскага паўстанца ў Беларусі"* (часопіс "Спадчына", 1998. №2. С.84-105) і бэсціць ужо не толькі Каліноўскага, але і Вацлава Ластоўскага.

Аляксандр Гронскі, дацэнт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі, разрадзіўся ў кнізе двума артыкуламі. У адным з іх ён ставіць пад сумненне працы акадэміка Карскага і высновы апошняга аб самастойнасці беларусаў. Гэты кандыдат навук (пэўна, абараняўся ў Мінску) кажа: *"Современная Белоруссия была бы неосуществимым проектом без подавления польского восстания 1863—1864 гг.",* — і заклікае ўшаноўваць памяць рускіх, якія загінулі ў час паўстання, у тым ліку рускіх афіцэраў, што скончылі жыццё... самагубствам. Гэты беларускі навуковец, як кажуць, на ўздыме: мала што збэсціў назву краіны, але ўзяўся разважаць на тэму *"Конструирование образа белорусского национального героя из участника польского восстания 1863—1864 гг. Викентия Константина Калиновского".* Пры гэтым ён забываецца пра галоўнае: нацыянальных герояў у той час у нас было шмат. І "канструіраваць", прыдумляць сваю адвагу беларусам няма патрэбы. Спадар Гронскі не ведае, мусіць, што Мураўёў мэтанакіравана знішчаў генафонд нацыі, а жорсткасць пакаранняў не мела ранейшых прыкладаў. На працягу расійскай прысутнасці карэннае насельніцтва Беларусі ўвесь час выступала супраць яе. Шматлікія выступленні грунтаваліся на нежаданні забыць сваю гісторыю, прыняць уціск, рэлігійнае зневажанне. Дарэчы, пра апошняе. Магістр царкоўнай гісторыі, дацэнт Мінскіх духоўных акадэміі і семінарыі дыякан Гардзей Шчаглоў красамоўна піша пра праваслаўных святароў, якія палі ахвярамі паўстанцаў. Такія нешматлікія ахвяры, на жаль, былі. Пэўна, і сам магістр пра гэта ведае, бо колькасць пакараных святароў не прыводзіць, дадае ў свой пералік іншых ахвяр і завяршае свой "научный труд" наўпрост "гуманізмам" Мураўёва. Якімі "гуманістамі" былі маскоўскія адміністратары ў адносінах да іншаверцаў — пратэстантаў, каталікоў, саразаконных (яўрэяў) і г.д., вядома. Пра гэта падрабязна апавядаецца ў кнізе "Маскоўская ўлада на Літве". Я раю Шчаглову прачытаць яе. Больш за тое, звяртаючыся да *"вялікай гуманнай місіі праваслаўя",* нагадаю яму толькі адно імя ўніяцкай манашкі Макрыны Мечыслаўскай, пра пакуты якой напісаў некалі ў сваёй кнізе "І векавечны толькі край" Алесь Карлюкевіч: *"Рускі імператар Мікалай І уступіў на трон у 1825 годзе... пачаўся афіцыйны курс на русіфікацыю і праваслаўны гвалт нярускіх народаў".* Далей Алесь Мікалаевіч піша пра скасаванне Мінскага базыльянскага кляштара, пакуты яго насельніц: *"Па загадзе епіскапа Сямашкі жанчын секлі розгамі. Экзекуцыі наладжваліся з запрашэннем публікі. Лілася кроў, літаральна кавалкі мяса віселі на ахвярах. Але ўніяткі не гублялі сваёй перакананасці ў веры. Некалькі сясцёр памерлі".* Дык у чым жа былі вінаватыя гэтыя ахвяры, магістр Шчаглоў? На які капыл іх збіралася перарабіць праваслаўе?

У кнізе больш за два дзясяткі аўтараў, і амаль у кожнага з іх ідэалагічная зададзенасць. Яна палягае ў тым, што Расія — беззаганная краіна, а беларусы толькі і рабілі, што шкодзілі ёй. Ні слова пра падзелы Рэчы Паспалітай, пра прычыны, што прывялі да паўстання. Чыста вялікадзяржаўная шавіністычная кніжонка. Можна было б і не звяртаць на яе ўвагі (зараз у Расіі такіх тысячы), калі б не тая акалічнасць, што рыхтавалася яна ў Мінску. Кожны з беларускіх навукоўцаў за аплёўванне айчыннай гісторыі атрымаў, відаць, грашовую надбаўку з казны (за кандыдацкае званне) і беспакарана будзе працягваць выкладаць свае погляды студэнцкай моладзі. А федэральная дзяржаўная бюджэтная ўстанова "Расійскі гуманітарны навуковы фонд" будзе падтрымліваць іх думкі і надалей фінансаваць скажэнне беларускай гісторыі.

Вар'яцтва. Шкада краіну...

Віктар ХУРСІК.

Мінск.

ПУБЛІКАЦЫІ

*У выдавецтве “Кнігазбор” убачылі свет апавяданні розных гадоў вядомага пісьменніка **Барыса ПЯТРОВІЧА.** На жаль, накладам усяго толькі 350 экземпляраў.*

Каб пазнаёміць шырокую грамадскасць з мастацкім словам Б.Пятровіча, прапануем чытачам “Народнай Волі” апавяданне “Да каміна дажыць”, уключанае ў зборнік “Спакушэнне”.

Барыс ПЯТРОВІЧ

Да каміна дажыць

У кожнага чалавека ў любым узросце ёсць мара. Пэўная ці не пэўная, названая ці не названая, усвядомленая ці неўсвядомленая, таемная ці не таемная... Мары маюць асаблівасць з-бывацца і забывацца. Але і ў адным, і ў другім выпадку яны падмяняюцца іншымі. Чалавек не можа жыць без мараў. Так, але часам бывае ў чалавека адна мара на ўсё жыццё.

Я ведаў такога чалавека.

Калі вы, прачытаўшы назоў, падумалі, што ён быў вяскоўцам, які ў юначыя годы пераехаў у горад, каб вучыцца, і застаўся ў ім назаўсёды, а цяпер настальгуе па печы і грубцы ды марыць замяніць іх камінам на лецішчы — дык вы памыліліся. Наадварот, ён быў гараджанінам у пятым калене, якіх у стольным Мінску, разбухлым па вайне, не так і шмат. Вырас ён у хрушчоўцы амаль у цэнтры горада і карову — жывую! — убачыў, толькі калі на першым курсе філфака іх выправілі ў калгас на бульбу. Тады ўпершыню пабачыў ён і як расце ўласна бульба, дакладней як яе капаюць — здабываюць, і там жа, у гэтай вёсцы, знобкім асеннім вечарам убачыў і распаленую грубку. Ну, хай грубка і не камін, але яна яго заваражыла. Сваім утульным, сухім цяплом, хатняй ласкавасцю, зыркімі языкамі полымя, патухаючымі вугалькамі, на якія можна глядзець бясконца — як на імпрэсіяністкую карціну — і ўвесь час знаходзіць нешта новае, нязнанае, невядомае, нябачанае, незаўважанае і... невыказнае. Ён паспрабаваў намаляваць агонь у грубцы, але выйшла не падобна: і вугельчыкі былі зусім не жывымі, дакладней — мёртвымі і халоднымі. І не ратавала нават тое, што ён да шэрага попелу дадаваў і дадаваў чырвонага колеру... Ён падумаў, мусіць: таму мастакі і не любяць маляваць агонь, што дакладна перадаць гульню ягоных фарбаў амаль немагчыма. На тым супакоіўся ягоны мастакоўскі імпэт.

Але грубка — гэта ўсё ж не камін. Яе задача больш празаічная: не столькі радаваць, колькі саграваць. Таму да дзевяностых гадоў мінулага стагоддзя і не было ў нас, вечных прагматыкаў, моды на каміны. І таму жывы камін ён упершыню ўбачыў, калі быў на практыцы ў Германіі пасля чацвёртага курса. Яго, як і яшчэ дзясятак студэнтаў, адправілі ў Берлін практыкавацца нямецкай мове. Жылі яны ў інтэрнаце, які знешне нічым не адрозніваўся ад мінскіх, дзе ён бываў у сваіх аднакурснікаў, — хіба што большай чысцінёй і дагледжанасцю ўнутры ды вальнейшымі норавамі жыхароў. У душавым пакоі, дзе было дзясятак кабінак, хлопцы і дзяўчаты мыліся разам, зусім не саромеючыся адно аднаго. Калі ён упершыню зайшоў сюды, не ведаючы мясцовых нораваў, яму здалося, што тут “жаночы” дзень, бо ўбачыў сярод голых целаў адных толькі жанчын. Аслупянеў на момант, але ягонае здзіўленне ніхто не заўважыў, а ён паспеў разгледзець сярод целаў і хлопцаў... Мыцца ён тады не пайшоў з фізіялагічных праблем — нашыя мужчыны не звыклыя да такога, і ёсць у іх месца, якое выдае іх хваляванне ад пачатку. Але... размова не пра тое.

Каміна ў інтэрнаце, зразумела, не было. Аднак на адзін з выхадных яго і яшчэ некалькіх беларускіх студэнтаў запрасіў да сябе дамоў універсітэцкі выкладчык — куратар. Не на вілу за горадам, а ў адзін з даўніх шматпавярховых дамоў амаль у цэнтры Берліна, якія цудам захавалі свае сцены падчас бамбёжак ды захопу саюзнікамі ў 1945 годзе і былі адрэстаўраваныя, адбудаваныя. Жыў выкладчык на апошнім паверсе, амаль у паддашку, і ў яго ў кватэры быў сапраўдны камін. Гэта асабліва здзівіла ўсіх беларусаў, а яго — найбольш. Ні цуды тэле- і відэа-аўдыётэхнікі, ні суперлядоўня і мікрахвалёўка, што тады, на пачатку дзевяностых, былі для яшчэ савецкіх людзей верхам цывілізаванасці, а... звычайны, мінулавяковы — так-так, дом быў пабудаваны ў XIX, а то і ў XVIII стагоддзі — камін.

Відаць было, што і гаспадар ім таксама даражыць. Як толькі прыйшлі і распрануліся — а была вясна і яшчэ халаднавата на берлінскай вуліцы, хоць снегу ўжо і не было, у адрозненне ад Мінска, гаспадар адразу адчыніў дзверцы ў каміне і расклаў цяпельца. І ажыў пакой, у надвячоркавай паўцемры зайгралі воблескі полымя на сценах, гаспадар уключыў начнічок у адным з кутоў даволі вялікага пакоя, які быў і кухняй і гасцёўняй разам, і стала яшчэ цямней і... утульней. Менавіта ўтульней і так хараша ды цёпла, так добра і весела, што смех і жарты адразу пасыпаліся з вуснаў. І шчаслівы гаспадар быў самым вясёлым і нястрымным.

Ён жа падсеў да бойкага агеньчыка, працягнуў да яго рукі — і шчасце расплылося па целе ад кончыкаў пальцаў да самага апошняга закуточка. Аж да дрыжыкаў захаплення. І такая любоў расцяклася па ім, што ён гатовы быў абдымаць і цалаваць усіх дзяўчат незалежна ад таго, падабаліся яны яму ці не... Але ён стрымаў сябе, падцягнуў пуфік, што стаяў побач, сеў — і ніщто і ніхто на працягу паўвечара, пакуль гаспадар гатаваў глінтвейн і нешта з ежыва, не адцягнула яго ад каміна. Ён абслугоўваў яго, падкладваў дровы — ласкава і кранальна — і радаваўся разам з агнём, калі той абуджаўся, прымаючы новы ласунак — адмысловае бярозавае бярвенца ці дубовую скепку...

Дамоў ён вярнуўся з адною мэтаю — займець сабе такі камін. Толькі не трэба адразу згадваць прыклады з класікі — расійскай ці сусветнай: Чэхава з агрэстам, альбо Акутагаву з бататавай кашай, ці нават Гогаля з ягоным знакамітым шынелкам (што праўда, усе мы выйшлі з гогалеўскага шыняля) і яшчэ дзясятак іншых класікаў, раскіданых па свеце, якія ўжо скарысталі “ў сваёй творчасці” нечым падобны сюжэт — мару маленькага чалавека, пры гэтым не важна, што прымушала яго хваляваца, чаго ён хацеў і дзеля чаго жыў, каб, атрымаўшы нарэшце сваё, супакоіцца... Не трэба. Як я ўжо не раз казаў — жыццё любіць паўтарацца аж да падрабязнасцяў на кожным новым сваім вітку, у кожнай новай краіне і кожным новым лёсе... І таму гэта не плагіят. А калі і плагіят, то самога жыцця, а не Гогаля з Чэхавым...

Дык вось — камін стаў ягонай марай. Лецішча ў ягоных бацькоў не было — жыла толькі памяць пра дзедаву “саўмінаўскую дачу”, якую ў 1937-м разам з дзедам забрала дзяржава. І ў бабулі, якая выжыла, нягледзячы на тое, што стала ЧСІРам (ЧСЗР — для тых, каму незразумела), выпрацаваўся жорсткі імунітэт супраць лецішча, і яна ягоным бацькам не дазваляла ні будаваць яго, ні набываць... Не было жадання займець лецішча за горадам і ў яго — па генах перадалося ці што? А зрабіць камін у звычайнай панэльнай дзевяціпавярхоўцы, у якой ён жыў — было абсалютна нерэальна. І тым не менш, ён пачаў нешта рабіць, каб ажыццявіць мару.

Ён памяняў сваю кватэру на такую ж, у гэткім жа доме, але на ўскраіне горада, ля самага лесу, і на апошнім паверсе. Зрабіў у адным з пакояў камін, а трубу вывеў праз гаўбец наверх. Кожны вечар з нясцерпнай радасцю ён спяшаўся дамоў, каб раскласці цяпельца і падсмажыць сабе кавалачак хлеба да кавы. Але пакарыстацца сваім шчасцем змог нядоўга. Суседзі ўбачылі лёгкі дымок над домам і выклікалі пажарных... І пайшло-паехала: камісіі, жэкі, скаргі, забароны, суды... Карацей, з камінам давялося развітацца, яшчэ і вялікі штраф заплаціўшы.

І засталося яму адно: набыць дамок у вёсцы. З печчу, якую ў нас часам называюць рускай, хоць ва ўсім свеце яна галандская, ды грубкай. І вярнуцца такім чынам да каранёў. Не кажу “сваіх”. Бо не зусім дакладна гэта ў нашым выпадку. Хоць, пэўна ж, продкі нашага героя ў пакаленні дзясятым, а можа, і бліжэйшым, дакладна карысталіся печчу і грубкай. Але больш правільна, мабыць, усё ж — камінам. Бо адкуль інакш было ў яго таму жаданню, той мары ўзяцца, як не з генаў?.. Аднак радавод па нашым часе — справа цёмная... І няпэўная. Бо, каб выжыць пры камуністах, трэба было ўсім запісваць сабе рабоча-сялянскае паходжанне і ніколі нідзе ніякім чынам не згадваць пра дзядулю-купца ці бацьку-паліцмайстра...

Ягоны прадзед быў, паводле сямейнай легенды, беспрытульнікам і з дзетдомаўцаў выбіўся ў прафесары ўніверсітэта, дзед стаў вядомым урачом, а бацька — выкладчыкам у прадзедавым універсітэце і таксама прафесарам. Яго ж паланілі яшчэ ў дзяцінстве музы, і ён стаў пісьменнікам. Пра тое, што і ягоныя прапрадзеды былі не з простых смяротных, ён даведаўся ад маці, толькі стаўшы студэнтам. Але гэта, па вялікім рахунку, не важна для нашай гісторыі. Нас цікавіць толькі ягоная мара. Ён доўга ездзіў з сябрам (прызнаюся, са мной, у яго не было машыны і ён папрасіў мяне) па мінскім наваколлі, аднак усе вёскі, у якіх прадаваліся хаты, яму не падабаліся. Яму хацелася, каб побач быў лес і возера ці хоць бы рачулка, а такія надзелы купляліся ў першую чаргу, і, калі яны з сябрам прыязджалі па аб’яве, выяўлялася, што хата ўжо прададзеная...

Але — хто вельмі хоча, той знойдзе, што жадае. У рэшце рэшт ім пашанцавала стаць першымі пакупнікамі хаты ў невялікай вёсцы, з аднаго боку якой было возера, а з другога пачынаўся лес. Проста ідэальна, падумаў ён, і не стаў збіваць кошт, а яшчэ трохі і пераплаціў, каб хутчэй аформіць дамок на сябе. Хата была старая — пабудаваная да вайны, але захавалася някепска. Былі ў ёй і печ, і грубка. І ён быў шчаслівы... пару тыдняў, пакуль да яго не прыйшоў сусед і не сказаў: “Дай колькі рублёў на пляшку — вып’ю за знаёмства”. Ён даў. Сусед вярнуўся з пляшкай праз хвілін дваццаць. “Накрывай стол, — сказаў, — будзем знаёміцца”. “Я не п’ю”. “Нічога, я і за цябе вып’ю”.

Сусед сядзеў да позняга вечара і абрыд сваімі размовамі. Спачатку яму падалося гэта займальным: здабудзецца мо які сюжэт для апавяда, але сусед быў настолькі нецікавым і аднастайным, бубнеў сабе пад нос адно матамі і ніякіх цікавых гісторый не расказваў, таму, калі госць нарэшце пайшоў, ён адчуў палёгку. Да раніцы. Бо той, ледзь развіднела, зноў прыпоўз. На трэці дзень ён паспрабаваў абурыцца і грошай суседу “на знаёмства” не даць. “З’едзеш адсюль у горад — спалю... — сказаў сусед і ўдакладніў: “Хату спалю”. Прагучала гэта будзённа, а таму пераканаўча і пераканальна. Але ён суседу грошай не даў, а стаў падумваць пра тое, што і тут яму спакою не будзе. Бо няма чалавеку, які шукае цішыні на гэтай зямлі, больш страшных ворагаў, чым ягоныя суседзі.

Падумаў ён так і зноў пачаў пытаць сабе дамок, але ўжо каб без аніякіх суседзяў.

І знайшоў. Былую леснічоўку, кіламетраў за пяць ад бліжэйшай вёскі яму саступілі амаль задарма.

Леснічоўка стаяла на паляне, на беразе безыменнай рачулкі — амаль ручаіны, бурлівай толькі ўвесну і спакойнай увесь астатні час, побач быў калодзеж, было падведзена электрычнае святло... і... словам, мелася ўсё для жыцця, у тым ліку — печ і грубка.

Нарэшце ён адчуў сябе шчаслівым. Паўгода раскашаваў у поўнай адзіноце. А потым, паступова, у яго з’явіліся сябры — лось Яшка, заяц Цішка, вожык Рыгор...

А яшчэ — дуб Зміцер, тры бярозы — Вера, Надзея, Любоў — і рабіна Рая, да якой ён прыходзіў, калі асабліва цяжка было, каб параіцца, і заўсёды меў тут адказ на свой клопат ці чарговы непраходны ступар у развіцці сюжэта новага апавяда...

Цэлымі днямі ён сядзеў і пісаў — пісаў... асадкай на паперы, не прызнаючы ніякіх друкавальных машынак і тым больш камп’ютараў. Пісаў аднпачасова некалькі апавядаў, і таму на стале ягоным заўсёды быў прыемны яму бардак з пачаткаў, сярэдзін і проста накідаў да апавядаў. Творы свае ён нідзе не друкаваў, не дасылаў у нейкія часопісы ці газеты, а толькі калі было сонечнае, светлае надвор’е, выходзіў на ганак, сядаў і пачынаў чытаць услых — лесу, сонцу, хмаркам, што спыняліся над леснічоўкай... І сваім сябрам — дрэвам ды жывёлам: Яшку, Цішку і вожыку Рыгору, Зміцеру ды тром бярозкам... І ў нікога на ўсім белым свеце не было ніколі больш уважлівых і ўдзячных слухачоў.

На жаль, колькі часу таму я страціў сувязь з гэтым сваім знаёмцам і, калі паспрабаваў даехаць да ягонай леснічоўкі, збіўся з дарогі, заблукаў у лесе і ледзь выбіўся назад. І не дзіва — дарога, што вяла да ягонай хаты, не трывожаная нікім шмат гадоў, зусім зарасла гонкімі дрэўцамі і згубілася між кустоўя... Але я веру, што ўсё ў яго добра і жыве ён у сваёй хаціне (з печчу ды грубкай) у згодзе ды шчасці.

І апошняе — я яму зайздрошчу.

ДАСЬЕ «НАРОДНАЙ ВОЛІ»

Барыс Пятровіч (Сачанка)

Нарадзіўся 17 ліпеня 1959 года ў вёсцы Вялікі Бор Хойніцкага раёна Гомельскай вобласці. Паводле адукацыі журналіст. Працаваў у газетах “Гомельская праўда”, “Звязда”, “Літаратура і мастацтва”, часопісе “Полымя”. У 2002 годзе заснаваў і стаў галоўным рэдактарам літаратурнага часопіса “Дзеяслоў”. Часопіс паслядоўна змяшчае творы беларускай літаратуры, адлюстроўваючы сучасны літаратурны працэс. У снежні 2011 года абраны старшынёй Рады ГА “Саюз беларускіх пісьменнікаў”.

Жанаты, мае двух сыноў.

Владимир Спиваков награжден орденом Скорины

Художественный руководитель и главный дирижер Государственного камерного оркестра “Виртуозы Москвы”, президент Московского международного дома музыки Владимир Спиваков награжден орденом Франциска Скорины.

Соответствующий указ Александр Лукашенко подписал 24 февраля.

Как сообщили в пресс-службе президента, награда присуждена Спивакову за значительный личный вклад в развитие и популяризацию классического искусства, большие заслуги в укреплении культурных связей между Россией и Беларусью.

ФУТБОЛ

Начинаем с Люксембурга

Первый матч отборочного турнира чемпионата Европы по футболу 2016 года белорусская сборная проведет 8 сентября нынешнего года на выезде против Люксембурга, сообщает пресс-служба федерации футбола.

Полный календарь **группы С** выглядит так:

8 сентября 2014 года. Люксембург—**Беларусь,** Испания—Македония, Украина—Словакия.

9 октября. Беларусь—Украина, Македония—Люксембург, Словакия—Испания.

12 октября. Украина—Македония, **Беларусь**—Словакия, Люксембург—Испания.

15 ноября. Люксембург—Украина, Македония—Словакия, Испания—**Беларусь.**

27 марта 2015 года. Македония—**Беларусь,** Словакия—Люксембург, Испания—Украина.

14 июня. Украина—Люксембург, **Беларусь**—Испания, Словакия—Македония.

5 сентября. Люксембург—Македония, Украина—**Беларусь,** Испания—Словакия.

8 сентября. Беларусь—Люксембург, Македония—Испания, Словакия—Украина.

9 октября. Македония—Украина, Словакия—**Беларусь,** Испания—Люксембург.

12 октября. Беларусь—Македония, Люксембург—Словакия, Украина—Испания.

Ма-лай-чы-на! На 50-кіламетровую трасу — у 40 гадоў

Можа, не ўсе ведаюць, што ў апошні дзень алімпійскіх спаборніцтваў у Сочы беларусаў парадаваў (“на пасашок”) лыжнік **Сяргей Далідовіч**, які ў гонцы на 50 кіламетраў заняў ганаровае 5-е месца. Пагадзімся, што для 40-гадовага спартсмена даволі нядрэнны вынік. Сяргей пераадолеў дыстанцыю за 1 гадзіну 47 хвілін 9,5 секунды. Пасля 38 км Далідовіч ішоў 32-м і за астатні адрэзак абагнаў 27 сапернікаў...

СПЕЦИАЛЬНЫЙ РЕПОРТАЖ

...Но и самородки нужно шлифовать

Спорт высоких достижений и звон олимпийского “золота” — это, конечно, прекрасно. Но наш корреспондент, пока страна радостно подбрасывала в воздух чепчики по поводу трехкратной победы на Олимпиаде Дарьи Домрачевой, решил посетить в Витебской области Сенненскую ДЮСШ, где и начинают делать первые шаги будущие биатлонисты...

— Иваныч, радость-то какая! — при моем появлении руководство школы проявляет неописуемый восторг.

Надо сказать, что Иваныч — это не я, а директор детско-юношеской спортивной школы **Анатолий ГОРНАК**. И повод для радости весомый — аккурат к моему приезду стало известно, что Дарья Домрачева в рамках проекта “Олимпийский выбор” приняла решение передать 100 миллионов рублей Сенненской ДЮСШ. Как говорил один киногерой: это я удачно зашел!

— Как распорядитесь? — интересуюсь с порога.

— Были бы деньги, а применение найдем, — по-хозяйски парирует Анатолий Иванович. — Хотя не ожидали. Даже шутили: “Пускай бы нам фристайлист Антон Кушнир хоть что-нибудь отправил”.

— В этом году у нашей школы юбилей — 60 лет! — с гордостью рассказывает директор. — Сейчас работают отделения легкой атлетики, греко-римской борьбы, настольного тенниса и биатлона. Но последний вид спорта — это, конечно, приоритет. Кстати, трехкратный чемпион мира по биатлону Петр Ивашко — наш кадр. Вот недавно Ира Кривко, тоже прошедшая эту ДЮСШ, взяла “бронзу” в индивидуальной гонке и “золото” в эстафете на чемпионате Европы. Кстати, Ира ведь бегала с Домрачевой на этапах Кубка мира, может, Даша от нашей воспитанницы и узнала о существовании школы.

Тренеры ДЮСШ ищут будущих спортсменов не только в райцентре, но и по деревням. Дают по полставки сельским учителям физкультуры, те занимаются с ребятами. Сейчас в биатлонной секции 93 человека по всему району. В биатлон приходят примерно в 9 лет, затем до 13 лет их учат в ДЮСШ, а дальше наиболее перспективные попадают в училища олимпийского резерва. Но есть и проблемы.

— Понимаете, даже для детского спорта нужны высокофтористые парафины, ускорители для смазки, — отмечает Анатолий Иванович. — Прогресс ведь не стоит на месте. Вот приезжают на соревнования дети из Чаусов, Плещениц, Логойска — там прекрасная экипировка. На более-менее простых лыжах за ними трудно угнаться.

— А проблема набора?! — вступает в разговор заместитель директора ДЮСШ **Александр ДАУШКАС**. — Во-первых, у нас в районе произошло сокращение числа школ и учащихся. Раньше из двух городских школ около 2 тысяч детей занимались у нас, а теперь еле-еле тысячу набираем. Учителя физкультуры говорят, что практически у каждого во время медосмотра обнаруживаются какие-то отклонения. Меньше стало здоровых детей. Проблемы со зрением, сердцем, сколиоз... Может быть, это Чернобыль дает о себе знать, возможно, просто нация слабеет. Хотя отмечу, что в деревнях дети здоровее и сильнее. Вот и приходится больше “шерстить” село.

Биатлон — не хоккей и не теннис, здесь на ребенка не нужно тратить сумасшедшие деньги. Спортивный костюм найдется в каждой семье, а остальным школа обеспечит. Но матчасть — фактор не из последних.

— В прошлом году купили 8 пар лыж “Фишер”, ботинки, федерация подарила три винтовки, — добавляет директор школы. — 54 тысячи патронов получили. Но 100 миллионов рублей, безусловно, не помешают. Например, одна пара хороших лыж стоит около 370 евро. Ботинки — 1 миллион 800 тысяч. Ижевские винтовки — по 12—15 миллионов. У ветрозащитных костюмов срок годности — год-два, а в школе 300 человек. И цена одного костюма — около 200 тысяч. Вот и считайте сами... Таких денег у нас нет, так что костюмы выдаем самым лучшим.

Мои собеседники с удовольствием рассказывают, что скоро для биатлонистов в Сенно построят новую базу. С тиром, оружейной, тренерскими комнатами... Точнее, базу сделают из кондитерского цеха, который уже выкупили за 50 миллионов рублей. Но проект реконструкции тянет примерно на 4,5 миллиарда рублей. И управление спорта Витебского облисполкома эти деньги обещает.

А пока что база — это строительные вагончики, где будущие чемпионы переодеваются, греются, хранят инвентарь. Правда, нет воды — ни горячей, ни холодной, так что помыться после тренировок негде.

— Стрельбище мы тоже своими силами делали, правда, организации помогали, — рассказывает тренер **Валерий ЛЕКТОРОВ** *(на фото)*, который в районном центре воспитал будущего трехкратного чемпиона мира Петра Ивашко, а также чемпионку Европы Иру Кривко.

— Бугор срезали, облагородили болотистую местность...

— Валерий Михайлович, как вам удается отыскивать таланты?

— Если коротко, то можно сказать так: под лежачий камень вода не течет. Плюс к этому у меня есть свои перспективные планы, по которым работаю, своя методика.

— Даша Домрачева тоже самородок?

— Конечно. Но и самородки нужно шлифовать. Любой талант без кропотливой работы над собой так и останется талантом. Кроме того, на Олимпиаде отлично сработала команда Домрачевой — тренеры, сервисмены. Подвели ее к Играм на пике формы. Да и от самой спортсменки многое зависит. Надо любить свое дело. Я же по детям вижу, кто через пару месяцев бросит биатлон, а кто в него душу вкладывает. Эти в любую погоду катаются — их отсюда надо выгонять.

— Вы воспитали чемпиона мира Петра Ивашко, раньше в сборной Беларуси были такие имена, как Вадим Сашурин, Олег Рыженков... Почему белорусский мужской биатлон сейчас в таком “угнетенном” состоянии?

— Я сам этому удивляюсь. Где-то на юниорском уровне провалились, когда происходила смена поколений. Нет плавного перехода. А может быть, тренеры никого и не нашли. Вроде бы человек показывает результаты на чемпионате Беларуси, а дальше — как отрезало. Да и психология у многих спортсменов меняется. Вот, бывает, человек занимается лет пять, а затем приходит и говорит: “Больше не хочу”. Появились друзья, какие-то другие интересы... Сейчас же много всяких соблазнов. И зачем ему этот биатлон? Здесь же пахать надо. Хотя в ДЮСШ, когда базу построят, вообще красота будет!

Сегодня средняя зарплата у детских тренеров в Сенненской ДЮСШ — около 5 миллионов рублей. Валерий Михайлович мне еще долго рассказывает о своих воспитанниках, биатлоне, перспективах... Видно, как человек любит свое дело и переживает за него.

— Понимаете, высшие достижения — это хорошо, — добавляет на прощание он. — Но главное — это детско-юношеский спорт. “Проспим” время — прощайте, будущие Домрачевы! Чтобы было будущее, о нем надо думать сейчас...

Алесь СИВЫЙ.
Фото автора.
Сенно—Минск.

Медалёвы залік

Медалі на Алімпіядзе заваявалі прадстаўнікі 26 краін.

Краіна	Золата	Серабро	Бронза	Усяго
1. Расія	13	11	9	33
2. Нарвегія	11	5	10	26
3. Канада	10	10	5	25
4. ЗША	9	7	12	28
5. Галандыя	8	7	9	24
6. Германія	8	6	5	19
7. Швейцарыя	6	3	2	11
8. БЕЛАРУСЬ	**5**	**0**	**1**	**6**
9. Аўстрыя	4	8	5	17
10. Францыя	4	4	7	15
11. Польшча	4	1	1	6
12. Кітай	3	4	2	9
13. Паўднёвая Карэя	3	3	2	8
14. Швецыя	2	7	6	15
15. Чэхія	2	4	2	8
16. Славенія	2	2	4	8
17. Японія	1	4	3	8
18. Фінляндыя	1	3	1	5
19. Вялікабрытанія	1	1	2	4
20. Украіна	1	0	1	2
21. Славакія	1	0	0	1
22. Італія	0	2	6	8
23. Латвія	0	2	2	4
24. Аўстралія	0	2	1	3
25. Харватыя	0	1	0	1
26. Казахстан	0	0	1	1

Адрас рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а. Прыёмная: тэл. (017) 3286871. Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906, (029) 7753871
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647
9 772071 964000 14015

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/0494179 ад 03.04.2009. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 24.02.2014 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27020 экз. Заказ №599.